મુગલ સમ્રાટ્ અકબર બાદશાહ । શાસન સમ્રાટ્ જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્વિજય હીરસૂરીશ્વર

For Private And Personal Use Only
Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra
www.kobatirth.org
Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમર્પણ

પૂજ્ય જગદ્ગુરુદેવ !

શ્રીમદ્ વીર પરમ્પરાગત ગુરૌ સ્યાદ્વાદ પારંગતે ।
જૈનાચાર્ય શિરોમણૌ ઋષિવરે યોગીશ કલ્પ પ્રભૌ ॥
શ્રી સંઘ ધ્વજ નાયકે હ્યકબ્બર પ્રોદ્બોધકે દેવતે ।
શ્રીમદ્ હીરજગદ્ ગુરૌ સુમનસા ભક્ત્યા પ્રસૂનાર્પણમ્ ।૧।

ગુરુ વીર વંશી હીર હુ ? મમ બાત એક સુન લીજિયે ।
વો રૂપ અપના આપ જગ મેં તૂર્ણ સે કર લીજિયે ॥
ગુરુદેવ ? આશીર્વાદ મુઝકો અબ દયાકર દીજિયે ।
નિજ પાદ યુગ મેં પુષ્પ દલ કો ફિર દયા કર લીજિયે ।।૨।।

ચરણરેણુ—

" ભવ્યાનન્દ "

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

—૦ હીર ગાયનમ્ ૦—

અયે હીરાઃ ! અયે ધીરાઃ! સદાધન્યાઃ સદામાન્યાઃ ।
સદાઽહં પ્રાર્થયે સન્તં, ભવન્તં તારકં હીરમ્ ।૧।

અહિંસા ધર્મ ધોરેયા, સ્તથા વૈ શાસકા યૂયમ્ ।
અકબ્બ બોધકાઃ સત્ય, ન્તદાળતા જગત્ખ્યાતઃ ।૨।

જગત્યાં જૈન જન્તૂનાં, શિરોમૂર્ધન્ય સૂરીશાઃ ।
મહાભવ્યા મહાસભ્યા, બુધા જૈનાગમાભિજ્ઞાઃ ।૩।

અહો વૈરાગ્ય માપન્ના, મહાપુણ્યાઃ સદાપૂજ્યાઃ ।
પુનારમ્યં તદાકારં, સ્વકીયં દર્શયૈશ્વર્યમ્ ।૪।

કિયન્તો ભેદ ભાવજ્ઞાઃ, સ્વદેશં ભારતં પૂતમ્ ।
પ્રબુદ્ધા નાશયન્તોઽહ, નિંશં હન્તું જગદ્ધર્મમ્ ।૫।

વિના હીરં વિના વીરં, જગત્ત્રાતું ન ચાશાસ્તિ ।
તદર્થં "હિમ્મતો" યાચે, પદાબ્જં તારકં તેઽહમ્ ।૬।

સમાયાતેઽધુનાદેશે, પદાબ્જે તાવકે નૂનમ્ ।
સુગાસ્યામો હિયાસ્યામો, વયન્તે મંગલં ગાનમ્ ।૭।

પ્રશસ્યં તાદશં રૂપં, સુધીઃ શ્રી કૃષ્ણદેવોઽપિ ।
મુમુક્ષુ લોકિતું દક્ષા, મુભવ્યાનન્દ રત્નાદિઃ ।૮।

પણ્ડિત કૃષ્ણદેવ શાસ્ત્રી
"વિહારી"

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પરમ પૂજ્ય પંન્યાસજી શ્રી હિતવિજયજી
મહારાજ કે પટ્ટધર શિષ્ય.

મેવાડ કેસરી શ્રી નાકોડા તીર્થોદ્ધારક જૈનાચાર્ય
શ્રીમદ્વિજય હિમાચલસૂરીશ્વરજી મહારાજ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દોસી કપુરચંદજી કે પિતાશ્રી

સ્વ. કુલચંદ લાલચંદ દોસી.

જન્મ સં. ૧૯૨૨ સ્વર્ગ સં. ૨૦૦૬

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દોસી કપુરચંદજી કે માતુશ્રી
શ્રીમતિ શિવ બેન અબજી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

: દ્રવ્ય સહાયક :

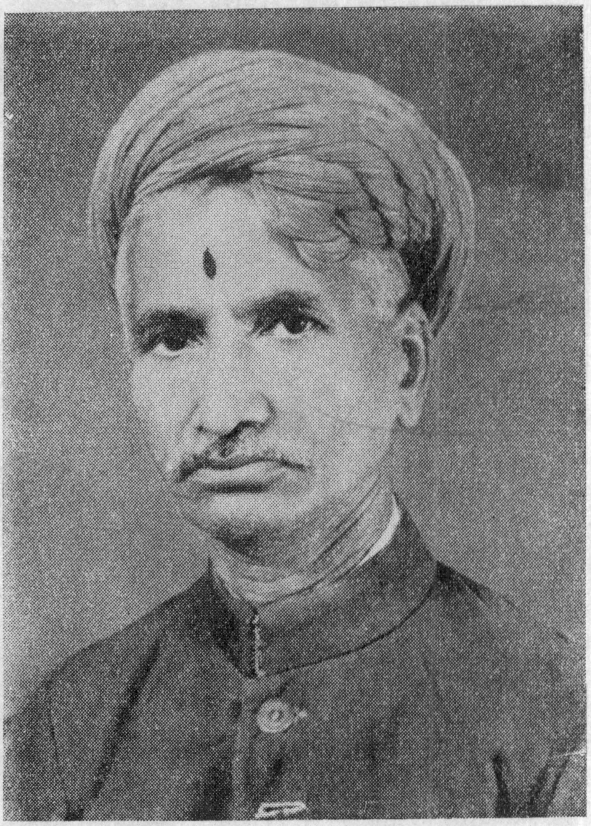

દોશી કપુરચંદ ફુલચંદભાઈ

વઢવાણ શહેર.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દોસી કપુરચંદ કી ધર્મપત્નિ
અખંડ સૌભાગ્યવન્તી ઝવેરીબેન.

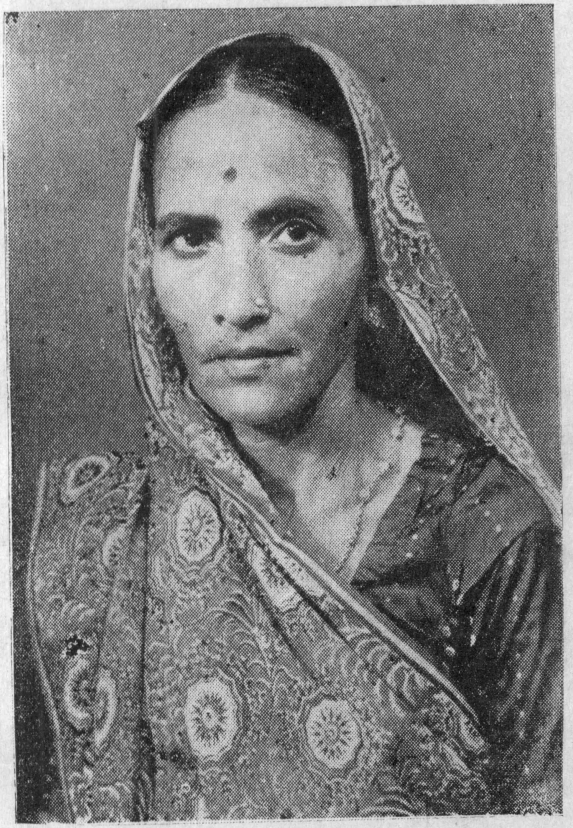

વઢવાણ સીટી.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રસ્તાવના

યહ બાત સંસાર કે સભી વિચારકોં કો માનની હી પડેગી કિ મનુષ્ય કો આત્યંતિક શાન્તિ જીવ દયા સે હી પ્રાપ્ત હો સકતી હૈં। વિશ્વ મેં ઉસ અહિંસા તત્વ કી મહિમા અનાદિ કાલ સે ચલી આઇ હૈ. ઔર ચલતી રહેગી. યાવત્ ચન્દ્ર ઔર સૂર્ય તક। ઇસ વિષય મેં દેશી ઔર વિદેશી વિદ્વાન્ સહમત હૈ કિ ઇસ અહિંસા દેવી કા સામ્રાજ્ય વિશેષતઃ ફૈલાને વાલે પ્રાચીન મેં પ્રભુ મહાવીર ઔર અર્વાચીન મેં જગદ્ ગુરુ વિજય હીર સૂરિજી હો ગયે હૈં। જો કિ મુગલ સમ્રાટ્ અકબર બાદશાહ ઔર મહારાણા પ્રતાપસિંહ આદિ રાજાઓં કો પ્રતિબોધ દેકર અહિંસા પરમો ધર્મ કી ભાગીરથી બહાઇ। વહ કબ હુએ? ઔર કૈસે જગમાન્ય હુએ? ઇન વિષયોં કો વિખરે હુએ પુષ્પોં કી તરહ એક નિબન્ધાકાર માલા બનાકર પાઠકોં કે હાથ મેં ઉપસ્થિત કી હૈ।

વિષય કી દૃષ્ટિ સે હીરસૂરિજી કી જીવની કા મુખ્ય તીન કાણ્ડ માને હૈ જો કિ જન્મ કાણ્ડ, દીક્ષા કાણ્ડ, ઔર પ્રતિબોધ કાણ્ડ।

૧ જન્મ કાણ્ડ મેં–જાતિ દેશ કાલ ઔર માતા પિતા કા પૂરા પરિચય દિયા ગયા હૈ।

૨ દીક્ષા કાણ્ડ મેં–દેશ સમય અલૌકિક યોગ્યતાનુસાર અનેક ટાઇટલ (પદવીયેં) ઔર સૂરિ સમ્રાટ્ બનને કા કારણ આદિ બતાયા ગયા હૈ।

૩ પ્રતિબોધ કાણ્ડ મેં–શેઠ થાનસિંહ કી માતા ચમ્પાબાઈ કે છૈ માસ ઉપવાસ કી તપસ્યા સે નિબન્ધ નાયક સૂરિજી કા પરિચય આમન્ત્રણ, સમાગમ, ઇશ્વર ખુદા સમ્બન્ધી પ્રશ્નોત્તર, અહિંસા મહિમા, ઔર સૂરિજી કી પરીક્ષા, એવં અપૂર્વ ચમત્કાર, તથા સંતુષ્ટ અકબર દ્વારા પ્રશંસા, જગદ્ ગુરુ કી પદવી, છૈ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

માસ અહિંસા પલવાને કા, તથા તીર્થોં કે ફરમાન, સ્તૂપ કે લિયે ૮૪ વિધા જમીન ભેટ, એવં ગુરુદેવ કી માંગ પૂર્તિ, સૂરિજી દ્વરા અનેક મન્દિરેા કી પ્રતિષ્ઠા, અંજનશલાકા, પ્રતિ-વાદિયેાં સે શાસ્ત્રાર્થ, મહારાણા પ્રતાપ કી વિનતિ, વિજય સેન સૂરિ વિલાપ, આદિ સવિશેષ અશેષ વિષય કા પ્રતિપાદન કિયા ગયા હૈ ।

ઇન સબ કાર્યોં કા આધાર અહિંસા દેવી હી હૈ। અહિંસા કે નાતે હી મુગલ સમ્રાટ્ ને શાસન સમ્રાટ્ કેા જગદ્ ગુરુ કી પદવી દેકર અપનાયા હૈ । અતઃ યહ નિર્વિવાદ સિદ્ધ હેા જાતા હૈ કિ અહિંસા કે પ્રચારક હીર સૂરિજી હેા ગયે હૈ । આપકા મંતવ્ય જૈન મતાવલમ્બિયેાં કેા હી માન્ય હેા ઐસી બાત નહી હૈ. ન જાને કિતને અન્ય ધર્માવલમ્બી ઔર વિદેશી મહાનુભાવ ઇનકી મધૂરતા, ગમ્ભીરતા સજ્જનતા ઔર તાત્વિકતા પર મુગ્ધ હેા ચૂકે હૈ । બાદશાહ કે અતિરિક્ત અબૂલફઝલ, ફૈઇજી, ખાનખાના, કલાખાન ઔર શેખ મુહમદ આદિ મહાનુભાવ ઇસ્લામ ધર્માવલમ્બી હેાકર અહિંસા પરમેા ધર્મ કેા હી અપને જીવન કા સર્વસ્વ બનાયા થા । વૈષ્ણવ ધર્માવ-લમ્બી વિદ્વાનેાં મેં ભી ઐસે અનેક મહાનુભાવ હેા ગયે હૈ કિ જિન્હેાંને અહિંસા કે મહત્વ કેા મુક્ત કણ્ઠ સે ગાયા હૈ. એવં સહર્ષ સ્વીકાર કિયા હૈ । અસ્તુ ।

લેખક મહેાદયને નિમ્ન દર્શિત ગ્રન્થેાં કેા અવલેાકન કરતે હુએ પ્રસ્તુત નિબન્ધ કા નિર્માણ કિયા હૈ । જૈસે કિ—

હીર સૌભાગ્ય કાવ્ય । હીરસૂરિ રાસ । જગદ્ગુરૂ કાવ્ય । વિજય પ્રશસ્તિ મહાકાવ્ય । કૃપારસ કેાષ । વિજયદેવ મહાત્મ્ય । પટ્ટાવલી સમુચ્ચય । જૈનતત્ત્વાદર્શ ગ્રન્થ । આઇને અકબરી । સૂરીશ્વર ઔર સમ્રાટ્ । જૈન સાહિત્યને સંક્ષિપ્ત ઇતિહાસ । બી. એ. સ્મીથ કા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અકબરે સમ્રાટ ફરમાન । ધર્મ જિજ્ઞાસુ અકબર । જૈન શિલાલેખ જગદ્ ગુરુ કી બડી પૂજા સ્તવન સંગ્રહ આદિ ભી દેખેં હૈ । ઈન્હીં કા યહ નવનીત હૈં ।

"નિબન્ધ પ્રાદુર્ભાવ"

ઉપરોક્ત બતાયે હુએ આદિ અનેક ગ્રન્થ જગદ્ ગુરુ દેવ કી જીવની કે વિષય મેં વિદ્યમાન હૈ । કિન્તુ સમયાભાવ એવં અગમ્ય અર્થ હોને કે હેતુ, તથા સભીજન પૂરા લાભ નહીં ઉઠા સકને કે કારણ ઉદયપુર શ્રી સંઘ ને જન સાધારણ કે લાભાર્થ સક્ષેપમય સંપ સાર રુપ સરલ નિબન્ધ લિખવાને કે લિયે તીન પુરસ્કાર ૨૦૦૭ કી સાલ મેં નિકાલેયેં । જિસ મેં કઇએક નિબન્ધ લેખકોં કે આયે । ઉસ મેં સે નિબન્ધ પરીક્ષક મહોદય ને પૂરી તરહ નિરીક્ષણ કરકે ઉદયપુર સભા મેં પ્રથમ પુરસ્કાર ઇસ નિબન્ધ કે લેખક કો દિયા થા । યહ નિબન્ધ વઢવાણ નિવાસી શ્રીમાન્ કપુરચંદ ફૂલચંદભાઇ ને અપની ધર્મપત્ની અખણ્ડ સૌભાગ્યવતી શ્રીમતિ "જવેરી" બાઈ કે વરસીતપ નિમિતે છપવાકર પાઠકોં કે હાથ મેં ઉપસ્થિત કિયા હૈ । તદર્થ ધન્યવાદ ।

નિબન્ધ લિખનેકા સૌભાગ્ય મેવાડ કેસરી શ્રી નાકોડા તીર્થોદ્ધારક પૂજ્ય ગુરૂદેવ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્વિજય હિમાચલ (હિમ્મત) સૂરીશ્વરજી મહારાજ કે શિષ્ય સાહિત્ય પ્રેમી મુમુક્ષુ શ્રી ભવ્યાનન્દ વિજયજી શાસ્ત્રી કો હૈ । ઔર શ્રી હિતવિજય જૈન ગ્રન્થ માલા કે ૧૪ વાં પુષ્પ લિખ કર ઇતિહાસિક ક્ષેત્ર મેં વૃદ્ધિ કી હૈ । ઔર આગે કે લિયે ભી પ્રાર્થના કરતા હૂં કિ સાહિત્ય ક્ષેત્ર મેં હમેશા અધિક વૃદ્ધિ કરતે રહેં । યહી શુભ કામના । ઇતિ શમ્ ।

વિનીત-બાલકૃદાસ શર્મા
"શાસ્ત્ર વિશારદ"

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

✻ શુદ્ધિ પત્રમ્ ✻

પૃષ્ટ	પંક્તિ	અશુદ્ધિ	શુદ્ધિ
૩	૧	હ.	હૈ।
૩	૭	શ્રષ્ઠી	શ્રેષ્ઠી।
૩	૧૧	સંકતા	સંસકતા।
૬	૧૬	અસી	ઐસી
૧૦	૧૬	ભોગ	અનુભવ।
૧૨	૧૯	કાર્તિક કૃ.	માર્ગશીર્ષ શુ.।
૧૬	૨૩	માહરેજ	મહારાજ।
૧૭	૪	દ્વાદશવ્રત	દ્વાદશાવર્ત।
૩૧	૧૨	ચિન્ત	ચિન્તા।
૩૪	૧૪	અટ્ટધર	પટ્ટધર।
૩૮	૨૦	રાજમાગ	રાજમાર્ગ।
૩૮	૨૨	જીહા	જીહ્વા।
૫૩	૬	૨ પીછે	પીછે ૨।
૫૪	૯	મગી	માંગી।
૫૪	૩	બઠ	બૈઠ।
૫૬	૪	રાજર્મચારી	રાજકર્મચારી।
૫૬	૧૧	નંગ	નંગે।
૭૨	૩	મોક્ષમાત્ર જીવી.	ભીક્ષામાત્રોપજીવી।
૮૭	૨૩	કાવ્ય	કાય।
૯૫	૯	ધં મિલ	૭ મિલ।
૯૭	૨૩	પ્રચન	પ્રવચન
૧૧૭	૬	અના	ઉના (દીવ)
૧૨૦	૪	ચરતે	ચલતે।
૧૨૪	૧૯	સનાઉંગા	સુનાઉંગા।
૧૨૫	૧૩	બના	બની।

For Private And Personal Use Only

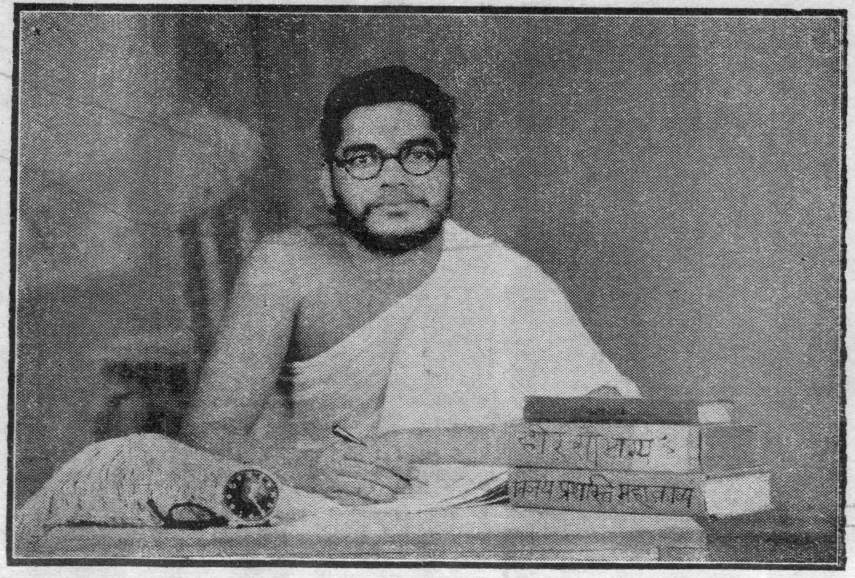

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

લેખકઃ-શ્રી હિમાચલાન્તેવાસિ-

જન્મ સં. ૧૯૮૨ ગામગુડા (મેવાડ)

દીક્ષા સં. ૧૯૯૮ ઉદયપુર (રાજસ્થાન)

મુમુક્ષુ ભવ્યાનન્દ વિજય.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિશ્વ વન્દનીય પ્રભુ વીર કે ૫૮ વાં પટ્ટધર જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્વિજય હીરસૂરીશ્વરજી મહારાજ સાહબ

ઇસ અસાર સંસાર મે મુગલ સમ્રાટ બાદશાહ અકબર પ્રતિબોધક જગદ્ગુરુદેવ શ્રીમદ્વિજય હીરસૂરીશ્વરજી મહારાજ આબાલ વૃદ્ધ સે અપરિચિત નહીંહૈ। ફિર ભી આપશ્રી જીવની પર અપની લઘુ બુદ્ધિ કે અનુસાર વર્ણન કરતે હુએ નિજ આત્મા કો તૃપ્તિ કરને મે આરૂઢ હુઆ હૂં। કયોંકી મહાપુરુષોં કા ગુણગાન શ્રેયસ્કર હુઆ કરતા હૈ । યદ્યપિ મહાપુરુષોં કા ગુણગાન સ્વલ્પ બુદ્ધિ સે હોના પરમઅસમ્ભવ હૈ । ચૂંકિ ગુણગાન શબ્દ કા અર્થ પ્રત્યેક-ગુણોં કા વર્ણન હોતા હ । હર એક ગુણોં કા પૂરી તરહ વર્ણન ન હોનેસે પ્રત્યુત નિન્દાત્મક હી હોજાતા હૈ। જૈસે સમુદ્ર કા જલ પરિમાણ કરને પર નિન્દા કે સિવાય દૂસરા કયા હો સકતા હ? તથાપિ સૂર્ય કો દીપ દર્શન કી તરહ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મેરી લેખની કા લેખ વ્યાપાર ભી સહૃદય હૃદય પુરુષોં કો પ્રિયકર હી હોને કી પૂર્ણ આશા હૈ ।

ચરિત્ર નાયક જગદ્ગુરુદેવ કા જન્મ પાલનપુર મે હુઆ થા । પાલનપુર કા ઇતિહાસ ઇસ પ્રકાર કહતે હૈં કિ પ્રાચીનકાલ મે એક પ્રલ્હાદ નામ કા રાજા રાજ્ય કરતા થા । ઉસ રાજા ને કુમારપાલ મહારાજા કી બનાઈ હુઇ સ્વર્ણમયી શ્રી શાન્તિનાથ ભગવાન કી મૂર્તિ કો અગ્નિ મે ગલા કર વૃષભ કી મૂર્તિ બનવા કર શ્રી અચલેશ્વર દેવ કે સન્મુખ સ્થાપિત કરદી । ઇસ ઘોર પાપ કે કારણ રાજા કે શરીર મે દુષ્ટકુષ્ટ રોગ કા આર્વિભાવ હુઆ । ઇસ કોઢ રોગ સે રાજા કા તેજ લાવણ્યાદિ સમ્પૂર્ણ ગુણ નષ્ટ ભ્રષ્ટ હોગયે । રાજા ને અપને નામ સે પ્રલ્હાદનપુર નામ કા શહર બસાયા । કર્મ સંયોગ સે કિસી પરોપકારી મહાત્મા ને રાજા કા પાપ ઔર રોગ નાશક ઉપાય બતાયા કિ પાર્શ્વ પ્રભુ કી મૂર્તિ બના કર નિજી મન્દિર મે સ્થાપન કર પૂજા ભક્તિ કરને સે સબ રોગ શોક નાશ હો જાયગા । ઇસ બાત કો સુન કર રાજા ને તુરન્ત હી પ્રલ્હાદન વિહાર નામ કા ચૈત્ય સુન્દર બનવાયા। ઔર પ્રતિષ્ઠા પૂર્વક શ્રી પાર્શ્વ પ્રભુ કી મનોહર પ્રતિમા સ્થાપિત કર ત્રિકાલ પૂજા ભક્તિ કરને લગા । અલ્પ સમય મે હી રાજા કા શરીર આરોગ્યમય હોકર પૂર્વ કી ભાંતિ ચમકને લગા । રાજા કે આદેશ સે સમસ્ત નાગરિક પ્રભુ દર્શન સે માનવ જન્મ કી સાર્થકતા સમઝને લગે। કહા-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વત ભી હૈ કિ "યથા રાજા તથા પ્રજા" ।

ઇસી પ્રલ્હાદનપુર કા અપભ્રંશ હોકર પાલનપુર નામ જાહિર હોગયા હૈ । જો કિ ગુજરાત કે ઉતરી કિનારે પર આજ ભી વિદ્યમાન હૈ । ઉસ સમય બડા સમૃધ્ધિશાલી શહર થા । કિસી પ્રકાર સે શહર વાસિયોં કો અશાન્તિ ન થી । ઇસી વિશાલ શહર મે ઉપકેશવંશ ભૂષણ ધનાઢય એક કુંરાશાહ નામકા શ્રેષ્ઠી રહતા થા । વહ સજ્જન પુરુષ દયા દાક્ષિણ્યાદિ ગુણોંસે યુકત થા । ઇતના હી નહીં બલ્કિ બ્રહ્મચારી ગૃહસ્થોં મે મુકુટાલંકાર માના જાતા થા ।

આપ પ્રભુ ભકત ગુરૂ વિનયી એવં ધર્મ કે બડે તત્વજ્ઞ થે । આપકે સહચારિણી પ્રતિવ્રતા ધર્મ મે સંકતા એક નાથી નામ કી ભાર્યા થી । વહ ભી સુશીલા ઔર ધર્માત્મા થી । કુંરાશાહ શેઠ કે સાથ અપને સંસારિક સુખોં કા અનુભવ કરતી હુઇ નાથી દેવીને ઉતમ ગર્ભ કો ધારણ કિયા । જિસ રાત્રી મે ગર્ભ ધારણ કિયા । ઉસ રાત્રી મે હીરા કી રાશિ સ્વપ્ન મે દેખ કર નાથી દેવી રોમાંચિત હૃદય સે અપને સ્વામી સે પ્રશ્ન કરતી હૈ । હે નાથ ? મૈંને આજ સ્વપ્ના યહ દેખા હૈ । તબ શ્રેષ્ઠી ને કહા કિ હે પ્રિયે ? જો તુમને શુભ પ્રદ એવં અભિષ્ટ ફલ કો દેને વાલા સ્વપ્ના દેખા હૈ ઇનકે પ્રભાવ સે નિશ્ચય હી પુત્ર રત્ન હોને કી પુર્ણ આશા હૈ । નાથી દેવી નિજ પતિ દેવ કા મનોનુકૂલ વચન સુનકર હર્ષિત હૃદય સે પ્રેમ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પૂર્વક ગર્ભ કા પોષણ કરને લગી। ઇસ ઉતમ ગર્ભ કે પ્રભાવ સે ઘર મે સુખ એવં સમ્પતિ ભી અનાયાસ હી બઢને લગી। ઇસ બઢતી હુઈ સૌભાગ્યલતા કો દેખ કર જલ મીન કી તરહ પતિ ઓર પત્નિ કે હૃદય સરોવર મેં મનોરથ કી શ્રેણિયે ભી કલોલ કરતી હુઇ બઢને લગી।

એક દિન વિલક્ષણ સુરભિ વાયુ દિશાઓં મે ચલને લગા। સર્વ પશુ પક્ષી ભી વિલક્ષણ મધુર સ્વર સે બોલતે હુએ જંગલ કી રાહ ચલને લગે। માનો કિ ભૂતલ મે ચન્દ્રોદય કી સૂચના કર રહે હોં। પાલનપુર નિવાસી સજ્જન ભી નિજ નિજ આસન કો છોડ કર નિત્ય ક્રિયા મે સન્નદ્ધ હોને લગે। કુંરાશાહ ભી આવશ્યક કાર્ય કે લિયે બાહર ચલે ગયે। ઇધર નાથી ને સં. ૧૫૮૩ માર્ગ શીર્ષ શુકલા નવમી કે દિન પ્રાતઃ કાલ શુભ મુહુર્ત મે નિર્વિઘ્ન પૂર્વક ઉતમોતમ લક્ષણ સંપન્ન પુત્ર રત્ન કો જન્મ દિયા। માનો કિ મહીતલ મે અપર ચન્દ્રોદય હોગયા હો। શેઠજી લોટકર કુછ સમય કે બાદ આતે હી દાસી કે મુખ સે પુત્ર જન્મોત્સવ કા હાલ સુનકર અસીમ હર્ષ મગ્ન હો ગયે। શેઠજી કે ઘરપર અનેક તરહ સે માંગલિક ગીત હોને લગે। ઇસ પુત્ર જન્મોત્સવ કી ખુશિયાલી મે કુંરાશાહ ને અનેક ઉતમોતમ ધર્મ કાર્ય કરતે હુએ દીન દુખિયોં કો અભિલાષિત દાન દેકર સંતુષ્ટ કર દિયે। સમસ્ત શહરવાસી સજ્જન ભી શેઠજી કે ઘર પર પુત્ર જન્મોત્સવ મે ભાગ લેતે હુએ અભિવૃધ્ધિ હર્ષ મે કરને લગે। ઉતમ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પુરૂષોંકા જન્મ કિસકો આનંદ દાયક નહીં હોતા ? । સર્વ નગર વાસિયોં કે મુખ સે યહી શબ્દ નિકલને લગા કિ લડકા ભારત મે અપૂર્વ આદર્શ રૂપ ચમકેગા । દેખીયે। સત્પુરૂષોં કા જન્મ પ્રભાવ અપની પ્રભા દૂસરોં કે હૃદય કમલ મેં સ્વયં ચલ કર યશોગાન કરાતી હૈ ।

ઇધર માતા પિતા વિચાર વિમર્ષ કરકે અપને સમ્બન્ધિયોં કો આમન્ત્રણ દેકર મુખ સત્કાર સન્માન પ્રેમ પૂર્વક કરને લગે ।

આગન્તુક સમ્બન્ધી એવં નાગરિક જનતા કે મનોનુકૂલ જ્યોતિષિયોં ને શાસ્ત્રાનુસાર હીરાચંન્દ નામ રખા। હીરા નામ માત્ર હી નહી થા બલ્કિ હીરા વાસ્તવિક હીરા થા। દિતીયા કે ચન્દ્ર કલા કી તરહ પ્રતિભાશાલી હીરાચંન્દ ભી દિનાનુદિન વિશેષ બઢતે હુએ ક્રમ સે સાત વર્ષ કે હોને પર સ્કૂલ મેં અધ્યાપક કે પાસ શિક્ષા કે લિયે જાને લગે । આપકી બુદ્ધિ બડી વિકસ્વર થી । પ્રકૃતિ કે આપ બડે ચંચલ થે । મગર ગમ્ભીર ભી કમ ન થે। સ્કૂલ કે સર્વ છાત્રોં મેં સે આપકી મેધા અત્યધિક તેજસ્વી થી। અલ્પ સમય મે હી આપને "પાંચોપ્રતિ ક્રમણ" "જીવ વિચાર" "નવ તત્વ" "દંડક" "સંઘયણી" "નવ સ્મરણ" "તીન ભાષ્ય" "યોગ સૂત્ર" "ઉપદેશમાલા" "દર્શન સિતરી" "ચઉશરણપયન્ના" ઇત્યાદિ ગ્રન્થ સ્વાધીન કર લિયે । જૈસે જૈસે આપકા કલાભ્યાસ બઢને લગા વૈસે વૈસે ગુણ ભી અધિક બઢને લગે । કહા હૈ કિ—

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

अक्रोध वैराग्य जितेन्द्रियत्वं । क्षमा दया सर्वजन प्रियत्वम् ।।
निर्लोभ दाता भय शोक मुक्तता । ज्ञान प्रबोधे दश लक्षणानि ।।१।।

जब हीरजी के अन्तःकरण मे ज्ञान का प्रादुर्भाव विशेष रुप से होने लगा तब से अपने हृदय मे ईन दश लक्षणों को भी धीरे धीरे स्थापन करने लगे । सारे शहर मे एवं घर घर मे बाते होने लगीकी हीरजी सब विद्यार्थीयों मे अग्रेसर बन गया है । और शिक्षक भी आपका आदर सत्कार प्रेमसेकरते है । यह अपने गांव मे ऐसा नाम करेगा जो कि आज दिन पर्यन्त किसीने नहीं किया । पाठक ? देखिये यह लोकोक्ति भी वास्तिवक चरितार्थ होने जा रही है ।

एक दिन की बात है कि भव्य जीवों को प्रति बोध देने के लिये ग्रमानुग्राम विचरते हुऐ तपागच्छाधिराज जैनाचार्य श्री मद्विजय दान सूरीश्वरजी महाराज शिष्योपशिष्य सहित पालनपुर पधारे । संसार सागर से पार लगाने वाली सर्वोपद्रव को नाश करने वाली असी मनोहर देशना आचार्य देव ने प्रारम्भ की । प्रतिदिन बढती हुइ जनता को देख कर हीरजी भी अपने इष्ट मित्रों के साथ घूमते हुऐ व्याख्यान में पहुंच गये । व्याख्यान पढते हुऐ भी गुरुदेव की दृष्टि हीरजी के उपर पडते ही उनके स्वच्छ लक्षण उनकी आकृति से दीख पडे । व्याख्यानान्तर गुरुजी के पूछने पर सभा मे से उतर मिला कि

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શેઠ કુંરાશાહ કા પ્યારા પુત્ર હૈ । ગુરુજી ને ક્ષણ માત્ર વિચાર કર ગોચરી કે નિમિત હીરજી કે ઘર પધાર કર ઉનકે માતા પિતા કે સામને દીક્ષા સમ્બન્ધી ભાવ પ્રગટ કિયા કિ યહ લડકા સાધુ બન જાતા તો શાસન સેવા કા ભાર અપનેં સ્કન્ધોં પર વહન કર સકતા । યહ અમર નામ કરતા। ઉસમે તુમ્હારા હી ગૌરવ બઢતા ઇસલિયે ઇસકો વૈરાગ્ય કા ઉપદેશ દેતે રહના તાકિ કભી યહ સ્વયં સાધુ પદ સ્વીકાર કરને કી ભાવના કરેંગા ।

ઇતના વાકય ગુરૂ મુખ સે સુનકર મોહ કે કારણ મૌન હો ગયે । તબ ગુરુજી ભી અપને સ્થાન પર આગયે । કુછ દિન કે બાદ શ્રી સંઘ ને મિલ કર કહા કિ શેઠ સાહબ ? ગુરુદેવ આપકે ઘર પધાર કર હીરજી કી યાચના કી મગર આપને કુછ ઉતર તક નહીં દિયા । અત્યન્ત ખેદ હૈ કિ આપને ગુરુદેવ કા વચન અંગીકાર નહીં કિયા । અસ્તુ । અબ ભી શ્રી સંઘ આપસે માંગની કરતા હૈ કિ હીરજી કો ગુરુદેવ કે ચરણોં મે સમપર્ણ કર દો । અગર આપ ચાહે તો શ્રી સંઘ સે હીરા કે બરાબર સ્વર્ણ રાશિ લે સકતે હૈ । ઇસ બાત કો સુન નાથી દેવી ને કહા કિ શ્રી સંઘ માલિક હૈ । જો દેના ચાહે સો દે સકતે હૈ । કિન્તુ હીરા કે બીના સ્વર્ણ રાશિ કયા શોભા દેગી ? । અગર શ્રી સંઘ કા એસા હી આદેશ હૈ તો કુછ દિનોં કે બાદ હીરા કો ગુરુચરણોં મે ભેજને કી સહર્ષ કોશિશ કરૂંગી । ઔર ઇનકા એસા હી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ભાગ્યોદય હોગા તો વહ સ્વયં હી ગુરુચરણોં મે આજાયગા। ઇસ પ્રકાર વચન સુનકર શ્રી સંઘ ધન્ય ધન્ય કરતા હુઆ ગુરુદેવ કી જય બોલતા હુઆ ગુરુદેવ કે ચરણોં મે જાકર કે હીરજી કી સબ બાતે કહ સુનાઈ। અલ્પકાલ મે હી ગુરુદેવ ભી પૃથ્વી મંડલ કો પાવન કરતે હુએ ભવ્ય પ્રાણિયોં કો સદ્‌માર્ગ કે અનુયાયી બનાને લગે।

ઇસી મધ્ય મે હીરજી કે માતાપિતા સમ્યગ્ પ્રકાર સે ધર્માંરાધન પૂર્વક ઇસ અસાર સંસાર સે પરલોક કી મહાયાત્રા કર કે ઇસ પાલનપુર કો અપને સે શૂન્ય બના દિયા। ઇધર જનતા ગણ લઘુ બાલક હીરજી કી અવસ્થા દેખ દેખ કર મન મે બડે સન્તપ્ત હોને લગે। હીરજી કા તો કહના હી ક્યા થા ? । કિતને આપતિ રૂપ બાદલ આયે। ફિર ભી બાદલ કો જ્ઞાનરૂપ વાયુ સે તિતર બિતર કરકે અલ્પ સમય મે હી મહા શોક સે પૃથક રહ કર સમય વ્યતીત કરને લગે। કુછ દિન કે બાદ હીરજી અપની બહન સે મિલને કે લીયે શ્રી અણહિલપુરપાટણ ગયે। બહન ભી અપને છોટે ભાઇ કો આતે હુએ દેખ કર અત્યન્ત હર્ષ મે મગ્ન હો ગઈ હીરજી થોડે દિન ઠહર કર અપને ગાંવ જાને કી આજ્ઞા માંગને પર બહન કે અત્યન્ત આગ્રહ સે હીરજી ઔર ઠહર ગયે। એક દિન આપ સ્વેછાપૂર્વક શ્રી અણહિલપુર પાટણ કી શોભા દેખતે હુએ ઘૂમને લગે।

ઇધર મુનીશ્વર ગુણાગાર આચાર્ય દેવ શ્રી મદ્વિજયદાન

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સૂરીશ્વરજી મહારાજ મહીતલ કો પાવન કરતે હુએ બડે ધૂમધામ પૂર્વક ઉસી શહર મે પધારે । ઉસ સમય નગર કે સબ નર નારિયાં કુતુહલતા પૂર્વક સ્તનન્ધય બચ્ચે કો ભી છોડ છોડ કર કે આપકે દર્શનાર્થે ઉપસ્થિત હોને લગી । હીરજી ભી અભૂતપૂર્વ સમારોહ કે દિદૃક્ષુ હોકર ઉસ ઝૂંડ મે શામિલ હો ગયે શ્રી સંઘ કે આગ્રહ સે ગુરુદેવ ધર્મશાલા મે પહુંચને પર જિન પ્રતિપાદિત ધર્મોપદેશરુપ સુધા કી વર્ષા કરને લગે । જિસમે—

ચતારિ પર મંગાણિ દુલહાણિય જંતુણો ।
માણુ સતં સુઈ સધ્ધા સંજમંમિય વીરિઓ ॥૧॥

ઇસ ગાથા કે અર્થ કો ખૂબ પ્રતિપાદન કરતે હુએ પ્રભાવશાલી હૃદયસ્પર્શી માર્મિક વ્યાખ્યાન ફરમાયા । જનતા મન્ત્ર કી તરહ મુગ્ધ ભાવ સે દત ચિત હોકર શ્રવણ કરતી રહી । ઐસા ઉપદેશ નિકટ ભવિ પુરુષોં કે લિયે બહુત હી હિતકારક હુઆ કરતા હૈ । ચૂંકિ હીરજી કે હૃદય મે ભી ઇસ મનોહર ઉપદેશ કા પૂરા અસર પડા વ્યાખ્યાન સમ્પૂર્ણ હોને કે બાદ હીરજી અપની બહન કે પાસ જાકર કે વિનય યુક્ત મીઠે શબ્દોં મે કહને લગે । હે ભગિની! આજ મૈને તપાગચ્છાધિરાજ શ્રીમદ્વિજયદાન-સૂરીશ્વરજી મહારાજ કે મુખાર વિન્દ સે સંસાર સમુદ્ર સે તારને વાલી સદા સુખ સૌભાગ્ય કો દેનેવાલી મનોજ્ઞ દેશના સૂની હૈ । જિસસે વિરકત ભાવ પેદા હોગયા હૈ । અબ મેં ગુરુજી કે ચરણોં મેં જાકર કે શ્રી ભાગવતી દીક્ષા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સ્વીકાર કરના ચાહતા હૂં । અતઃ મુઝે અવિલમ્બ આજ્ઞા પ્રદાન કરે ।

ઇતને શબ્દ સુનતે હી બહન રોમાંચિત હોકર અશ્રુપાત કરતી હુઈ ગદ ગદ સ્વર મે અપને કનિષ્ઠ પ્યારે ભાઈ સે કહને લગી । હે પ્રિય બન્ધો! હે સરલ હૃદય વત્સ! દીક્ષાવ્રત તલવાર કી તીક્ષ્ણ ધારા કે સમાન, લોહ-ચને કે તુલ્ય, બડા કઠિન સાધ્ય હૈ, । ક્યોંકિ દીક્ષિતોં કો નંગે શિર ઘુમના પડતા હૈ । સર્દીયા ધૂપ મે નંગે પાંવ ચલના પડતા હૈ । કેશ લુંચિત કરના પડતા હૈ । ઘર ઘર ભીક્ષા માંગની પડતી હૈ । સુકાલુ કા નીરસ આહાર સે ઉદરપૂર્તિ કરની પડતી હૈ । બાવીશ પરિસહ સહન કરને પડતે હૈ । કઠોર તપસ્યાએં ભી કરની પડતી હૈ । તેરા અસા શરીર નહીં હૈ જો કિ ઐસે કઠોર વ્રતોં કો પાલન કર સકે । ઇસલિયે અભી તેરે લિયે દીક્ષા લેના યોગ્ય નહીં હૈ । ભાઈ મેરા કહના યહ હૈ કિ પ્રથમ તો એક કુલીના સ્ત્રી સે વિવાહ કરકે સાંસારિક સુખોં કા ભોગ કરલે । પુત્રોત્પતિ હોજાને કે બાદ તેરી ઇચ્છા હો વૈસા કરના । ઇસ પ્રકાર નાનાયુકિત સે સમઝાને પર ભી ધૈર્યવાન હીરજી અપને વિચારોં પર અટલ રહે । ઔર વૈરાગ્ય કી પુષ્ટિ કરતે હુએ ભર્તૃહરિ પ્રદર્શિત કાવ્ય કા અર્થ અપની બહન કો સમઝાને લગે । જૈસે કિ—

કાવ્ય—

ભોગે રોગ ભયં કુલે ચ્યુતિ ભયં વિતે નૃપાલાદ્ ભયં ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

માને દૈન્યભયં બલે રિપુભયં કાયે કૃતાન્તાદ્ ભયં ।।
શાસ્ત્રે વાદિભયં ગુણે ખલ ભયં રુપે જરાયા ભયં ।
સર્વ વસ્તુ ભયાન્વિતં ભુવિ નૃણાં વૈરાગ્ય મેવા ભયમ્ ।।૧।।

અર્થ:-ભોગ મે રોગકા ભય હૈ । કૂલ મે નાશ કા ભય હૈ । ધન મે રાજા કા ભય હૈ । માન મે દીનતા કા ભય હૈ । બલ મે શત્રુ કા ભય હૈ । દેહ મે યમરાજ કા ભય હૈ । શાસ્ત્ર મે વાદિ કા ભય હૈ। ગુણ મે દુષ્ટ કા ભય હૈં। રુપમેં બુઢાપા કા ભય હૈ સંસાર કી સમસ્ત વસ્તુશોંઓ મે ભય રહા હુઆ હૈ કિન્તુ એક વૈરાગ્ય હી અભય હૈ। ઇસ તરહ વૈદ્ય કી ભાંતિ વૈરાગ્ય રૂપ ઔષધી સે બહનકી કીહુઈ હઠ રૂપી બિમારી કો નાશ કરકે વૈરાગ્ય મય જીવન બના કર ગુરુજી કે પાસ જાકર કે સવિધિ વંદના પૂર્વક ગુરુદેવ સે કર બદ્ધ પ્રાર્થના કરને લગે ।

હે ગુરુ દેવ ? હે તરણ તારણ ભગવન્ ? મેં આપકે ચરણોં મે રોગ શોક કો જડા મૂલ સે ઉખાડ ફૈંક દેને વાલી, સુખ સોભાગ્ય કો બઢાને વાલી, શ્રી ભાગવતી દીક્ષા, ગ્રહણ કરને કે લિયે ઉપસ્થિત હુઆ હૂં । અસ્થિર સંસારમે કોઇ ભી સાર ચીજ નહીં હૈ મૈંને ખુબ સમઝ લિયા । અબ મેરી હાર્દિક યહી ઇચ્છા હૈ કિ મેં આપકે કર કમલોં મે રહ કર સેવા કરતા હુઆ આત્મ કલ્યાણ કી ઓર અગ્રેસર બનૂં। અતએવ બહુત હી જલ્દી મુઝે ગૃહસ્થ વેષ સે પૃથક્ કર સાધુ માર્ગ કા વેષ પહના દિજીયે ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઇસ પ્રકાર લઘુ બાલક કા માધુર્ય બચન સુન કર ગુરુદેવ. ભી આશ્ચર્ય મગ્ન હોકર મન હી મન સંકલ્પ વિકલ્પ કરને લગે કિ યહ છોટા બચ્ચા હોતા હુઆ ભી વાક્ શકિત કૈસી હૈ ઔર કૈસે સુન્દર શબ્દો કા પ્રયોગ કર રહા હૈ । કહા હૈ કિ "શિષ્ય રત્નસ્ય પ્રાપ્તો હિ હર્ષ ઉત્કર્ષ ભાગ્ ભવેત્" । શિષ્ય રત્ન કી પ્રાપ્તિ મે મહાન્ પુરુષોં કો ભી પ્રમોદ હો જાતા હૈ । હીરજી કી આકૃતિ સે સ્પષ્ટ માલુમ હોતા થા કિ ભાવી ગચ્છ નાયક પટા-લંકાર યહી હોગા । ઐસા ગુરુ દેવ અંતઃકરણ મે તર્ક વિતર્ક પૂર્વક શ્રી સંઘ કો સૂચના કી કી યહ ભાઇ સંસાર સે વિરકત હોકર સાધુ પદ કી યાચના કરને કે લિયે મેરે પાસ આયા હૈ । શ્રી સંઘ ને વિનય પૂર્વક ઉતર દિયા કિ ગુરુદેવ ? અવશ્ય દીક્ષા કે યોગ્ય લડકા હૈ આપ દીક્ષા દિજીયે । આચાર્ય દેવ કે ઉપદેશ સે શ્રી સંઘને અઠાઇ મહોત્સવ એવં જુલુસ કી તૈયારી ધૂમ ધામ પૂર્વક કરના પ્રારમ્ભ કિયા । હીરજી કે હૃદય મે સંસાર સમ્બન્ધી કિસી ભી પદાર્થ કી તરફ લક્ષ્ય બિલકુલ નહીં હૈ । આપ દિનાનુદિન અધિક વૈરાગ્ય મે મસ્ત બનતે જા રહે થે જો કિ આપકા દીદાર બતાતા જા રહા થા સં. ૧૫૯૬ કાર્તિક કૃષ્ણા દ્વિતિયા કે દિન સારે શહર મે ધૂમતા હુઆ હીરજી કા શાનદાર જુલુસ નિયત સ્થાન પર જા રહા થા । ઔર શહર કે હજારો નર નારી અપને ધરેલુ કાર્ય કો છોડ કર જુલુસ મે સામીલ હોને કે લિયે આગે પીછે દોડતે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જા રહે થે । વર ઘેાડા નિયત સ્થાનપર પંહુચને કે બાદ હીરજી રથ સે નીચે ઉતર કર અપને હી હાથસે સંસારિક વેષ કેા ઉતાર કર સવિનિત હેાકર એકાગ્રચિત સે ગુરુ ચરણેાં કે સામને ખડે હેાગયે ગુરુજીને ભવિષ્ણુ ઉતમ પુરુષ સમઝ કર શુભ મુહૂર્ત મે શ્રી ભાગવતી દીક્ષા દેદી ગુરુદેવ શ્રી મદ્વિજય દાન સૂરીશ્વરજી મહારાજ કે કર કમલેાં દ્વારા દી હુઈ દીક્ષા કેા સહર્ષ સ્વીકાર કરકે વીનીત હીરજી ને કૃતાર્થ હેાકર દીક્ષા કી મહત્તા બતાતે હુએ જનતાકેા ભી દીક્ષા સ્વીકાર કરને કે લિએ કહને લગે ।

કાવ્ય

દીક્ષા મેાહ વિનાશિકા ચ સતતં ભવ્યેાદય પ્રાપિકા ।
દીક્ષા પૂજ્ય તમા સમસ્ત ભૂવને જીવાત્મનાં પાવિકા ॥
દીક્ષા શ્રી જિનસેવિતા ચ દલની દુઃખસ્ય શિક્ષામયી ।
તાંવૈ સ્વી કુરૂત પ્રમેાદ જનની લેાકાબ્ધિ નાવં જનાઃ ॥૧॥

નચ રાજ ભયં નચ ચેાર ભયં । ઇહ લેાક હિતં પર લેાક સુખં
નર દેવ નતં વર કીર્તિ કરં શ્રમણુત્વમિદં રમણીયત્તરં ॥૨॥

અર્થ દીક્ષા મેાહ કા વિનાશ કરનેવાલી, પરમ ઉભ્યુદય કેા દેને વાલી, જીવાત્માએા કેા પવિત્ર કરને વાલી, સકલ સંસાર સે માનનીય. જિનેશ્વર ભગવાન સે સેવિત, દુખેાં કેા નિવારણુ કરને વાલી વિદ્યામયી એાર આનન્દ કેા દેને વાલી સંસાર સમુદ્ર કે નૌકા રૂપી હૈ અતઃ ઉસે સબ પ્રાણિયેાં કેા અપનાના ચાહિયે ।

સાધુતા મે ન તેા રાજકીય ભય હૈ ન ચેારી કા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ભય હૈ તથા એહલૌકિક હિત ઔર પારલૌકિક સુખ મિલતા હૈ સાધુતા કો દેવ મનુષ્ય ભી સ્તુતિ કરતે હૈ ઔર સાધુ પના મે કીર્તિ બઢતી હૈ અતઃ સાધુતા પરમ રમણીય હૈ ।।

હીરજી કા દીક્ષિત નામ શ્રીમદ્વિજયદાન સૂરીશ્વરજી ને હીરહર્ષ મુનિ રકખા । હીરહર્ષ મુનિ સમ્યગ્ પ્રકાર સે તપસ્યા એવં રત્નત્રય કી આરાધના કરતે હુએ પરિશુધ્ધ આશય સે ગુરુ ચરણોં કી સેવા મે લયલીન હોતે હુએ ગુરુદેવ કે પીછે છાયા કી તરહ પ્રતિ પલ રહને લગે ।

હીર હર્ષ મુનિ પાંચ મહાવ્રત તીન ગુપ્તિ પાંચ સમિતિ એવં સંયમ તથા કરણ સિતરી ચરણ સિતરી કો પૂરિ તરહ સે પાલન કરતે હુએ ઉચ્ચ શાસ્ત્ર કા અધ્યયન દતચિત હોકર કરને લગે । ગુરૂદેવ કે સમીપ પઢતે હુએ થોડે હી સમય મે શાસ્ત્રોં કા સમ્પૂર્ણ અધ્યયન કર જૈન સિદ્ધાન્ત કે ધુરંધર વિદ્વાન બન ગયે । પાઠક દેખિયે ? ગુરુ કૃપા કા ફલ. ગુરુ કૃપા જિસ પર હોજાતી હૈ વહ તો વિદ્વતા પૂર્ણ વાક્ શકિત મે અપુર્વ હી બઢ જાતા હૈ ઔર સંસાર સાગર ઉનકે લિયે સુકર હો જાતા હૈ । ઈસી તરહ હીર હર્ષ મુનિ ભી ગુરુ કૃપા સે સદ્જ્ઞાન કા વિકસ્વર વિશેષરૂપ સે કરને લગે ।

એક દિન ગુરુદેવ શ્રીમદ્વજિયદાન સુરિશ્વરજી અપને અન્તઃકરણ મે શોચને લગે કિ હીરહર્ષ મુનિ બડા બુદ્ધિમાન્ ઔર અધિક પ્રતિભાશાલી હૈ । ઈતની છોટી અવસ્થા મે હી જ્યોતિષ શિલ્પ ન્યાય વ્યાકરણ આદિ શાસ્ત્રોં મે પારંગત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

हो गया अण शैव शास्त्र मात्र ही शेषरहा है । अगर उसका भी अध्ययन कर लेता तो चन्द्रमा की पुर्ण कला की तरह यह भी सकल कला से सम्पन्न होजाता । और अगाध योगिक सागर मे लघु बुध्धि रूप नदियें का समावेश कर सकता । तथा अन्य कंटकादि रूप प्रतिपक्षियें का निवारण कर सकता । इत्यादि मनोरथ रथ बढाते ही हीर हर्ष मुनि चरणाश्रित होकर बोलने लगे कि—

पूज्य गुरुदेव ? यदि आपकी आज्ञा हो तो शेष रहा हुआ शैव शास्त्र का भी अध्ययन कर लूं । किन्तु आपकी सेवा से वंचित रहना इष्ट नहीं है । अतः किं कर्तव्यमूढ हूं ।

इतने हीरोकत वचन सुनते ही गुरुदेव कहने लगे, प्रिय विद्या प्रेमिन् ! मेरी इच्छा के अनुसार ही तेरी इच्छा की जागृति हुई । अस्तु । सेवा देवी तेरे हृदय मंदिर मे विराजमान है तो उसीसे वंचित होने की लेश मात्र भी शंका नहीं रखना । अण रहा अध्ययन का विषय । उसमे इस देश के पंडितों की अपेक्षया दक्षिणदेशस्थ विचक्षण विद्वानों से ही अधिक लाभ होगा । क्योंकि यहां के विद्वद्गण तद्द देशीय पंडितों की तुलना नहीं कर सकते । अतः वहीं जाओ । इतना कह कर विजयदान सुरिजी ने शुभ दिन देख कर धर्म सागरजी आदि ४ शिष्यों के साथ हीरहर्ष मुनि को दक्षिण देश मे अध्ययन करने के लिये भेज दिया ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હીર હર્ષ મુનિ ગુરુદેવ સે દી હુઇ આજ્ઞા માલા કો પહન કર માર્ગ મે સદુપદેશ પિપાસુ જનોં કો ધર્મોપદેશ રૂપ સુધા સે સન્તુષ્ટ કરતે હુએ અચિર સમય મે હી આદિષ્ટ દક્ષિણ દેશસ્થ દેવ ગિરિ નામક દુર્ગ સ્થાન પર પહુંચ ગયે। આપકે સાથ ભક્ત ગણ ભી પૂંજી યાત્ર થે જિસસે પઢને લિખને કી વ્યવસ્થા શીઘ્ર અચ્છી તરહ હો ગઇ। અબ હીરહર્ષ મુનિ દત ચિત સે અભ્યાસ કરને લગે। થોડે હી સમય મે આપને ચિંતામણ્યાદિ શૈવાદિ-શાસ્ત્રોં કા પ્રખર પાંડિત્ય પ્રાપ્ત કર લિયા। હીર હર્ષ મુનિ અપને ઈષ્ટ કાર્ય કો સમ્પન્ન કર દક્ષિણ દેશ સે પ્રયાણ કર અહિંસા ધર્મ કા ખૂબ પ્રચાર કરતે હુએ ગુજરાત કી તરફ પધાર ગયે।

ઉસ સમય મે તપા ગચ્છ નાયક શાસન સમ્રાટ શ્રી મદ્વિજય દાન સુરી શ્વરજી ગુજરાત કે તીર્થો કી યાત્રા કર મરુધર તીર્થો કી યાત્રા કરતે હુએ નારદપુરી મે પધારે। ગુરુદેવ કી જિજ્ઞાસા કરને પર હીરહર્ષ મુનિ કો પતા ચલા કિ ગુરુદેવ મારવાડ મે બિરાજતે હૈ। આપ ભી તુરન્ત વહાં સે વિહાર કર ગુરુ દેવ કે દર્શન કરને કી લાલસા સે નારદપુરી મે પધાર ગયે। જિસ સમય ગુરુ શિષ્ય કી ભેટ હુઇ ઉસ વકત કે હર્ષશ્રોત કા વર્ણન કરના લેખની કે બાહર કા વિષય હૈ।

અલૌકિક પ્રતિભાશાલી ઔર વિનયવાન શિષ્ય કો દેખ કર ગુરુ મહારજ કી પ્રસન્નાકૃતિ પુર્ણ ચંદ્ર જૈસી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ચમકને લગી । ગુરુ દેવ કો દેખતે હી હીર હર્ષ કે નેત્ર સે હર્ષાશ્રુ કી નદી બહને લગી । તદનન્તર હીર હર્ષ મુનિ ને તાત્કાલિક બનાયે હુએ ૧૦૮ કાવ્યોં મે ખડે ખડે ગુરુદેવ કી સ્તુતિ કરકે ગુરૂદેવ કો સવિધિ દ્વાદશાવ્રત વન્દના કી । જૈસે ચન્દ્ર કો દેખ સમુદ્ર કી કલોલે ઉલ્લાસ કો પ્રાપ્ત કરતી હૈ । વૈસે હી ગુરુ મહારાજ ભી સકલ કલાભ્યાસ સંપન્ન વિનીત શિષ્ય કો પાકર હર્ષિત હોને લગે। હીરહર્ષ મુનિ ભી ગુરુ સેવા હાર્દિક ભાવ સે કરતે હુએ સદ્ ગુણોં કા વિશેષ વિકસ્વર કરને લગે ।

હીરહર્ષ મુનિ કી વિદ્વતાપૂર્ણ યોગ્યતા જાનકર કુછ સમય બાદ ઉસી નારદપુરી નામકી નગરી મે આચાર્ય દેવ ને સંવત ૧૬૦૭ મે શ્રી ઋષભદેવ પ્રાસાદ કે સાનિધ્ય મે શ્રી સંઘ કે સમક્ષ મુનિ કો પંડિત (પંન્યાસ) પદ પ્રધાન કિયા । ઈસ પદ કો ભલી પ્રકાર પાલન કરતે હુએ એક વર્ષ પૂરતે હી નારદપુરી કે સમસ્ત શ્રી સંઘ ને મિલ કર કે આચાર્ય ગુરુદેવ સે પ્રાર્થના કી । હે પ્રભો? હમ લોગોં કા યહ વિચાર હૈ કિ પંડિત પદ સે ઉપાધ્યાય પદ દિયા જાય તો બહુત હી ઉત્તમ હોગા । ગુરુ દેવ કે હૃદય સરોવર મે ભી ઈસ બાત કી લહરે ચલ રહી થી ઔર સંઘને આગ્રહ ભરી વિનતી કી જિસસે ગુરુદેવ કે વિચાર પૂરે દૃઢ (મજબૂત) હો ગયે । શ્રી સંઘ કી સાક્ષી મે શ્રી નેમિનાથ ભગવાન કે મન્દિર મે સુવિહિત શિરોમણિ શ્રીમદ્ વિજયદાન સૂરીશ્વરજી કે કર કમલોં દ્વારા શુભ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમય મે હીર હર્ષ પંડિત કો સંવત ૧૬૦૮ મે ઉપાધ્યાય પદ સે વિભૂષિત કિયે ગયે । આપ ભી અબ ઉપાધ્યાય જી કે કર્તવ્ય મે પૂરે સંલગ્ન રહને લગે ।

ઉપાધ્યાય પદ દેને કે પશ્ચાત્ વાદિગજ કેસરી શ્રી દાનસૂરિજી ને અપને અંતઃકરણ મે શોચા કિ મેરે બાદ ભાવી તપાગચ્છ નાયક શ્રી હીરહર્ષોપાધ્યાય હી હોગા । ચૂંકિ દૂસરો કી અપેક્ષયા ઇસી કી યોગ્યતા એવં વિદ્વતા અધિક હૈ ઇસલિયે ઇસકો સૂરિ પદ પર બૈઠા દેના ચાહિયે। ઐસા વિચાર કર આચાર્ય દેવ ને સૂરિ મન્ત્ર કી આરાધના પ્રારમ્ભ કર દી । જબ આરાધના કરતે હુએ તીન માસ પૂરે હોને મે આયે તબ સૂરિ મન્ત્ર કા અધિષ્ટાયક દેવ સૂરિજી મહારાજ કે સન્મુખ પ્રત્યક્ષ હોકર પ્રસન્ન ચિત સે કહને લગા । હે ધર્મ નાયક? હીરહર્ષોપાધ્યાય કો આચાર્યપદ અવિલમ્બ દે દીજિયે । કયોંકી આપકે પટાલંકાર એવં ઉતરાધિકારી હોને કી શકિત ઇસી ઉત્તમ પુરૂષ મે હૈ । ઇતના કહ કર દેવ અંતર્ધ્યાન હોગયા ।

સૂરિમન્ત્રાધિષ્ઠિત દેવ કા ઉકત પરિમિત વચન સુન કર કે સૂરિજીને અત્યન્ત પ્રમોદ ભરે હૃદય સે અપને મન મે વિચાર કિયા કિ યહ બડે આશ્ચર્ય કી ઘટના હુઇ કિ ઇષ્ટ દેવને ભી મેરે હી અભિપ્રાય કો સ્પષ્ટ રૂપ સે અનુમોદન કિયા । તુરન્ત હી સૂરિજી ને શિષ્ય મન્ડલ મે આકર કે દેવ કી કહી હુઈ બાતે કહ સુનાઈ । ગુરુદેવ કે પ્રેમ ભરે શબ્દોં કો શ્રવણ કરકે સમસ્ત સાધુ મન્ડલ ને

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નમ્ર ભાવ સે યહી કહા કિ ગુરુ દેવ ? જૈસા આપકા ઈરાદા હોગા વૈસા હી કાર્ય શીઘ્ર પૂર્ણ હોને કી આશા હૈ. તદન ન્તર પરસ્પર સલાહ કરકે સંવત ૧૬૧૦ માર્ગ શીર્ષ શુકલા દશમી કે દિન શુભ મુહુર્ત મે મહોત્સવ પૂર્વક સિરોહી નગર કે શ્રી ચતુર્વિધિ સંઘ સમક્ષ વિબુધ શિરોમણિ વિજયદાન સૂરિજી ને તપા ગચ્છ કે સામ્રાજ્ય રૂપ વૃક્ષ કે બીજ ભૂત શ્રી હીરહર્ષ વાચક કો આચાર્ય પદવી સે વિભૂષિત કરતે હુએ શ્રી હીરવિજય સૂરિ નામ રખા.

આચાર્ય પદવીકા ઉત્સવ સુપ્રસિદ્ધ રાણકપુર કે મન્દિરજી કા નિર્માતા સંઘપતિ ધરણાશાહ કા વંશજ ઔર હુદા રાજા કા મન્ત્રીશ્વર ચાંગા સંઘપતિને કિયા. જિસ દિન આપ આચાર્ય પદવી પર આરૂઢ હુએ ઉસ દિન હુદા રાજાને અપને રાજ્ય મેં અંહિસા કા પાલન કરવાયા ઔર પ્રત્યેક માસ મે દશમી કે દિન સમસ્ત રાજ્ય મે અંહિસા પલાને કી ઘોષણા કરદી.

પ્રિય પાઠક વૃન્દ ? દેખિયે પ્રાચીન કાલ મે આચાર્ય પદવી કી કૈસી મર્યાદા ઔર મહતા થી. ભાગ્યવાન પુરૂષ પદવી કો નહીં ચાહતે થે, કિન્તુ પદવીયે, પુન્યશાલી મનુષ્યોં કો ઢુંઢા કરતી થી. ખેદ કા વિષય હૈ કિ આજકલ કે અહંભાવી સાધુ સાધ્વી પદવીયોં કે પીછે લાલાયિત રહતે હૈ ગૃહસ્થોં કે હજારોં રૂપયે કા પાની કરવા દેતે હૈ. ફિરભી પદવી કા સ્વપ્ન દેખતે હૈ. અથવા દો ચાર મુખ્ય વ્યકિતયોં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કો પ્રસન્ન કર કોઈ ટાઈટલ પાકર કૃતકૃત્ય હોજાના હી કયા યથાર્થ પદવી લેના હ ? નહી કદાપિ નહી। યહ તો કેવલ આડમ્બર માત્ર હૈ વાસ્તવિક શોભા ઇસમે નહીં હૈ. યદિ ઉચ્ચ પદ પર બૈઠને કી ઇચ્છા હૈ તો પદવી પરમાત્મા કે ઘર કી લેને કે લિયે પૂરા પરિશ્રમ કરના ચાહિયે. કિન્તુ ઠીક હ । નિર્ગ્રંથ જૈન સમાજ મે વર્તમાન સમય મે જો નહી સો હી કમ હૈ.

સિરોહી સે વિહાર કરતે હુએ શાસન સમ્રાટ વિજય-દાન સૂરિજી ને હીર વિજય સૂરિ કો પાટણ શહર મે પૃથક્ ચાતુર્માસ કરને કી આજ્ઞા ફરમાઈ. ઔર આપ સ્વયં કોકણ દેશ કી ભૂમિ કો પાવન કરતે હુએ સૂરત બંદર પાધારેં.

ઇધર જયસિંહ નામક એક બાલક અપની માતા કે સાથ મામા કે ઘર પર કૈશ આરામ સે દિન વ્યતિત કરતા હુઆ સબ લોગો કો આનન્દ દે રહા થા. આપકા જન્મસ્થાન સ્વર્ગ સંન્નિભ મેદપાટ (મેવાડ) કે અન્તર્ગત નારદપુરી મે થા. નારદપુરી કી અન્વર્થ સંજ્ઞા યું હૈ કિ નારદમુનિ ને મેદપાટ કી ધર્મ મહિમા કો સુન કર નેત્ર કી તૃપ્ત્યર્થ આકરપૂરી તરહ પરીક્ષા કી, પરીક્ષા કે બાદ નારદ વિદ્યા ફૈલાને કે નિમિત કુછ દિન ઠહર ગયે જિસસે વો સ્થાન નારદપુરી સે વિખ્યાત હો ગયા. મેદપાટાધિશ સે નિજ કન્યાદાન કે ઉપલક્ષ મે ઉપહારભૂત હોને કે નિમિત વો નગરી વર્તમાન મે જોધપુર રાજ્યાન્તર્ગત ગોડવાડ પ્રાન્ત મે સુશોભિત હૈ ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

એક રોજ કી બાત હૈ કિ યહ બાલક અપની માતા સે કહને લગા. મા ? અબ મૈ અપને પિતા કમ્મા, ઋષિ કી ભાંતિ જન્મ મરણાદિ વિપતિયોં કો નાશ કરને વાલી દીક્ષા કો ગ્રહણ કરને કી ઇચ્છા રખતા હૂં. જો માર્ગ મેરે પિતાજી ને અપનાયા થા ઉસી માર્ગ પર મૈ ભી ચલના ચાહતા હૂ. ઇસ બાત કો સુન કર માતા અશ્રુપાત કે સાથ કહને લગી. બેટા ? તૂં અભી બહુત હી છોટા હૈ. ઔર દીક્ષા કો સમઝતા હી કયા હૈ ? લોહ ભાર કે સમાન વિષમ બોઝેવાલી ઔર શારીરિક સુખ કો ધ્વંશ કરને વાલી દીક્ષા તેરે યોગ્ય અભી નહી હૈ। હૈ વત્સ ? તીક્ષ્ણ તલવાર કી ધાર પર ચલના સુકર હૈ કિન્તુ દીક્ષા વ્રત કા પાલન કરના સુકર નહીં. હૈ પુત્ર ? અભી તૂ દેવાંગના તુલ્ય સુન્દર સ્ત્રી કે સાથ વિવાહ કર સમસ્ત સંસારિક સુખો કા અનુભવ કરલે. પશ્ચાત્ તેરી ઇચ્છા કે અનુસાર કર લેના.

ઇસ પ્રકાર જનની કા વચન સુનતા હુઆ જય સિંહ અપની માતા સે કહને લગા અમ્બ ? આસનોપકારી મહાવીર પ્રભુ ને આત્યન્તિક સુખાર્થી પુરૂષો કે લિયે ગૃહસ્થાશ્રમ મહા પાપ કા કારણ બતલાયા હૈ. ઐસે કયોં કહતી હૈ મુઝે ભી તો સુખ કો હી લાલસા હૈ. તુમ સે બતાયે હુએ સકટ માલા ચંદન વનિતાદિ જન્ય સુખ ક્ષણિક હૈ વાસ્તવિક સુખ તો દીક્ષા જન્ય હી હૈ. અતઃ મહા પુરુષો સે પ્રદાર્શિત અત્યન્તિક સુખ મોક્ષ માર્ગ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પર જાને મેં બાધક મત હો. મેરી તીવ્ર મુમુક્ષા કી પ્રચ્છન્ન અગ્નિ તેજ સે ધધક રહી હૈ. ઈસ શાન્તિ કે લિયે જ્ઞાનામૃત વૃષા સદ્ ગુરુ રૂપ નૂતન જલધર કે સિવાય ઇતર સે અશક્ય હૈ. અતઃવિષય વાસના જાલ કે મોચક સદ્ ગુરુ કી હી શરણ લેના આવશ્યક હૈ. તૂં ગમ્ભીર ભાવ સે વિચાર કરલેં ઔર અતિશીઘ્ર આજ્ઞા દેદેં.

માતા કોડિમ દેવી ને અદ્‌ભુત વિવેક કો દેખ કર બાલક કે સાથ હી સૂરત મે વિરાજમાન આચાર્ય દેવ કે ચરણોં મે જાને કે લિયે પ્રસ્થાન કિયા. માર્ગ મે જગહ જગહ દેવ દર્શન ગુરુ વંદન કરતે હુએ ભાવ ચારિત્ર કો દૃઢતર કરકે યથા સમય સૂરત બન્દર પહૂંચ ગયે. અપને સુકુમાલ બાલક જયસિંહ કે સાથ કોડિમ દેવી ગુરુ દેવ કો સવિધિ વન્દના કરકે વિનીત ભાવસે સાંજલી સાનુરોધ પ્રાર્થના કરને લગી.

હે પ્રભો ? મેરી હાર્દીક ભાવના હૈ કિ ઈસ બાલક કે સાથ મે ભી ચારિત્ર ગ્રહણ પૂર્વક અપની આત્મા કા કલ્યાણ કર લૂં. આપ હમ દોનો પર અનુગ્રહ કીજીયે ઇતના કહને પર દેવી કી તીવ્ર ઉત્કન્ઠા દેખ કર ગુરુ મહારાજ ને દોનો કી પુનઃ પુનઃપરીક્ષા કરતે હુએ બાલક કી સર્વ લક્ષણ સમ્પન્નતા સહિષ્ણુતા ઔર અદ્‌ભુત ભવિષ્ણુતા કો દેખ કર દીક્ષા કા મુહૂર્ત શ્રી સંઘ કો સૂચિત કર દિયા. શ્રાવક ગણ બડા મહોત્સવ ધામ ધૂમ પૂર્વક કરને લગે દીક્ષા કે દિન નાના પ્રકાર કે આભૂષણોં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સે સજ્જિત કરકે ગજ પીઠસ્થ જયસિંહ કુમાર કો નગર મેં ચતુરદિક્ષું ધૂમાતે હુએ ગુરુ મહારાજ કે ચરણ કમલોં મે લે ગયે. દર્શક જનોં કી ભીડ મધૂ મકખીયેં કી તરહ હોને લગી. નિયત દીક્ષા સ્થાન પર સંવત ૧૯૧૩ જ્યેષ્ઠ શુક્લા એકાદશી કે રોજ શુભ મુહૂર્ત મે જયસિંહ કુમાર ઔર ઉનકી જન્મદાતા કોડિમ દેવી કો ગુરુવર શ્રી. મદ્વિજયદાન સૂરિજી ને શ્રી. સંઘ કે સમક્ષ મે દીક્ષા દેદી. જયસિંહ કા દીક્ષિત નામ જય વિમલ રખા નૂતન દીક્ષિત દીક્ષા કે સમય ૯ વર્ષ કે થે. આપને અલ્પ સમય મે હી પંચ પ્રતિક્રમણ નવસ્મરણ સાધુ આવશ્યક ક્રિયા જીવ વિચારાદિ પ્રકરણ તીન ભાષ્ય કર્મ ગ્રન્થ ક્ષેત્ર સમાસાદિ શાસ્ત્રો કા અધ્યયન વિદ્યાલંકાર શ્રી. વિજયદાન સૂરીજી સે કર લિયા.

એક દિન તપાગચ્છાધિપતિ વિજયદાન સૂરિજી અપને મન હી મન વિચાર વિમર્સ કરને લગે કિ જય વિમલ સુશીલ વિનિત એવં મહા પ્રતિભાશાલી હૈ યદિ શ્રી હીરવિજય સૂરિ કે પાસ ભેજ દૂં તો આશા હી નહીં અપિતુ દૃઢ વિશ્વાસ હૈ કિ ઉનકી બરાબરી કી યોગ્યતા કો પાલેગા. ફિર મેરી ભુજાયે સંસાર મે સૂર્ય ચન્દ્ર કી તરહ દિન રાત ચમકને લગેગી એસા શોચ કર કે ગુરુ મહારાજ ને અવિલમ્બ જય વિમલ કો ચતુર્માસ પૂર્ણ હોતેહી શ્રી હીર વિજય સૂરિ કે પાસ જાને કી આજ્ઞા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દેદ્દી. જય વિમલ ગુરુદેવ કો વન્દના કે બાદ જબ પ્રયાણ કરને લગે તો ઉતમોતમ લાભસૂચક શકુન હોને લગે.

કયોં ન હો મહાપુરૂષોં કા ચિન્હ હૈ કિ ઉનકે પદારપણ કે પહલે હી આગે આગે આનન્દ મંગલ કી શ્રેણી બઢને લગતી હૈ. તદનંતર બડે ઉત્સુકતા સે ચલતે હુએ હીરવિજયજી કે સાન્નિધ્ય મે પહુંચ ગયે. ગુરુદેવ કે પટાલંકાર શાસન સમ્રાટ શ્રી હીરવિજય સૂરિજી કે દર્શન સે જય વિમલ હર્ષ સાગર મે ડુબતે હુએ સવિધિ વન્દના મે તત્પર હોગયે. બાદ શ્રી હીરવિજય સૂરિજીભી આગન્તુક નૂતન બાલ મુનિ કે શિર પર આમોદાર્દિત હૃદય સે અપના હાથ ફેરતે હુએ વિહાર કી કુશલ વાર્તા પુછને લગે. પ્રત્યુત્તર મિલા કિ આપકે અનુગ્રહ સે માર્ગ મે કિસી પ્રકાર કી તકલીફ નહીં હુઈ. લઘુ મુનિ કી આકૃતિ કે આનુપૂર્વી પ્રિય મધુર વચન સુનકર સર્વ મુનિ મન્ડલ ઔર શ્રી સંઘ બડે પ્રસન્ન હુએ. જય વિમલજી સવિનય આચાર્ય દેવ કે ચરણોં મે રહતે હુએ વિદ્યાભ્યાસ મે સંલગ્ન હોગયે.

ઇધર શ્રી વિજયદાન સૂરિજી સૂરત બન્દર સે વિહાર કર અનેક ભવ્ય જીવોં કો ધર્મોપદેશ દેતે હુએ શ્રી વટપલી (વડાલી) નગર મે પહુંચ ગયે. કુછ દિન કે બાદ મે આપને અપના અન્ત સમય જાનકર શિષ્યોપશિષ્ય સમુદાય કો ગુપ્ત ગૂઢ વિષયકા સારભાવ સરલતા સે સમઝા દિયા અબ સંવત ૧૬૨૧ વૈંશાખ શુકલા દસમી કે દિન પરમપદ કી જિગમિષા સે સમાધિસ્થ હોકર ઇષ્ટ દેવ કો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રત્યક્ષ કરતે હુએ નિજ શરીરસ્થ જીવ જ્યોતિ કો પરમ જ્યોતિ મે એકીકરણ કરદી (દેવલોક હોગયે) આપકી પારલૌકિકતા સે જૈન જગત કૃષ્ણ પક્ષીય અમાવાસ્યા કે જૈસી અંધકારમય હોગઇ. જનતાગણ ને ગુરુ ઉપદિષ્ટ વચન કે સ્મરણ સે શોક સામ્રાજ્ય કો અતિ શીઘ્ર હી તિલાન્જલી દેતે હુએ ચિર સ્મારક ગુરુ પાદુકા સ્થાપન કરને કે લિયે એક અતુલ મનોહર સ્તૂપ નિર્માણ કરવા કર ચન્દ્રોદય કી પ્રતિક્ષા કરને લગે.

ઇધર ભી હીરસુરિજી કા હૃદય જલમધ્યસ્થ ચન્દ્ર સૂર્યાદિ પ્રતિબિમ્બ કે જૈસા કમ્પાયમાન હોને લગા. આપ મન હી મન ખેદિત હોકર પૂજ્ય શ્રી કે વિરહ મે કરુણાસ્વર સે કહને લગે. હૈ ગુરો ? આજ તુમ્હારે પરલોક સિધાર જાને સે ધીરતા નિરાશ્રય હોગઇ. વિનયકા અબ કોન શરણ હૈ ? તુમ્હારી ઐસી શાન્તિ સહનશીલતા કો કોન ધારણ કર સકેગા ? વિદ્યા વિવેક દાન શીલતા નષ્ટ હો ગઇ, સત્ય આજ સચમુચ મારા ગયા, કરુણા અબ બિચારી કિસકી શરણ મે જાયગી ? હૈ ગુરુદેવ ? તુમ્હારે બિના આજ જગત્ હી શૂન્ય હોગયા । (અપની આત્માસે હે જીવ ? તેરા મણી ખો ગયા તૂને અભી તક ઇસ શરીરકે સાથ સમ્બન્ધ કૈસે રખા હૈ. તુજે ધિક્કાર હૈ કિ પૂજ્યપાદ કે પીછે નહીં પડા. અબ તૂં કિસકી શરણ જાયગા. અપની બાત કીસકે સામને રખેગા. તેરી શંકા કો કૌન દેશ નિકાલા દેગા ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

तूं किसकी सेवा करेगा अब तेरा आश्वासक कौन होगा ? तूं जल्दी से जल्दी गुरु की खोज मे लगजा. अचेतन छाया भी अपने आश्रय को नहीं छोडती तो तूं चेतन होकर अपने आधार को छोड कर कैसे स्थिर हो तूझे बार बार धिक्कार है कि अब तक यहां वर्तमान हो. उठ जल्दी उठ सोद्वेग से खडे होते हैं कि इष्ट देवने सामने आकर के कहा. कि हे सूरिराज ? आपकी अधीरता शोभा नहीं देती. आप त्यागी और विवेकी विद्वान है. विवेकियों को पश्चाताप आत्म कल्याण में बाधक हुआ करता है. आत्मा अमर है आत्मा और शरीर का सम्बन्ध अनित्य है. इन दोनो के आत्यन्तिक सम्बन्ध विच्छेद के लिये ही योगी जन अनेक जन्म से प्रयत्नशील रहते है. जन्म होने से मरण नियत ही रहता है "जातस्य हि ध्रुवो मृत्यु ध्रुवं जन्म मृतस्यच" अतएव शोक से पृथक् होकर आत्म साधन मे लग जाइये. आपकी मानसिक चिंता दूर हो जायगी. आप अपने गुरुदेव के प्रसाद से संसार मे अतुल होकर प्रजापालक के मुकुटालंकार बनेगे इतना कह कर देव के अंतर्द्धान होजाने पर श्री हीर-सूरिजी गइ हुई बातें को भूल कर अपने नित्य नैमित्तिक कार्य मे तादवस्थ हो गये.

कुछ समय मे ही द्वितीया चंद्रस्वरुप श्री हीरसूरि महाराज को तपागच्छ गगन मन्डल मे समुदित देख कर जनता गण प्रमुदित मन से प्रणाम पुरस्सर गद गद

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સ્વર સે પ્રાર્થના કરને લગે. ભગવન્? અબ આપ હી જૈન જગતી કા પ્રકાશક હો, આપકે સિવાય કોઈ નહીં હમ લોગોં કા અજ્ઞાનતમો વૃન્દ કો અપહરણ કરને વાલા હૈ. હમ લોગોં કે હૃદય ક્ષેત્ર મે સ્વર્ગીય દાનસૂરિજી કે ઉપદેશ બીજકા જ્ઞાનાંકુર હોને આયા કિ આપ અમર હોકર પરોક્ષ હો ગયે. અબ પૂજ્ય પાદ શ્રીમાન્ કે ઉપદેશામૃત સિંચન સે હી જ્ઞાનતરૂ કા મોક્ષ રૂપ ફલ હોગા. અન્યથા પરમ અસમ્ભવ હૈ. અતઃકૃપા કીજિયે. વિશેષ કયા નિવેદન કરે,

" વિષવૃક્ષો પિ સંવર્ધ્ય સ્વયં છેતુ મસામ્પ્રતમ્ "

સાધારણ લોક મે ભી નિયમ હૈ કિ વિષ પૌધે કો ભી બઢા કર અપને આપ છેદન કરને મે સમર્થ નહીં હોતેતો અમૃત ફલ પૌધે કી ઉપેક્ષા કરના કયા ઉચિત હોગા. ? નહીં । કદાપિ નહીં ।

શ્રી હીરસૂરિજી મહારાજ ને જનતા કી ઉદ્ગારતા કો દેખ કર અચિર કાલ મે હી અપને ઉપદેશામૃત વર્ષણ દ્વારા શિવ-મુક્તિ કુસુમ કો બઢાને લગે.

એક સમય મે શ્રી હીરવિજય સૂરિજી સૂરિમન્ત્ર કા આરાધન કરને કે ઇચ્છુક હોકર વિહાર કરતે હુએ ડિસા શહર મે પધારે. કયોં કી યહાં કે ભક્ત શ્રાવકગણ બડે આસ્તિક ઔર ગુરૂ પ્રિય થે. ઇસ નગર મે આને કે બાદ સબ સાધુઓં કો પઢાને, યોગોદ્વવહન ક્રિયા કરાને

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઔર વ્યાખ્યાન આદિ કા સમસ્ત ભાર જય વિમલ પર છોડ કર આપને ત્રૈમાસિક સૂરિ મન્ત્ર કા ધ્યાન કરના પ્રારમ્ભ કર દિયા. જબ ધ્યાનારૂઢ સૂરિજી કો જાન કર સૂરિમન્ત્રાધિષ્ઠાયક દેવ ને સૂરિજી કી માનસિક વેદના કો સમઝ કર સ્વપ્નાવસ્થા મે પ્રત્યક્ષ હોતે હુએ કહા કિ આપ અપની સમાધિ મે અચલ રહે. ઔર જય વિમલ કો અપને સિર કા ભાર સોંપ દે. ઉનકી યોગ્યતા અપરિ પૂર્ણ નહીં હૈ. ઇતના કહને કે બાદ સૂરિજી કી આંખ ખુલ ગઈ। ઇષ્ટ દેવ પ્રસન્ન હોને કા એક હી કારણ થા કિ આપ કી ગુરુ ભકિત પ્રશંસનીયથી। એક વકત કી વાત હૈ કિ એક ગાંવ સે આપકે ગુરુ શ્રી મહવિજય દાનસૂરિ-શ્વરજી કા પત્ર આયા થા ઉસમેં સિર્ફ ઇતના હી લિખા હુઆ થા કિ જૈસે બને વૈસે જલ્દી મેરે પાસ આઓ। કયોંકિ જરૂરી કામ હૈ। મિલને પર કહા જાયગા।

ઇસ પ્રકાર કા પત્ર હીરસૂરિજી કે હાથ મેં આયા. ઉસ દિન આપ કે છઠ્ઠ કી તપસ્યા કા પારણા થા। પરન્તુ વિના પારણા કિયે હી પત્ર પઢતે કે સાથ રવાના હોને લગે। ઉસી સમય શ્રી સંઘને એકત્રિત હોકરકે પ્રાર્થના કી કિ ગુરુદેવ? આપકો વિહાર કરના હૈ, લેકિન સંઘકા આગ્રહ હૈ કિ આપ પારણા કરકે પધારેં। એક આધ ઘંટા દેરી સે ગુરુદેવકી સેવા મેં પહુંચ જાયેગેં। ઇતની કૃપા કરેં।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

संघ का अधिक आग्रह होने पर भी विना पारणा किये ही रवाना हो गये। और जल्दी से जल्दी चलते हुये गुरुदेव की सेवा में पहुंच गये। विजय दान सूरिजी को भी बड़ा आश्चर्य हुआ और पूछा कि इतना जल्दी कैसे आगया?। तब हीर सूरिजीने कहा कि गुरुदेव? आपकी आज्ञा शीघ्र आने की थी. तो मैं कैसे ठहर सकता?। इस लिये मैं जल्दी पहुंच गया। गुरुदेव भी शिष्य की तत्परता और गुरुनिष्ठा देख कर बडे प्रसन्न होकर अपने को धन्य समझने लगे।

फिर प्रसन्न होते हुये ध्यान से मुकत होकर विचार किया कि जय विमल नामक शिष्य शेखर को अपने पाट पर बैठा देना चाहिये. आपने मन ही मन विचार को न रख कर कार्य रूप मे लाने की पूरी कोशिश करते हुये समस्त साधु साध्वी श्रावक श्राविका रूप चतुर्विध संघ के समक्ष अपने हृदय का उद्गार जाहिर कर दिया श्री संघ गुरु देव के अभिप्राय को सानन्द अनुमोदन करते हुये प्रार्थना करने लगा कि इसी स्थान पर कुछ दिन और विराजिये.। परन्तु कार्यवश आचार्य देव ने डीसा से शिष्य सहित विहार कर दिया.।

जय विमल मुनि सूरिजी से अध्ययन करता हुआ प्रसिद्ध प्रसिद्ध शास्त्रों मे नैपुन्य प्राप्त कर लिया व्याकरण सम्बन्धी अनेक ग्रन्थों को पढते हुये काव्यानुशासन काव्य प्रकाश वाग्भटालंकार काव्य कल्पलता छन्दानुशासन

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વૃહદ્ રત્નાકર ઇત્યાદિ ગ્રન્થોં કા ભી રહસ્ય સે વાકિફ્ હો ગયે। ન્યાય શાસ્ત્ર મે સ્યાદ્વાદ રત્નાકર અનેકાન્ત જય પતાકા રત્નાકરાવતારિકા પ્રમાણમીમાંસા ન્યાયાવતાર, સ્યાદ્વાદકલિકા, એવં સમ્મતિ તર્કાદિ જૈન ન્યાય ગ્રન્થ તથા તત્વ ચિન્તામણિ, કિરણાવલી, પ્રશસ્ત પાદ ભાષ્ય, ઇત્યાદિ શાસ્ત્રો કા ભી અધ્યયન સે દિગ્ગજ પંડિત્ય કો પ્રાપ્ત કર લિયા.।

તદનન્તર હીરવિજય સૂરિજી ગ્રમાનુગ્રામ પર્યટન કરતે હુએ સ્તમ્ભતીર્થ પધારે. સ્વાગત મે શ્રી સંઘ ને ગુરુ દેવ કે ચરણ વિન્યાસ કે પ્રતિપાદ પર દો મોહરે ઔર એક રૂપયા રખતા હુઆ એવં મોતિયોં કે સ્વસ્તિક કરતે હુએ સૂરિજી કો નગર પ્રવેશ કરવાયા ભકત જનોં ને પ્રભાવનાદિ ધર્મ કૃત્યોં મે એક કરોડાત્મક રાજત દ્રવ્ય કા સદ્વ્યય કર અમૂલ્ય લાભ લિયા. ઇસી નગરી મે રહતી હુઇ એક પુની નામ કી શ્રાવિકાને બહુત દ્રવ્ય ખર્ચ કરકે સુન્દર રચના પૂર્વક શ્રી જિનેશ્વર દેવ કે પ્રાસાદ કી પ્રતિષ્ઠા એવં મૂર્તિયોં કી અંજનશલા કા પૂર્વક સ્થાપના યથા યોગ્ય સ્થાન પર કરવાઇ.।

નગર કે લોગો ને જય વિમલ કે પાંડિત્ય કો દેખ કર ચકિત હોતે હુએ આચાર્ય દેવ સે પ્રાર્થના કી કિ ગુરુ દેવ! જય વિમલ મુનીશ્વર કી વિદ્વતા કી સખી તેજસ્વીતા પન્ડિત પ્રિય કો ચાહતી હૈ ફિર કયા થા.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

"ઇષ્ટ' વૈદ્યોપદિષ્ટ'" "જો રોગી કો ભાવે વો વૈદા ફરમાવે".

ઇસ ન્યાયસે સૂરિજી ને અપના નિશ્ચય કરકે સંવત ૧૯૨૬ ફાલ્ગુન શુકલા દશમી કે દિન ત્યાગી ઔર વૈરાગી શ્રી જય વિમલ કો પંડિત પદ સે વિભૂષિત કર દિયે. ઉસ સમય સમસ્ત શ્રી સંઘ જય ધ્વનિ કે નારે લગાતે હુએ અસીમ આમોદ સે ઉન્મત્ત હો ગયે. તદનન્તર સ્તમ્ભ તીર્થ સે વિહાર કરતે હુએ અહમદાવાદ આ પહુંચે. અહમદાબાદ કે સમીપસ્થ અહમદપુર કે શાખાપુર મે આપને ચાતુર્માસ આનન્દ પૂર્વક કિયા.

એક સમય સૂરિજી રાત્રિ મે સંથારાપોરિસી (શયન-કાલિક પાઠ) પઢા કર ગચ્છ સમ્બન્ધી વિષય કી ચિન્ત કરતે હુએ તન્દ્રા દેવી કો પ્રત્યક્ષ કર રહે થે. ઉસ સમય અધિષ્ઠાયક દેવ ને કહા કિ હે સૂરીશ ? આપ અપને પાટ પર સુયોગ્ય પંડિત શિરોમણિ શ્રી જય વિમલ કો પ્રતિષ્ઠિત કરકે ચિન્તા રાક્ષસી કે મુખ સે બાહિર ભૂત હો જાઇએ. યહ શ્રી મહાવીર પરમાત્મા કે પાટ પરમ્પરા પર એક દિવાકર રૂપ હોને વાલા હૈ. યહ શબ્દ સુનતે હી સૂરિજી તન્દ્રા મુક્ત હોકર અપને શિષ્યો કો દેવ કી બાતે કહ સુનાઇ તબ વાચક પંડિત ગીતાર્થ પ્રમુખ સમસ્ત સાધુને નમ્રતા પૂર્વક આચાર્ય દેવ સે પ્રાર્થના કી. હે પ્રભો ? શ્રી સંઘ કે સાથ હમ લોગો કી ઇચ્છા હૈ કિ જય વિમલ પન્યાસ કો આચાર્ય પદ પર આસીન કર દેના ચાહિયે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

એવં દેવ વાણી શ્રી સંઘવાણી ઔર અપના અભિપ્રાય ઇન ત્રિપુટિયોં સે આચાર્ય શ્રીજી ને એવ મસ્તુ કહ દિયા. તત્પશ્ચાત્ અમદાબાદ શ્રી સંઘ કે અત્યાગ્રહ સે આચાર્ય પદવી કા અઠાઇ મહોત્સવ ધૂમ ધામ પૂર્વક હોને લગા. નગર સેઠ શ્રી મૂલચન્દ્ર ને જિન ચૈત્ય જિન પૂજા ગુરુ ભક્તિ જ્ઞાન પ્રભાવના સ્વામી વાત્સલ્ય આદિ ધર્મ કર્મો કે ફલ કો જિનાગમ મેં કહે હુએ સમઝ કર અપની શક્ત્યનુસાર ઉત્સાહપૂર્વક શ્રી શત્રુંજય તીર્થ પર ઋષભદેવ ભગવાન કે મન્દિર કી દક્ષિણ પશ્ચિમ દિશા મે ચૈત્ય બનાને કી તરહ ઇસ મહોત્સવ મે ભી પૂર્ણ સ્વોપાર્જિત લક્ષ્મીકા સદુપયોગ કરકે અમૂલ્ય લાભ પ્રાપ્ત કિયા. એવં ઇસ ઉત્સવ કે ઉપલક્ષ મેં નગર સેઠ ને શહર મે દાનશાલાએ ખુલવાઇ. જગહ જગહ પર ધવલ મંગલ ગાયક બૈઠાયે. વર ઘોડે નિકલને લગે. ઔર સ્વામિ વાત્સલ્ય કી ધૂમ મચને લગી. ઇસ પ્રકાર સર્વાલંકાર સે અલંકૃત ચંચલા લક્ષ્મી મહોત્સવ કી અપૂર્વ શોભા બઢાને લગી.

ઇસિ પ્રકાર સમારોહ પૂર્વક સંવત ૧૬૨૮ ફાલ્ગુન શુક્લા સપ્તમી કે દિન શુભ સમય મે જય વિમલ કો ઉપાધ્યાય પદ કે સાથ આચાર્ય પદ પર વિભુષિત કરતે હુએ પદ્મસાગર ઔર લબ્ધિ સાગર પંડિત પદ સે એવં વિમલ હર્ષ ઉપાધ્યાય પદ સે અલંકૃત કિયે ગયે. સૂરિજી ને જય વિમલ કો આચાર્ય પદવી દેનેકે સમય શ્રી વિજય સેન સૂરિ નામ કરણ કિયા। ઇસ ઉત્સવ મે સમ્મિલિત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સજ્જનોં કો રૂપયેં કી પ્રભાવના દી ગઈ ઔર યાચક વર્ગોં કો દ્રવ્ય વસ્ત્રાદિ દ્વારા સન્તુષ્ટ કિયે ગયે.

યહ દોનો ગુરુ શિષ્ય આચાર્ય શ્રી તપાગચ્છ રુપી શકટ કો ચલાને મે ધૂરા રુપ બન ગયે ઔર ભવ્ય જીવોં કે હૃદય ક્ષેત્રમે ધર્માંકુર કો રોપતે હુએ પૃથ્વીતલ કો પાવન કરને લગે. ઉસ સમય કુતીર્થિયોં કા પ્રચાર અનેક સ્થાનોં સે ઊઠતા હુઆ સ્વાર્થ લીલા કી મહિમા કા અધ-પતન હો ગયા, એક સમય ગુજરાત પ્રદેશ મે વિચરતે હુએ દોનો પ્રતિભાશાલી આચાર્ય કો અચાનક અભૂતપૂર્વ ઘટના દેખને મે આઈ. વહ ક્યા ?

લૂંકા ગચ્છ કા અધિકારી સર્વેસર્વા મેઘજી નામકા એક સુયોગ્ય વિદ્વાન થા. વહ સ્વયં શાસ્ત્ર પઢતા હુઆ મૂર્તિ પૂજા કા ઉલ્લેખ દેખ કર આચાર્ય શ્રી હીર વિજય સૂરિજી કે પાસ અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર કો દુર કરને કી આકાંક્ષા પ્રકટ કી. એવં મેઘજી કે ૨૭ સાધુઓં ને ભી ઉકત સૂરિજી કે સન્મુખ ઉપસ્થિત હોકર અપને હૃદય કી ભાવના દરશાઈ. ઇસ પર અમદાવાદ મેં વિરાજમાન ઉકત આચાર્ય દેવ ને મેઘજી આદિ સાધુઓં કો લૂંકા-ગચ્છ કી દીક્ષા કા ત્યાગ કરવા કર અતિ મહોત્સવ પૂર્વક સંવેગી દીક્ષા પ્રદાન કર ઉદ્યોતવિજયજી નામ રખા અબ નૂતન ૨૭ મુનિયોં કો સંવેગી શિક્ષા ક્ષેત્ર મે ઉતારતેહુએ આવશ્યક ક્રિયા કાંડ મે કુશલ બનાને

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

લગે. મુનિ ઉદ્યોતવિજયજી આદિ ૨૭ શિષ્યોં ને ભી ગુરૂ દેવ કી સેવા મે રહ કર અધ્યયન કરતે હુએ વિનય યુકતપારસ્પરિક ભાવ સે વિદ્વદ્ગોષ્ઠી મય સમય વ્યતીત કરના શરૂ કિયા.

કુછ સમય કે બાદ અમદાવાદ સે વિહાંર કર કે આચાર્ય ઉપાધ્યાય પંડિત આદિ સાધુ મહા મંડલ સહિત આચાર્ય શ્રી હીરવિજય સૂરિજી વિચરતે હુએ શ્રી અણહિલપુર પાટન મે આ પહુંચે.ચાતુર્માસ કા આસન્ન સમય એવં દૈવાત્ ઉપસ્થિત ગુરૂવર્ય કે નિરીક્ષણ કરતે હુએ શ્રી સંઘ સે સવિનય પ્રાર્થના કરને પર આપનેં ઇસી નગરી મે ચાતુર્માસિક નૂતન જલધાર કે જૈસી ધર્મોપદેશ સુધા કી વર્ષા કી. ચાતુર્માસ કા અવસાન હોને પર સંવત ૧૬૩૦ પોષ કૃષ્ણા ચતુર્દશી કે દિન અપને અટ્ટધર શ્રી વિજય સેન સૂરિ કો ગચ્છ કી સારણાવારણા ઔર પડિચોયણા પૂર્વક ગચ્છ રૂપ એશ્વર્ય કે સામ્રાજ્ય રૂપ શાસન કી ગદિ પર બૈઠા દિયે. ઇસ શુભ અવસર પર મરૂધર માલવા મેદપાટ સૌરાષ્ટ્ર બનારસ કચ્છ કોંકણ આદિ દૂર દૂર દેશ કે અનેક લોગ સંગઠિત હુએ થે. શ્રી વિજયસેન સૂરિ ગચ્છ સંબન્ધી સમસ્ત અધિકાર પ્રાપ્ત કરકે ઇન્દ્રાસનાસીન ઇન્દ્ર કે સમાન શોભાય માન હોને લગે. ।

જિસ સમય હીરસૂરિજી ને વિજયસેન સૂરિ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કો ગચ્છ સમ્બન્ધી અનુજ્ઞા દી થી. ઉસ સમય મે ઈસ ગચ્છ આધિપત્ય કે સાથ ગચ્છ સે તેરા સંબન્ધ અવિચલ હો ઔર આજીવન પર્યન્ત ગચ્છ સે વિયોગ ન હો ઇતનીબાત સંક્ષેપ મે સાર ગર્ભ કહી થી. ઐસે ગુરૂદત્ત શુભાશીર્વાદ કો શિરોધાર્ય કરતે હુયે વિજય સેન સૂરિજી શાસન કી શોભા અધિક બઢાને લગે.

એક વક્ત પાટણ મેં વિજય સેન સૂરિજી કે પાટ મહોત્સવ પર રાજા કા પ્રધાન મંત્રી હેમરાજ ને અતુલ દ્રવ્ય ખર્ચ કિયા. ઉસ વકત વહાં કા સુબેદાર કલાખાન બડા અન્યાય પ્રિય થા. ઇસ અનિતિ કે કારણ સારી પ્રજા અશાન્તિ મય અપના સમય વ્યતિત કરતીથી. સૂરિજી કે જાહિર વ્યાખ્યાન દ્વારા વિદ્વત્તા કી કીર્ત્તિ કલાખાન કે કર્ણોતિક પહુંચી. જિસસે કુતૂહલતા પૂર્વક હીરસૂરિજી કો આમન્ત્રણ ભેજા " સત્યે નાસ્તિ ભયં કવચિત્ " ઇસ નીતિ કો જાણુકાર સૂરિજી નિડર પૂર્વક કલાખાન કે રાજ મહલ્લ મેં પહુંચે. કલાખાન ને સ્વાગત પૂર્વક કુશલ ક્ષેમ કી બાત ચીત કરકે પ્રશ્ન કિયા કિ મહારાજ? સૂર્ય ઉંચા હ યા ચન્દ્ર ? ગુરુજી ને ઉત્તર દિયા કિ ચન્દ્ર ઉંચા હ. કલાખાન સાશ્ચર્ય બોલા મહારાજ ? હમારે સિદ્ધાન્ત મેં તો સૂર્ય કો ઉંચા માના હ. ઔર આપ ચન્દ્ર બતા રહે હૈ. યહ ભિન્નતા કયોં? ઇસ પર સૂરિજી ને કહા કિ રાજન્? મૈં ન તો સર્વજ્ઞ હૂં ન જ્ઞાની હૂં ઔર ન મૈં ઉપર જાકર કે દેખ કર આયા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હૂં। કેવલ મૈંને ગુરુમુખ સે સુના હૈ ઔર સિદ્ધાન્તો મેં પઢા હૈ। ઉન શાસ્ત્રોં કે આધાર પર હી મૈં કહ રહા હૂં અબ તુમ્હારી ઇચ્છા હો વહ તુમ માનલો।

આચાર્ય દેવ કે સરલ વચન સુનકર કલાખાન વિચાર મગ્ન હો કર મનહી મન શોચને લગા કિ મહાત્માને ઠીક હી કહા હૈ। ચૂંકિ યહ વસ્તુ વાસ્તિવક અગમ્ય હ ઔર પરોક્ષ હૈ। ઇસલિયે શાસ્ત્રીય આજ્ઞાનુસાર સૂરિજી કા વચન બિલ્કૂલ સત્ય હી હૈ।

ઇસ પ્રકાર માનસિક વિચાર કર કે બોલા મહારાજ? આપકી સરલતા ઔર વિદ્વત્તા પૂર્ણ વકતવ્યતા પર બડા પ્રસન્ન હુઆ હૂં। આપ હમારે ઉપર કૃપા કરકે કામ સેવા ફરમાઇયે।

સૂરિજીને ઉત્તર મેં કહા કિ રાજન? આજ સે પરસ્ત્રી ત્યાગ કા નિયમ લીજિયે। ઔર તુમ્હારે કેદખાને મેં પડે હુએ કેદિયોં કો છોડ દીજિયે। કલાખાન ને પરસ્ત્રી કા નિયમ લિયા। ઔર સબ કો બંધન મુકત કર દિયા। ઔર શાનદાર સ્વાગત પૂર્વક સૂરિજી કો સાનન્દ અપને સ્થાન પર (ધર્મશાળા) પહુંચા દિયે।

તદનંતર અલ્પ સમય મે હી ગચ્છ કા ઉદ્યોતક એવં વ્યાખ્યાન પટુ શિષ્ય વિજય સેન સૂરિ કો દેખ કર વિજય-હીર સૂરિજી અપને મનોમન્દિર મે પરામર્શ દેવ કો સ્થાપન કરને લગે કિ વિજયસેન સૂરિજી મેરે સે પૃથક્

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિહાર કરે તો બહુત દેશોં કે ભવ્યોં કો પવિત્ર કરને મે ભાગ્યશાલી બન સકેગા. ઔર આચાર્ય પદ કા ભી ગૌરવ બઢા સકેગા એસા વિચાર કરકે વિજયસેન સૂરિ કો પૃથક વિચરનેકી આજ્ઞા દેદી. ગુરુ આજ્ઞારુપ માલા કો અપને હૃદય મે ધારણ કરકે વિજયસેનસૂરિ બહુ સંખ્યક સાધુઓ કે સાથ પર્યટન કરને લગે. એક સમય દેશાટન કરતે હુએ ચમ્પાનેર નગર મે પહુંચે ઉસ નગર મે એક જયવન્ત નામક શેઠ ને ચંચલા લક્ષ્મી કા સદુપયોગ કરને કે લિયે સં૦ ૧૬૩૨ મે આ વિજય સેન સૂરિજી કે કર કમલોં દ્વારા બનાયે હુએ મન્દિર કી અજનશલાકા પૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કરવાઈ.

બાદ વહાં સે વિહાર કરકે સૂરિજી સુરત બન્દર પધારે. વહાં કી નાગરિક જનતા ને સ્વાગત પૂર્વક ચાતુર્માસ કી આગ્રહ ભરી વિનતિ કી જિસકો સ્વીકારકર આચાર્ય દેવ ચાતુર્માસ કે લિયે ઠહર ગયે સૂરીશ્વરજી કી વિમલા કીર્તિ ચતુર્દિક્ષુ ફૈલને લગી. ઉસ કીર્તિ જ્વાલા કો સહન ન કરકે એક દિગમ્બરીય ભૂષણ નામ કા પંડિત સૂરિજી સે શાસ્ત્રાર્થ કરને કે લિયે તૈયાર હોગયા. તર્કજ્ઞ સૂરિજી કે લિયે શાસ્ત્રાર્થ કરના પરમ સરલતા કી બાત થી સૂરિજી ને ભૂષણ પંડિત કા હાસ્યહાસ સુન કર કે મુક્ત ન્યાય કે પાત્ર સમઝ કર ઉસે બુલાયા ઔર દોનો પક્ષ કે માનનીય પંડિતોં કી અધ્યક્ષતા મે ઇસકે પ્રત્યેક વચન કો પ્રતિજ્ઞાહાનિ પ્રતિજ્ઞાનન્તર હૈત્વાભાસ દૂષણ દૂવાર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નિગૃહિત પરાજય કરકે વિજયી વિજય સેન સૂરિજી હુએ તથા ભૂષણ પંડિત નિરૂતર હોકર અનેક સ્થાદ્વાદાનુયાયિ પન્ડિતોં કી સભા મે હાસ્ય પાત્ર બને. સૂરિજી સૂરત બન્દર મે અનેક પ્રકાર સે જૈન ધર્મ કી વિજય પતાકા પ્રહરાતે હુએ ચાતુર્માસ પૂર્ણ હોતે હી વિહાર કરકે ગુજરાત માલવા મરૂધર મેદપાટ આદિ દેશોં કો પાંવન કરતે હુએ અપને વચનામૃત દ્વારા ભવ્ય જીવોં કી આત્મા કો તૃપ્તિ કરને લગે.

એક સમય અંધકાર કો નાશ કરતા હુઆ સૂર્ય દેવ અપની કિરણોં દ્વારા સરોવરસ્થ કમલ કલિયોં કો વિકસ્વર કરને લગા. એવં હિન્દુ જૈન મંદિરો મે ઘંટા નાદ હોને લગા, મસ્જિદ મે અલ્લા હો અકબર કી પુકારે હોને લગી. પશુ પક્ષી અપને સ્થાન સે વન વિહાર કરને લગે. પતિવ્રતા સ્ત્રીએ અપને પતિ દેવ કે પૂર્વ આસન છોડ કર ગૃહ કાર્ય મે સંલગ્ન હોને લગી કુલટા સ્ત્રીયે અપને કુટુમ્બ મે કલહ મચાને લગી. ઇત્યાદિ સંસાંર કી અદ્‌ભુત લીલા અપની નૃત્ય કરને લગી. એસે સમય મે ભારતવર્ષ કા સર્વે સર્વા મુગલ સમ્રાટ્ અકબર બાદશાહ અપને ફતેહપુર શિકરી કે શાહી મહલ મે બૈઠા હુઆ રાજમાગ પર દ્રષ્ટિપાત કર રહા થા,

અકબર બડા માંસાહારી ઔર બડા હિંસકી થા । પાંચ સૌ ચીડીયોં કી જીહા કા ભોજન પ્રાતઃકાલ કલેવે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મેં કરતા થા । અત્યન્ત કામી એવં અન્યાય કા મન્દિર થા। સમસ્ત ક્ષત્રિય રાજાઓં કો અપને પૈર મેં જુકા દિયાથા ઔર રાજપૂત બાલાઓં કા સતીત્વ નષ્ટ કરને મેં અપના સર્વસ્વ સમઝતા થા । ભારત કે તમામ રાજાઓં ને અકબર કી આજ્ઞા કા પાલન કરના શુરૂ કર દિયા થા । પરન્તુ મેદપાટાધીશ અકબર કા સામના ૧૨ વર્ષ તક કરતા રહા । આખિર હિન્દુ કુલ સૂર્ય મહારાણા પ્રતાપ કી વિજય હુઇ । જોકિ આજ ઇતિહાસ કે કોને કોને મેં પ્રસિદ્ધ હૈ । અગર ઇસ સંસાર મેં શિવાજી મરાઠા ઔર મહારાણા પ્રતાપ ન હોતે તો ન માલૂમ હિંદુ જાતિ કી કયા દશા હોતી ? । પરંતુ હિંદુ જાતિ કા ભાગ્ય ઉજ્વલ થા કિ ઐસે મહા પુરૂષોં ને સમય પર જન્મ લેકર કે હિંદુ જાતિ કા ગૌરવ સમુન્નત રખા । મહારાણા પ્રતાપ કે નામ સે તો અકબર હરવખ્ત સાવધાન રહતા થા ફિર ભી ઐસા પ્રૌઢ પ્રભાવશાલી અકબર અપને ટોડરમલ આદિ રાજ મંત્રી કે સાથ બાત ચીત કરતા હુઆ ઇધર ઉધર દેખ રહા થા ।

ઇતને મેંએક બડા ભારી જુલુસ રાજમહલ કે નીચે હોકર આનિકલા. જિસમે એક પાલકી ભી થી. ઔર શ્રી હીરવિજય સૂરિજી કા જય હો ઐસે નારેલગ રહે થે. અકબર ને આશ્ચર્ય સે સમીપસ્થ ટોડરમલ કો પૂછા ટોડરમલ બોલા કિ જહાંપનાહ ? યહ જુલુસ જૈન ધર્મ વાલોં કા હૈ. જિસમે એક ચમ્પા નામકી બાઈ સુન્દર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વસ્ત્ર ધારણ કી હુઈ પાલકી મે બૈઠ કર ફૂલફૂલ લેકર કે ભગવતદર્શન કે નિમિત મન્દિર મે જારહી હૈ પાલકી મેં બૈઠને કા તાત્પર્ય યહ હૈ કિ ઈસ બાઈ ને છઃમાસ કે ઉપવાસ કિયે હૈ. ઈન ઉપવાસોં મે કેવલ ગર્મ જલ પીને કે સિવાય ઔર કુછ ભી નહીં ખાતી જલ ભી દિન મે હી પીતી હૈ. રાત કો મુંહ મે કુછ ભી ચીજે નહીં ડાલતી હૈ યહ ૫ વાં માસ હૈ । ઔરજૈન ધર્મ કા આજ કોઈ પર્વ વિષેષ હૈ ઇસલિયે ઉત્સવ કે સાથ મન્દિર મે જારહી હૈ ।

બાદશાહ સારી બાત કો સુન કર આશ્ચર્ય મે પડ ગયા. પરન્તુ ૫ઃ માસ કી તપસ્યા પર વિશ્વાસ નહીં હુઆ. કયોંકિ એક તો બાઈ દુસરા ૫ મહીને કા નિરાહાર તપ યહ વિરૂદ્ધ માલુમ હુઆ. ફિર અકબર ને અપને અનુચરોં દ્વારા કહલાયા કિ પાલકી કો ઉપર લેઆઓ. બાદશાહ કી આજ્ઞા હોતે હી જૈન સમુદાય ભયભીત હોને લગા. કિન્તુ કર ભી કયા સકતા થા ! આખિર પાલકી કો ઉપર લેગયા. બાદશાહ કુતુહલતાસે બાઇ કી આકૃતી ઔર વાણી સે ધ્યાન પૂર્વક પરીક્ષા કરને લગા. યદ્યપિ બાઇ કે તેજસ્વી વદન ઔર નિર્દુષ્ટ વચન કો દેખ સુન કર તપસ્યા કે વિષય મે બહુત કુછ સત્યતા પ્રતીત હુઇ. તથાપિ પૂરી પરીક્ષા કરને કે લિયે એક માસ તક અપને એકાન્ત મહલ મે ઉસે રહને કી આજ્ઞા દેદી. ઔર સાથ મે અપને વિશ્વાસ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પાત્ર સેવકોં કોં સૂચના કર દી કિ ઇસ તપસ્વીનિ બાઇકી દિનચર્યા કા બડે સાવધાનીસે અવલોકન કરતે રહના. યહ કયા ખાતી પીતી હૈ ઇસકી પૂરી તલાસી લેતે રહના ઔર હમેં સૂચિત કરતે રહના.

અકબર બાદશાહકી આજ્ઞા પાકર સેવક સબ બાઈ કી દિનચર્યાકી ગવેષણા કરને લગે. બાઈ કે લિયે ૫ માસ સે અધિક ઔર એક માસ નિકાલના કઠિન સાધ્ય નહી થા. ઔર નિકાલના ભી થા. બાત હી બાત મે સમય નિકલને લગા પરન્તુ સેવકોં કે દ્રષ્ટિ મે તપસ્વીનિ કા નિર્મલ આચાર જ્ઞાત હુઆ ઔર કિસી પ્રકાર સે માયા જાલ કા સ્વપ્ન ભી ન આયા. સેવકોં દ્વારા ઉક્ત બાતેં સુન કર બાદશાહ આશ્ચર્ય ચકિત હોગયા. તદનન્તર અકબર શ્રદ્ધાપાત્ર તપસ્વિની થાન-સિંહ કી માતા ચમ્પાબાઇ કે પાસ જાકર શિર ઝુકાતા હુઆ મધૂર શબ્દો મે બોલા હે ભદ્રે ? તૂં ઇતના કઠોર તપ કયોં કરતી હૈ ? ઔર કિસકે સહારે સે કરતી હૈ ? તેરે કયા તકલીફ હૈ ? ઇન બાતોં કા સત્ય સત્ય હાલ કહ. ઉતર મે ચમ્પા-બાઇ ને કહા કિ તપ આત્મ કલ્યાણ કે લિયે કરતી હૂં. જગત્ પિતા પરમેશ્વર પાર્શ્વનાથ પ્રભુ કે ઔર તપોમૂર્તિ આત્મજ્ઞાની તપાગચ્છ નાયક શ્રી હીરવિજય સૂરિ ગુરુ દેવ કે અનુગ્રહ સે કરતી હૂં કષ્ઠ મુઝે કિસી તરહ કા નહીં હૈ કયોંકિ ન તો મુઝે ધન કી લાલસા હૈ ન પુત્રાદિ સંતાન કી ઇચ્છા હૈ ન કુટુમ્બિયોં કા દુખ હૈ. ઔર ન શારીરિક તથા માનસિક તકલીફ હૈ. યદિ દુખ હૈ તો જન્મમરણ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

રુપ ચક્રભ્રમ કા હી હૈ. ઉસકી નિવૃતિ ગુરુ દેવ શ્રી હીર વિજય સૂરિજી કી અનુકમ્પા સે હી હો સકતી હૈ.

ઈસ પ્રકાર થાનસિંહ કી માતા ચમ્પાબાઈ કે વચનોં કો સુન કર બાદશાહ તપસ્વીની કો દી હુઈ તકલીફ કી ક્ષમા માંગને લગા ઔર આદર પૂર્વક સ્વર્ણ ચૂડા ઉપહાર મેં દેકર તપસ્વીની ચમ્પાબાઈ કો ધૂમધામ પૂર્વક અપને ઘર પહુંચા કર હીર સૂરિજી કી જિજ્ઞાસા કરને લગા. ઐસે મનોહર વાતાવરણ સારે શહર મે ફૈલ જાને પર જૈન જનતા અકબર સે કિયે હુએ સત્કાર પર ખુશી-યાલી મે અપૂર્વ મહોત્સવ કરને લગી.

ઈધર અકબર ચમ્પાબાઈ કી વૈરાગ્યમય બાતેં પર મીમાંસા કરને લગા કિ સંસાર ક્ષણ ભંગુર હૈ. ઈસ ક્ષણ ભંગુર સંસાર સે પાર હોના પરમાવશ્યક હૈ. કિન્તુ ઈસકા સાધન ભૂત હીરસૂરિ મહારાજ ચમ્પાબાઈ કે કર્તવ્ય સે પ્રતીત હોતે હૈ. ઈતર વિદ્વાન્ યા સાધુ આજ તક નહી મિલા. કયોં કિ અપની સભા મે હિન્દુ મુસલમાન ખિસ્તી પારસી આદિ ધર્મો કે ઉપદેશક આયે તથા ઉનકે સાથ પરામર્શ કિયા. કિન્તુ ઈસ વિષય સે અપરિચિત હી રહા. અબ ખુદા કી કૃપા સે આશા હૈ કિ હીર સૂરિ મહારાજ કો પાકર ચમ્પાબાઈ કી તરહ મુઝે ભી આત્મકલ્યાણ કરને મે અવકાશ મિલેગા. ઐસી પ્રબલ ભાવના સે ઉત્કન્ઠિત હોકર સૂરિજી કે સમ્બન્ધ મે અપને અધિકારિયોં મે સે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જૈની થાનસિંહ શેઠ કો પૂછા કિ તુમ્હારે ગુરુ શ્રી હીર-સૂરિજી અભી કહા હૈ ઔર ઉનકે વિષય મેં તુમ કયા જાનતે હો. થાનસિંહ કે ઉતર દેને કે પૂર્વ હી ઈતિ-માદખાનને સૂરિજી કે સમ્બન્ધ મેં પૂર્વ પરિચય કે કારણ સબ કુછ બાતેં કહ સુનાઈ। ઔર યહ ભી કહા કિ સૂરિજી અધિકતર ગુજરાત પ્રાન્ત મેં પર્યટન કરતે રહતે હૈ.

ઉસે સુનતે હી અકબર ને મેવરા જતિ કે મોદી ઔર કમાલ નામક દો પ્રધાન કર્મચારિયોં કો બુલાકર અમદાબાદ કે તાત્કાલીન સુબેદાર ગવર્નર શાહબુદ્દીન અહમદખાં કે નામ પર એક ફરમાન પત્ર લિખ કર ગુજરાત કી તરફ રવાના કિયે ફરમાન મેં બાદશાહ અકબરને સુબેદાર કો યહ લિખા થા કિ જૈનાચાર્ય શ્રી હીરવિજયસૂરિ કો કોઇ તરહ કી તકલીફ ન દેતે હુએ બડે સમ્માન કે સાથ મેરે પાસ ભેજ દો. ઈસ પ્રકાર કે ફરમાન કો લેજાકર શાહબુદ્દીન કો દિયા. શાહબુદ્દીનને ફરમાન પાતે હી અમદાબાદ કે પ્રધાન પ્રધાન શ્રાવકોં કો અપને પાસ બુલા કર અકબર કા ફરમાન પઢકર સુનાયા. ઔર કહા કિ સૂરિજી મહારાજ જહાં બિરાજતે હોં વહાં જાકર અકબર કી તરફ સે પ્રાર્થના કરે ઔર સાથ હી આપકી તર્ફ સે ભી ફતહપુર સીકરી પધારને કી વિનતી કરના કયોંકિ સૂરિજી કે જાને સે અકબર કે હૃદય મેં જૈન ધર્મ કે પ્રતિ શ્રદ્ધા હોજાને પર આપ લોગો કી મહત્તા અધિક બઢ જાયગી. અતઃઅવિલમ્બેન ફરમાન સૂરિજી કી સેવા મેં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઉપસ્થિત કરતે હુએ આપ અપની તર્ફ સે ભી વિનતી કરેં.

શાહબુદ્દીન ગવર્નર સાહબ કી આજ્ઞા પાકર અમદાબાદ કે મુખ્ય મુખ્ય શ્રાવક ગણ તથા મોદી ઔર કમાલ ફરમાન કે સાથ ગંધાર પહુંચે. ગંધાર ભરૂચ જિલે મે અંભાત કી ખાડી કે કિનારે પર બસા હુઆ થા. જહાં કિ સૂરિજી ચતુર્માસ મે ભવ્ય પ્રાણિયોં કો પ્રતિબોધ દેતે હુએ ઉનકી પિપાસા કો દૂર કર રહે થે આપકે નિકટ પહુંચતે હી સેવા મે ફરમાન કો ઉપસ્થિત કરતે હુએ ફત્તહપુર સીકરી પધારને કે લીએ અપની તર્ફ સે ભી સવિનય પ્રાર્થના કી.

સૂરિજી મહારાજને અકબર ફરમાન કો પઢકર એવં શ્રી સંઘ કા સાનુરોધ આગ્રહ દેખ કર મન હી મન શોચા કિ અકબર બાદશાહ યદ્યપિ ઇસ્લામ ધર્માવલમ્બી હૈ ફિર ભી સત્ય પ્રેમી તત્વ જિજ્ઞાસુ ઔર ધર્મ નિષ્ટ હૈ કયોંકી હિન્દુ મુસલમાન ખિસ્તી ઔર પારસી આદિ વિશેષજ્ઞોં કો અપની સભા મે બુલા કર ઉનકે મજહબ કા સિદ્ધાન્ત સુનને કી બ્યવાહિશ રખતા હૈ. અતઃ વહાં જાકર ઉસે ધર્મોપદેશ દેને સે બાદશાહ કે કારણ સારી પ્રજા મે ભી જૈન ધર્મ કા પ્રચાર અધિક રૂપ સે હોગા. એસા વિચાર વિનિમય પૂર્વક શ્રી સંઘ કી પ્રાર્થના કો સૂરિજી ને સ્વીકાર કરલી. તદનુસાર સં. ૧૬૩૮ માર્ગ શીર્ષ કૃષ્ણ ૭ કે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દિન સુસમય મે ગંધાર બન્દર સે પ્રસ્થાન કિયા.

તદનન્તર અમદાવાદ કે ભકત શ્રાવકસહિત સૂરિજી મહી નદી કો પાર કરતે હુએ વટદલ નામક નગર આદિ ગાંવોં મે હોકર કે ખંભાત પહુંચે જૈન સમુદાયને ભારી સ્વાગત કિયા બાદ વન્દના પૂર્વક કુશલ ક્ષેમ પૂચ્છને પર સૂરિજી ને ધર્મલાભાત્મક શુભાશીર્વાદ કે પશ્ચાત ધર્મ સમ્બંધી વ્રતાંત પૂછતે હુએ ધર્મોપદેશ આરમ્ભ કિયા

ગુરૂમહારાજ ઇસી ખંભાત મેં એક વકત પહલે પધારે થે ઉસવકત એક શ્રાવક કે ઘર લડકા બિમાર થા તબ માંગલિક સુનાને કે લિયે ગુરૂદેવ ઘર પર પધારે। તબ ઉસ ભકતને કહા કિ ગુરૂદેવ ! યહ બચ્ચા હુંશિયાર હો જાય તો મૈં આપકે ચરણોં મે દીક્ષા કે લિયે ભેટ કર દુંગા। ગુરૂકૃપા એવં વાસક્ષેપ પ્રભાવ સે થોડે હી દિનોં મે લડકા બિમારી સે મુકત હોગયા। ધૂમતે હુએ ગુરૂદેવ કા ઇસ સમય વાપિસ પધારના હુઆ। ઉસ ભકત કો કહા કિ અબ બચ્ચે કોં દીક્ષા દેદીજિયેં તબ ભકતને અપને સગ્ગા સમ્બંધીયોં દ્વારા કલહ કરવાયા ઔર નગર કે સુબેદાર કો બહકાયા કિ બચ્ચેં કી દીક્ષા નહીં હોની ચાહિયે। ઇસ પર સુબેદાર ભી અનેક ઉપદ્રવ મચાયે। પરંતુ ગુરૂ કૃપા સે નિષ્ફલ ગયે. મગર શ્રાવકને અપને બચ્ચે કે લિયે ગુરુદેવ સે ભી અપની માયા જાલ ફેલાને કા ઘાટા ન રખા। અપને સ્વાર્થ વશ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હોકર ગુરૂદેવ કા ભી અપમાન કર દિયા । પરંતુ દીક્ષા કે બજાય શાંતિ કા જવાબ ભી નહિ દિયા । કિન્તુ ગુરૂ-દેવ કે મન મેં લેશ માત્ર ભી ખેદ નહીં હુઆ । હુએ ભી ક્યોં ? ક્યોંકે સાગર એવં નિષ્પરિગ્રહી થે સચ્ચે ત્યાગી ઔર વૈરાગી થે ।

કુછ દિન પ્રવચન દેકર ભવ્ય જીવોં કી મલીનતા કો મિટાતે હુએ સૂરિજી કાર્યવશ વહાં સે વિહાર કર અમદાબાદ આ પહુંચે. અમદાબાદકા શ્રી સંઘ યથોચિત સત્કાર કરતે હુએ અપને કો ધન્ય ધન્ય સમઝને લગે.

ઇધર શાહબુદ્દીનને સૂરિજી કા આગમન સુન કર આદર કે સાથ અપને શાહી મહલ મે બુલાકર અપને ઉત્તમ હસ્તી અશ્વ રથ ઔર હીરા માણેક મોતી આદિ બહુમુલ્ય ચીજેં સૂરિજી કો ભેટ કરતે હુએ કહા કિ હૈ સૂરિરાજ ? મુઝે સ્વામી અકબર કી આજ્ઞા હૈ કિ હીરવિજય સૂરિજી જો કુછ ચાહેં ઉન્હે ભેટ કર મેરે પાસ આને કી પ્રાર્થના કરેં. ઈસલિયે આપ ઈન ચીજોં કો સ્વીકાર કરકે ફતેપુર સીકરી અકબર કે દરબાર મે પધારને કી કૃપા કરેં. અકબર બાદશાહ આપકો ખુદા કી તરહ રાતદિન સ્મરણ કર રહા હૈ.

સૂરિશ્વરજી ને અપને સાધુ જીવન કા પરિચય દેતે હુએ ખાં સાહબ સે કહા કિ રાજન્ ? સંસાર કે પ્રાણી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

मात्र की रक्षा करने की भावना हमें सदैव रहती है. हमारे लिये मिथ्याभाषण करना पाप का बीज होना है बिना किसीके दी हुई चीज लेना हमारे लिये विष कटोरेको उठाना है. संसार की स्त्रीयें हमारे लिये माता बहन तुल्य है सोना चांदी हीरा पन्ना आदि हमारे लिये मटी के ढेले के जैसा ही है और रात को खाना पीना हमारे लिये मांस और खुन के समान है. अब ऐसी अवस्था मे आपकी दी हुई चीजें को लेकर हम क्या करेंगे.

खां साहब सूरिजी के कठोर नियमों को सुन कर चकित होते हुऐ मनही मन भूरि भूरि प्रशंसा करने लगे. अहो यह साधु निस्पृहियों त्यागियों मे शिरोमणि साक्षात् खुदा की मूर्ति है. ईनके जैसा त्यागी महात्मा आज तक देखने मे नहीं आया ईतना चिंतन करने के बाद भेट की हुई चीजों का पुनःआग्रह न करके अपने सैनिकों की संरक्षणुता मे शाही बाजे के साथ सुरिजी को जैनीय नियत स्थान पर पहुंचा दिये ।

कुछ दिन अमदाबाद मे ठहर कर मोढी और कमाल नामक अकबर के प्रधान कर्मचारियों के साथ सूरिजी ने फतहपुर सीकरी की तरफ प्रयाण किया. रास्ते मे पहले पट्टन नामका एक विशाल नगर आया. उस नगर मे विराजमान सूरिजी के ज्येष्ठ सहाध्यायी प्रखर पंडित

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઉપાધ્યાય શ્રી ધર્મ સાગરજી તથા પ્રધાન પટ્ટધર વિજય સેન સૂરિ આદિ સાધુમન્ડલ સહિત સૂરિજી કે સ્વાગતાર્થ નગર કે બાહર ઉપસ્થિત હુએ. ઉસ ગાંવ કે શ્રાવકોં ને સમારોહ પૂર્વક સૂરિજી કો નગર પ્રવેશ કરવાયા. ઐસે સુઅવસર પર એક શ્રાવિકા ને બહુત રુપયે ખર્ચ કર બડેભારી ઉત્સવ કે સાથ કુછ પ્રતિમાયેં સૂરિજી કે કર કમલોં દ્વારા પ્રતિષ્ઠિત કરવાઈ. ૭ દિન રહ કર વયોવૃદ્ધ શ્રી ધર્મસાગરજી કો યહીં છોડકર વિજયસેન સૂરિ કે સાથ સૂરિ મહારાજ આગે બઢે. સિદ્ધપુર પહુંચને પર વિજયસેન સૂરિજી કો વાપિસ ભેજ દિયા. આપકી સેવા મે કૃપારસ કોષ કે કર્તા શ્રી શાંતિચંદ્ર પંડિત રહને લગા. સૂરિજી ને ભી શાંતિ ચંદ્ર કો સુયોગ્ય સમઝ કર સર્વદા કે લિયે સાથ રહને કી આજ્ઞા દેદી. ઔર સમીપસ્થ ઉપાધ્યાયવર્ય શ્રી વિમલ હર્ષ ગણિ કો અકબર સે મુલાકાત કરને કે લિયે ફતહપુર સીકરી રવાના કર આપ સ્વયં વૃદ્ધાવસ્થા કે કારણ ધીરે ૨ ચલતે હુએ સરોતરાનગર મે પહુંચે. યહા કે ઠાકુર અર્જુન અકબર સે આહુત સૂરિજી કો અપને મકાન મે લાકર ખૂબ સત્કાર સમ્માન કિયા. ઠાકુર કી બૂરી આદત કો કર્ણાકર્ણિતયા સુન કર સુરિજીને મીઠે મીઠે શબ્દોં મે ઐસા ઉપદેશ દિયા કિ ઠાકુ કિ આદત હમેશા કે લિયે છોડની પડી એવં ઉસને માંસ મદિરા શિકાર ઔર પર સ્ત્રી ગમન આદિ કુચાલીયેં કો જડમૂલ સે ઉખાડ ફેંક દી. વહાં સે સુરિજી ચલ કર આબૂ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પહાડ પર પ્રસિદ્ધ મન્દિરોં કી યાત્રા કરકે યથા સમય સિરોહી આ પહુંચે. યહાં કા રાજા સુલ્તાનસિંહ અત્યન્ત સમારોહ પૂર્વક સુરિજી કી સેવા મે સામને આયા. ઔર રાજા ને સમસ્ત નગર કો અચ્છી તરહ સજા કર ધૂમધામ સે આચાર્ય શ્રી કા પ્રવેશોત્સવ કરાયા. ઇસ પ્રકાર સુરિજી સાદડી ઘરણાશાહ કે નિર્માપિત રાણકપુર તીર્થ આઉઆ આદિ નગરોં મેં ક્રમિક પર્યટન કરતે હુએ યથા સમય મેડતા આ પહુંચે.

માર્ગ મે આપકે દર્શનાર્થ ઉપાધ્યાય કલ્યાણ વિજયજી ને સાદડી શ્રી સંઘ કે સાથ એવં આઉઆ કે નગરપતિ તલ્હા શેઠ ને અપને સ્વામી ભાઇ કે સાથ આકર અપને અપને હૃદય કે ઉલ્લાસ કો પૂરા કિયા. તલ્હાશેઠ ને ગુરુ દેવ કી સેવા મે આગન્તુક સ્વામી ભાઇ આદિ સજ્જનોં કો એક એક પ્રીરોજી સિક્કા (રુપયા) ભેટ દિયા. ઇધર કલ્યાણ વિજયજી ગુરુદેવકી આજ્ઞા પાકર સાદડી વાપિસ લૌટ ગયે. સુલ્તાન સાદિમ મેડતા નગર મે આયે હુએ સુરીજી કે સ્વાગત મે અતિશય ભાગ લેતા હુઆ અપને કો ધન્ય સમઝને લગા. વિમલ હર્ષ ઉપાધ્યાય ગુરુજી કી આજ્ઞા પાકર અકબર સે મિલને કે લિયે સિદ્ધપુર સે ચલા હુઆ મધ્યવર્તી મેડતા નગર મે અત્યાવશ્યક કાર્યવશ ઠહરને કે નિમિત ગુરુવર્ય સુરિ મહારાજ કે દર્શન કે પશ્ચાત પુનઃ ઉનકી આજ્ઞાનુસાર સિંહ વિમલ ગણિ કે સાથ આગે બઢે. સ્વયં સુરીજી ફતેહપુર કી ઔર બઢતે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હુએ સાંગાનેર નગર મેં આ પહુંચે. જિતને મે ઉપાધ્યાયજી અકબર બાદશાહ કો સુરીજી કે આગમન કી સુચના દેકર વાપિસ ગુરુ સેવા મે ઉપસ્થિત હો ગયે.

સુરીજી કે નિકટ આગમન કી ખબર મિલતે હી અકબર ને થાનસિંહ અમીપાલ ઔર ભાનુશાહ આદિ રાજમાન્ય જૈન સાહુકારોં કો આજ્ઞા દી કિ સુરીજી મહારાજ કી અગવાની બડે ભારી ઠાટપાટ સે નગરપ્રવેશ કરા કર વિનય પૂર્વક અપને દરબાર મે લે આઓ બાદશાહ કા સખ્ત હુકમ હોતે હી બડે બડે અફસર ઔર ધનાઢય જૈન પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિ અનેક હાથી ઘોડે રથ નગારા નિશાન બાજા ફોજ આદિ લેકર સુરજી કે સામે સાંગાનેર પહુંચે. ઉન કે સાથ સુરિજી ચલતે હુંએ ફતહપૂર શહર કે બાહર જગમલ કચ્છવાહા કે મહલ મે ઉસ દિન ઠહરે. આપને ગંધાર બંદર સે છ મહીને કા લમ્બા વિહાર કરતે હુએ સં. ૧૬૩૯ જ્યેષ્ઠ કૃષ્ણા ત્રયોદશી શુક્રવાર કે દિન ફતેહપુર સીકરી નામક શહર મે સકુશલ પ્રવેશ કિયા ઉસ સમય આપકી સેવા મે સૈદ્ધાન્તિક શિરોમણિ મહોપાધ્યાય શ્રી વિમલ હર્ષ ગણિઅષ્ટોતરશતાવધાન વિધાયક એવં અનેક નૃપમનરંજક શ્રી શાંતિ ચંદ્રગણિ પંડિત સહજસાગર ગણિ હીર સૌભાગ્ય કાવ્ય કર્તા કે ગુરૂ શ્રી સિંહ વિમલગણી વક્તૃત્વ ઔર કવિત્વ કલા મે અદ્વિતીય નિપુણ તથા વિજય પ્રશસ્તિ મહાકાવ્ય કે રચયિતા પંડિતશ્રી હેમ વિજયગણિ વૈયાકરણ ચૂડામણિ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પંડિત લાભ વિજયગણિઓર પંડિત ધન વિજય ગણિ આદિ ૧૩ પ્રધાન શિષ્ય ઉપસ્થિત થે. ।

દૂસરે દિન પ્રાતઃકાલ અપને શિષ્યોં કે સાથ સુરિજી મહારાજ શાહી દરબાર મે પધારે ઉસ સમય થાનસિંહને અકબર કો ગુરૂજી કે દરબાર મે પધારને કી ખબર દી. સુચના પાતે હી આવશ્યકીય કાર્ય મે સંલગન હોને કે કારણ અકબર સ્વયં ન આકર અપને પ્રિય પ્રધાનશેખ અબુલફજલ કો સુરિજી કે આતિથ્ય સત્કાર કે લિયે ભેજ કર ઉસ કાર્ય કો શીઘ્ર સમ્પન્ન કરને લગા. બાદશાહ કા હુકમ પાતે હી અબુલફજલ સુરિજી કે આને કે પૂર્વ હી એક ખાટ બિછા કર ઉનકે નીચે એક ગર્ભિણી બકરી કો રખ કર કપડા આચ્છાદિત કરકે સુરિજી કો બૈઠને કે લિયે પ્રાર્થના કરને પર ઉતર દિયા કિ ઈનકે નીચે તીન જીવ હૈ અતઃમૈ નહીં બૈઠ સકતા અબુલ ફજલ ને સોચા કિ એક જીવ હોને પર ભી તીન જીવ કૈસે બતા રહે હૈ કપડા ઉઠા કર દેખા તો બકરી ને ૨ બચ્ચેં કો જન્મ દેદિયા. જિસસે તીન જીવ દેખકર આશ્ચર્ય સમુદ્ર મેં ડુબતા હુઆ અપની ટોપી કો ગગન મે ઉડા કર સુરિજી સે કહને લગા મહારાજ મેરી ટોપી લાઈયેં ઇસ પર ગુરૂ દેવ ને અપને રજોહણ (ઓધા) કી ડંડી આકાશ મે ઉનકે પીછે ઉડા દી વહ ડંડી ઇસ ટોપી કો પીટતી હુઇ નીચે લે આતી હૈ તત્પશ્ચાત્ અબુલ ફજલ ભય વિહ્વલ હોકર સુરિજી કે અત્યન્ત પાસ આકર સવિનય શાહી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મહલ મે પધારને કે લિયે પ્રાર્થના કરને લગા. તદનન્તર સુરિજી નિયત સ્થાન પર પધાર કર શેખ સે નિર્દિષ્ટ જગહ પર અપના આસન બિછા કર બૈઠ ગયે.

અબુલ ફજલ નમ્રતા પૂર્વક સુરિજી સે કુશલક્ષેમ પૂછ કર ધર્મ સમ્બંધી બાતે પુછને લગા કુરાન ઔર ખુદા કે વિષય મે ઉસને નાના તરહ સે જબાવ સવાલ કિયા. જિનકા ઉતર બડી ગમ્ભીરતા કે સાથ યુકિત સંગત પ્રમાણોં દ્વારા સુરિજી ને ખન્ડન મન્ડન કરતે હુએ દિયા. સુરિજી કે વિચાર સુન કર અબુલફજલ બડા ખુશ હોકર બોલા કિ આપકે કથન સે તો યહ સિદ્ધ હોતા હૈ કિ હમારે કુરાન મે બહુત કુછ ગલત બાતે લિખી હુઇ હૈ. ઈસ પ્રકાર કી કઈ એક હાસ્યપૂર્ણ બાતે કરતે હુએ મધ્યાન્હ કા સમય હો જાને પર શેખ સુરિજી સે કહને લગા. મહારાજ ભોજન કા સમય હો ચૂકા હૈ યદ્યપિ આપ જૈસે નિરીહ મહાત્મા પુરુષોં કો શરીર કી બહુત કમ દરકાર રહતી હૈ ફિર ભી જગત કી ભલાઇ કે લિયે ઉદર કા થોડા બહુત પોષણ કરના આવશ્યક હૈ અત એવ કિસી ઉચિત સ્થાન પર બૈઠ કર આપ ભોજન કર લીજિયે, તત્પશ્ચાત પાસ હીમેં રહા હુઆ કર્ણ રાજા કે મહલ મે સુરિજી આહાર પાની કે લિયે પધાર ગયે. જહાં પર પહલે હી કુછ સાધુ ગાંવ સે ભીક્ષાચરી (ગોચરી) કર લાયે થે. ગુરુ દેવ સદૈવ એક વકત આહાર પાની કિયા કરતે થે. મગર વહ ભી પરિમિત ઔર નિરસ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઇધર બાદશાહ ને નિજ કાર્ય કો સમ્પન્ન કર દરબાર મે અબુલફ઼ જલ દ્વારા આચાર્ય દેવ કો બુલાયા અદ્‌ભુત ફ઼કીર રૂપ કે વેષ મે આતે હુએ ગુરૂ દેવ કો દેખતે હી સસંભ્રમ સિંહાસન સે ઉઠ કર આગે બઢતે હુએ બાદશાહ ને સવિનય શિર ઝુકા કર નમન પૂર્વક શિષ્ટાચાર કે સાથ ગુરૂરાજ કે ૨ પીછે અપને દરબાર મે જાને કે લિયે કદમ ઉઠાયા. મહલમે જાને પર અનેક જડિયેં સે સુસજ્જિત વિશિષ્ટ આસન પર બૈઠને કે લિયે પ્રાર્થના કરને પર સુરિજી ને ઉતર મે કહા કિ પ્રાયઃ ઇનકે નીચે કોઇ ચિટિ આદિ સુક્ષ્મ જીવ હો તો મેરે વજન સે મરજાય ઇસલિયે જૈન શાસ્ત્રોમેં કેવલી સર્વજ્ઞોં ને અહિંસાવાદીયોં કે લિયે વસ્ત્રાછાદિત જગહ પર પાંવ રખને કી ભી મના કી હૈ બાદશાહ ને ઉનકી જીવોં કે પ્રતિ ઐસી દયા દેખ કર આશ્ચર્યમય હોતે હુએ શોચાં કિ યહ ફ઼કીર શાયદ જાનતા તો નહી હૈ કિ ઇસકે નીચે કોઇ જીવ હૈ. ઇતના વિચાર કર ગલીચે કે એક પ્રદેશ કો ઉંચા ઉઠાયા તો ઉસકે નીચે બહુત સી ચિટિયેં નજર પડી. ઉન્હે દેખતે હી ઓર ચકિત હો ગયા, તદનન્તર સ્વર્ણમયી કુર્સી પર બૈઠને કે લિયે આગ્રહ કિયા. પરન્તુ સુરિજી ને ઇનકા ભી ઉતર દેતે હુએ કહા કિ ત્યાગિયેં કે લિયે ધાતુ કા સ્પર્શ કરના સખ્ત મના હૈ. ઇતની બાત સુનકર બાદશાહ અચરજ મે પડ કર મૌન ધારણ કરતા હુઆ એક તરફ઼ ખડા રહ કર સોચને લગા કિ અબ ઐસે બાબા કો કહાં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

બૈઠાવેં. જિતને મે સુરિજી અપને ઉની આસન બિછા કર સશિષ્ય બૈઠ ગયે. ઉનકો બૈઠે હુએ દેખ કર બાદશાહ ભી સુરિજી કે સામને યથોચિત આસન પર બૈઠ ગયા. તત્પશ્ચાત્ અબુલફ્જલ આદિ કર્મચારી અપને અપને યોગ્ય સ્થાન પર બૈઠ ગયે. ઇતને મે બાદશાહ કે તીનો પુત્ર (શેખ સલીમ મુરાદ ઔર દાનિયાલ) આકર મસ્તક ઝુકા કર બૈઠ ગયે.

બાદ બાદશાહ અકબર ને કુશલવાર્તાદિ પૂછ કર દી હુઈ તકલીફ કી ક્ષમા મ ગી. સુરીજીને જવાબ મે કહા કિ હમારે લિયે તકલીફ કોઇ નહીં હૈ તો ક્ષમા કિસ ચીજ કી. ઇતને મે શેઠ થાનસિંહ બોલા કિ જહાંપનાહ કે ફરમાન કો પાકર ગંધાર બન્દર ગુજરાત સે પાંવ ચલતે હુએ ગુરુદેવ ને યહાં પર પધારને કા જો કષ્ટ કિયા હૈ તદર્થ હમ લોગોં કો માફી માંગના ઉચિત હી હૈ.

યહ બાત સુનતે હી અકબર ચૌકના હુઆ બોલા કિ અમદાબાદ કે સુબેદાર શાહબુદીન અહમદખાં ને અપની કૃપણુતા કે કારણ ઐસે બાબા કે લિયે સવારી કા ઇન્તજામ તક નહીં કિયા. જિસસે ઐસે વૃદ્ધાવસ્થા મે ભી મેરે લિયે આપકો ઇતના કષ્ટ ઉઠાના પડા. ખાં સાહબ કે પ્રતિ કોપાયમાન બાદશાહ કો દેખ કર સુરીજી ને કહા કિ ખાં સાહબ કા કોઇ દોષ નહીં હૈ ચૂંકિ ઉન્હોંને તો સબ કુછ પ્રબંન્ધ કર દિયા થા. પરંતુ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હમારે નિયમાનુસાર વે ચીજેં કામ મે નહી આને સે હમ પાંવ પૈદલહીચલે આયે.

બાદશાહને વિસ્મિત હોકર થાનસિંહ કી ઓ। દેખ કર કહા થાનસિંહ ? ઐસે ફકીરેં કે કઠિન નિયમોં સે મૈ તો વાકિફ નહીં થા તૂં તો અચ્છી તરહ જાનતાહી થા ફિર મુઝે પહલે હી કયોં નહીં કહા તાકિ ફરમાન ન ભેજ કર બાબા કે દર્શનાર્થ અપને ખુદ હી ચલે જાતે. નાહક ફકીર કો તકલીફ દી. સાથ હી સાથ સમાધિ મે વિઘ્ન ડાલ કર મૈ પાપ કા ભાગી બના. થાનસિંહ લજ્જાવશ ઉતર ન દેકર મૌન હી રહા. ઈતને મે બાદશાહ સ્વયં થાનસિંહ કો કહને લગા કિ હાં મે તેરી બનીયાસાઈ બાજી સમઝ ગયા તૂને ખુદ અપને મતલબ કે લિયે મુઝે ઐસે કઠોર નિયમોં સે અજ્ઞાત હી રખા. સુરિજી કા આજદિન પર્યન્ત ઈસ પ્રાન્ત મે ન કભી પધારના હુઆ ઔર ન તુમકો ગુરૂ સેવા કરને કા મૌકા મિલા, યદિ તેરે ગુરૂજી યહાં આજાતે તો તુમકો ઉનકે સ્વાગત મે ખર્ચા કરના પડતા. અચ્છા અબ ભી ગુરૂ મહારાજ કી પૂરી ભક્તિ કરકે સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત કરલેં કયોંકિ મૈ તો મુસ્લિમ હૂં મેરે ઘર ઉન કે ખાના હિન્દુ કે નાતે નહીં લેગેં. અતઃ તેરે જો કુછ ચાહિયે વો લેજા કર અપને ઘર મે ઉન કે યોગ્ય વ્યવસ્થા કર કિસી ભી પ્રકાર સે તકલીફ ન દેના. બાદશાહ કે યહ વચન સુન કર સારી સભા દંગ દંગ હોગઈ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અબ બાદશાહ સુરિજી કે રહન સહન ખાન પીન ઔર ફકીરપણે કે મર્મ કો સમઝના ચાહા. ઇતને મે બાદશાહ કી મુખાકૃતિ સે આન્તરિક ભાવ સમઝ કર મોદી નામક રાજર્મચારી ને નિવેદન કિયા. હજુર ? ઈન મહાત્માઓં કે રહન સહન આદિ જો હૈ મૈ અર્જ કર દેના ચાહતા હૂં અત આપ ઈજાજત બક્ષાવે. અકબર કા આદેશ પાતે હી સચ્ચી હકીકત મોદી કહને લગા. હે જહાંપનાહ ? યે મહાત્મા ગંધાર બંન્દર સે પાંવ પૈદલ ચલે આરહે હૈ. અપનાજિતના ભી સામાન હૈ વહ આપહી આપ ઉઠા કર ચલતે હૈ આપ નંગે પાંવ એવં નંગ શિર હમેશા રહતે હૈ ધોતી ઇત્યાદિ કભી નહીં પહનતે હૈ. શિર ઔર દાઢી કે સમૂચે બાલ કો હાથોં હાથ ઉખાડ કર ફેંકતે હૈ. કિસી તરહ કા તેલ ભી નહીં લગાતે હૈં । ઔર ન કભી સ્નાન હી કરતે હૈ. આપ ઘર ઘર એકઆધ ટુકડા માંગ કર પ્રાણ કી રક્ષા કરતે હૈ. ભીક્ષા મે સુકા લુકા આદિ કા ભી વિચાર નહીં કરતે. અર્થાત્ જૈસા મિલે ઉનસે હી સંતોષ કર લેતે હૈ વિચાર ઇતના હી કરતે હે કિ સાધુઓં કે નિયમકે અનુસાર હોના ચાહિયે પાની કેવલ ગર્મ હી પીતે હૈ વો ભી પાની સુર્યાસ્ત કે પહલે હી ખત્મ કર દેતે હૈ એવં માદક ચીજેં કભી નહીં લેતે હૈ. રાત મે તો કતઈ કુછ ભી મુંહ મે નહીં ડાલતે હૈ. તથા આપ પ્રાણી માત્ર કે સાથ વેર ન રખ કર મૈત્રી ભાવ હી રખતે હૈ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આપકો ચાહે પૂજે યા ગાલિયાં દે મગર આપકી દૃષ્ટિ મે દોનોં સમાન હી હૈ. કિસી કો ન શાપ દેતે હૈ ઔર ન વર હી. આપ રાત મે પલંગ આદિ રૂઈ કે વિસ્તર પર શયન ન કર કે શુદ્ધ ઉંન કે આસન પર હી નીચે સોતે હૈ. નીન્દ ભી પરિમિત હી લેતે હૈ શેષ રાત્રિ પ્રાયં સમાધિ મે હી વ્યતીત હોતી હૈ. ધર્મોપદેશ કે અલાવા અધિકતર મૌન હી રહતે હૈ. આપ મે સબસે વિશેષ બાત યહ હૈ કિ સ્ત્રી જાતિ કા સ્પર્શ માત્ર નહીં કરતે હૈ. એવં આપ સદા સત્ય હી બોલતે હૈ, ઔર ન પરિગ્રહ કી મૂર્ચ્છા રખતે હૈ. આપ કામ ક્રોધ લોભ મોહ માયા ઔર રાગ દેષ આદિ કા તો સર્વથા દેશ નિકાલા દેકર ક્ષમા રુપી માતા કી ગોદી મે હમેશા રમતે રહતે હૈ. ઇનસે અધિક સમાચાર આપકે સહચર શિષ્યોં દ્વારા વાકીફ હો સકેગા ઈતના કહ કર ચૂપ હો ગયા. કમાલ નામકા કર્મચારી મોદી કી કહી હુઇ બાતોં કા સમર્થન કરતા હુઆ કહને લગા કિ ઉપરોક્ત બાતે બિલકુલ સહી હૈ. ઈસમે કિસી તરહકા માયા જાલ નહીં હૈ.

અકબર બાદશાહ સૂરિજી કા સંક્ષિપ્ત યથાર્થ ચરિત્ર સુન કર આશ્ચર્ય મે પડતા હુઆ આપકે ત્યાગ પર મુગ્ધ હોકર મુક્ત કંઠ સે પ્રશંસા કરને લગા. ઇસી તરહ સમીપસ્થ કર્મચારી વર્ગ, ક્ષુબ્ધ હોતે હુએ અનુપમ ત્યાગી પુરુષ કો દેખ દેખ કર ધન્યવાદ દેને લગે. અહો? યે મહાત્મા માયાવી નહીં હૈ બલ્કિ સાક્ષાત્ ખુદા કે પ્રતિ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

બિમ્બ તુલ્ય હી હૈ. ઐસે મહાપુરુષોં કા દર્શન પ્રબલ ભાગ્યોદય સે હી હુઆ કરતા હૈ. આપકે આને સે આશા હૈ કિ હમ લોગોં કે હી નહીં અપિતુ સારા શહર મેં અલૌકિક અભ્યુદય (ઉન્નતિ) હોને કા પૂર્ણ સમ્ભવ હૈ.

પ્રિય પાઠક ? આચાર્ય કી કિતની આચાર વિશુદ્ધતા થી શાસન સંરક્ષક પ્રભાવશાલી એવં ધુરન્ધર આચાર્ય હોને પર ભી ઇસ પ્રકાર કી ઉગ્ર તપસ્યા કરના કયા આશ્ચર્યજનક નહીં હૈ ? કિન્તુ યહ કહના ચાહિયે કિ ઉન મહાત્માઓં કે અન્તઃકરણ મેં હી નહીં અપિતુ રોમરોમ મેં વૈરાગ્ય ભરા હુઆ થા. વો યહ નહીં સમઝતે થે કિ અબ હમ આચાર્ય હો ગયે હૈ અબ તો હમેં દુનિયા ખમા ખમા કરેગી હી. મુઝે પ્રપંચો સે કયા જરૂરત હૈ, અબ તો ઐસ આરામ કરેં કિન્તુ ઉન મહા પુરુષોં મેં ઇસ પ્રકાર કી સ્વાર્થ ચેષ્ટા નહીં થી. વે ઐહિક સુખોં કો વિષ મિશ્રિત સુધા કે સમાન સમઝ કર પારલૌકિક સુખોં કો પ્રાપ્ત કરને કે લિયે પ્રયત્નશીલ રહતે થે વે લોગ સચ્ચે હૃદય સે ઉપદેશ દિયા કરતે થે અતએવ ઉન લોગો કા ઉપદેશ ભી સફલ હોતા થા. ઉન લોગો કી 'ધર્મોપદેશો જનરંજનાય" ઐસી વાગાડમ્બર પ્રતારણા નહીં થી. વે "મનસ્યેકં વચસ્યેકં કર્મણ્યેકં મહાત્મનામ્" ઇન લક્ષણોં સે યુક્ત રહતે થે સાથહી સાથ પ્રાચીન આચાર્ય યહ ભી સમઝતે થે કિ યદિ હમ સચ્ચે આચાર મે નહીં રહેગે યદિ હમ જૈસે ઉપદેશ દેતે હૈ વૈસે હી વર્તાવ નહીં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કરેંગે તો હમારી શિષ્ય મન્ડલી એવં ભક્તગણ કૈસે સુધરેંગે. ઇત્યાદિ કિતને વિચાર કિયા કરતે થે. કિન્તુ આજકલ કે આચાર્ય ઉપાધ્યાય એવં પંડિત મે "ધર્મોપદેશો જન રંજનાય" કે સાથ "મનસ્યન્યદ્ વચસ્યન્યદ્ કર્મન્યદ્" પાયે જાતે હૈ અતએવ હમ લોગો કે ઉપદેશકા અસર પત્થર પાની કી તરહ પ્રાયઃહુઆ કરતા હૈ. ઇસી હેતુ હમારા દિનાનુદિન અધઃપતન હોતા જારહા હૈ ફિર ભી હમ જાન બૂઝ કર અંધે કી તરહ કુએ મે પડતે જારહે હૈ સચ્ચે હૃદય સે પક્ષપાત રહિત હોકર વિચાર કિયા જાય તો યહ બાત બિલકુલ યથાર્થ હૈ કિ જૈસા કહેં વૈસા કરને પર હી જનતા પર પ્રભાવ પડ સકતા હૈ. અસ્તુ. પ્રકૃતિમનુસરામં.

એક સમય સભાસદોં કો ઉપાધ્યાય શાન્તિ ચન્દ્રજી સે વિદ્વદ્ ગોષ્ઠી કરને કે લિયે આદેશ દેકર સ્વયં હીરસૂરિજી સે બાતચીત કરને કે લિયે એકાન્ત મહલ મેં ચલા ગયા વહાં બૈઠને કે બાદ અકબરને કહા કિ મહારાજ? ઈશ્વર ઔર ખુદા મેં કયા ભેદ હૈ? વે કૈસે હૈ? એક હૈ યા અનેક હૈ? ઔર આત્મા કા સ્વરૂપ કયા હૈ? ઇત્યાદિ પ્રશ્ન પુછને પર સૂરિજીને બડી મધુર ધ્વની સે જવાબ દેના પ્રારમ્ભ કિયા. જૈસે કિ—

ઈશ્વર ખુદા મેં તાત્ત્વિક કોઈ ભેદ નહીં હૈ. સિર્ફ નામ માત્ર કા હી ભેદ હૈ. નામ કા ભેદ ભી જીવોં કે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કલ્યાણ કે લિયે હી હૈ । ક્યોંકિ " વિચિત્રરૂપા ખલુચિત્ત વૃતયઃ " જીવોંકી ચિત વૃતિયાં અનેક પ્રકારકી હૈ । કોઈ કિસી નામ સે ખુશ રહતા હૈ ઔર કોઈ કિસી નામ સે । લોક મેં ભી એસા દેખા જાતા હૈ કિ એક બચ્ચેકી માતા એક નામ સે પુકારતી હૈ, પિતા અપર નામ સે. ભાઇ દુસરે સે હી । ઇસી તરહ મહાપુરુષોં કો ભી અનેક નામ સે પુકારતે હૈ । ઈશ્વર, પ્રાણાતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન મૈથુન, પરિગ્રહ, ક્રોધ, માન, માયા, લોભ, રાગ દ્વેષ, કલહ અભ્યાખ્યાન, પૈશુન્ય, પરપરિવાદ માયામૃષાવાદ મિથ્યાત્વ-શલ્ય ઇન અઢાર દુષણોં સે સર્વથા રહિત હૈ વહી દેવ હૈ વહી તીર્થંકર હૈ ઓર વહી ઈશ્વર હૈ । ઉપરોકત દૂષણોં મેં સે એક ભી દુષણ દેખા જાયગા તબ તક ઇશ્વર નહીં કહા જા સકતા ।

જૈન ધર્મ કહતા હૈ કિ ઇશ્વર એક ભી હૈ ઔર અનેક ભી હૈ. જૈસે કિ સંસાર મેં સે જો વ્યકિત કર્મો કા ક્ષય કર કે મુકિત મેં જાતા હૈ વહ વ્યકિત રૂપ જાને સે ઈશ્વર અનેક હૈ જબ સંસાર સે મુકત હોને પર વે સભી આત્મા સ્વરૂપ સે એક હો જાતિ હૈ ઉસ અપેક્ષા સે ઈશ્વર એક હૈ । ઇશ્વર પુનઃ સંસાર મેં અવતાર કો ધારણ નહીં કરતે । ક્યોંકિ જન્મ જન્માન્તર મેં જન્મ ગ્રહણ કરને કા કારણ ભૂત કર્મ કો નિકંદન કર દિયા હૈ. જબ કર્મ સર્વથા છુટ જાતે હૈ તબ હી યહ આત્મા પરમાત્મા (ઈશ્વર) બન સકતી હૈ । ફિર ઇનકો સંસાર મેં જન્મ ધારણ કરને કી જરૂરત હી નહી રહતી ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઇશ્વર રાગ દ્વેષ શરીર ક્રિયા આદિ સે રહિત હૈ ઔર ઉનકો ઇચ્છા ભી નહી હોતી । જબ ઇચ્છા કા નિરોધ હોજાતા હૈ. તબ કિસી કાર્ય મેં પ્રવૃતિ ભી નહીં હો સકતી । ઇસલિયે જૈન સિદ્ધાન્ત કહતા હૈ કિ ઇશ્વર કિસી ચીજ કો બનાતે નહીં । ઔર કિસી કો સુખ વા દુઃખ દેતે નહીં । ચૂંકિ વહ સ્વયં નિરંજન ઔર નિરાકાર હૈ । અબ જો ઇસ સંસાર મેં ઘટમાલ ચલ રહી હૈ વહ સ્વાભાવિક હી હૈ । અથવા સંસાર કે જીવ સુખ ઔર દુઃખ ભોગ રહે હૈ વહ સબ અપને અપને કર્માનુસાર ભોગતે હૈ ।

યદ્યપિ ઇશ્વર નિરંજન નિરાકાર હૈ ઐસા કુછ ભી લેતે યા દેતે નહીં કિસી કાર્ય મેં પ્રવૃતિ કરતે નહીં । ફિર ભી ઇશ્વર કી ઉપાસના કરના પરમાવશ્યક હૈ । ઇસ લિયે કિ હમેં ભી ઇશ્વર બનના હૈ । હમકો ભી સંસાર સે મુકત હોના હૈ । ઉપાસના ઉસકી કરની ચાહિયે જો કિ સંસાર સે મુકત હો ગયા હો । ફલ પ્રાપ્તિ કા આધાર દેના લેના નહીં હૈ । દાન દેને વાલા જિસ કો દાન કરતા ઉસ સે ફલ નહીં પાતા હૈ । પરંતુ દાન દેને કે સમય ઉસકી સદ્‌ભાવના હી ફલ દેતી હૈ । અર્થાત્ વહી પુણ્ય હોતા હૈ । ઇસી પ્રકાર ઇશ્વરકી ઉપાસના કરને કે સમય જો હમારા અંતઃકરણ શુદ્ધ હોતા હૈ । વહી ઉતમ ફલ હૈ । સંતો કે પાસ જાતે હૈ તો કયા કુછ દેતે હૈ। લેકિન સંત પુરુષોં કે નિકટ જાને સે હૃદય શુદ્ધ હોના હી ફલ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હ । વેશ્યા કે પાસ જાને સે કયા વેશ્યા નરક મેં ડાલ દેતી હૈ? નહીં ? કિન્તુ વેશ્યા કે પાસ બૂરે બિચાર પૈદા હોના હી નરક કા કારણ હૈ । ઈસી પ્રકાર ઈશ્વર કા ધ્યાન ભકિત ઉપાસના, એવં પ્રાર્થના કરને સે હમારા હૃદય પવિત્ર હોતા હૈ । ઔર હૃદય કા શુદ્ધ હોના હી ધર્મ હૈ ।

ઈસ બાત કો સુન કર અકબરને કહા કિ ધર્મ કી ઉત્પતિ કૈસે હોતી હૈ । ઔર ધર્મ કા કયા લક્ષણ હૈ? ગુરુજીને કહા કિ ધર્મ કી ઉત્પતિ કભી નહીં હોતી । યહ જૈન ધર્મ કા સિદ્ધાન્ત કહતા હૈ । ધર્મ અનાદિ કાલ સે ચલા આયા હૈ । જૈસે ગુણ ગુણી મેં રહતા હૈ. ઉસી પ્રકાર ધર્મ ધર્મી મેં રહતા હૈ । ધર્મ એસી ચીજ નહીં હૈ જો કિ અપને આપ રહ સકે ધર્મ કા લક્ષણ સિદ્ધાન્તો મેં બતલાયા હૈ કિ " વત્થુ સહાવો ધમ્મો " વસ્તુ કા જો સ્વભાવ હૈ. ઉસી કા નામ હૈ ધર્મ । અગ્નિ કા સ્વભાવ હૈ ઉષ્ણતા યહી અગ્નિ કા ધર્મ હૈ । પાની કા સ્વભાવ હૈ શીતલતા યહી પાની કા ધર્મ હૈ । ઈસી પ્રકાર આત્મા કા ધર્મ હૈ સચ્ચિદાનન્દમયતા અથવાં જ્ઞાન દર્શન ચરિત્ર ।

ઈસ ધર્મ કી રક્ષા કરને કે સાધન અનેક હૈ । જૈસે દાન, શીલ, તપ, ભાવ, પરોપકાર, સેવા, સંધ્યા, ઈશ્વર ભકિત, પ્રાર્થના ઇત્યાદિ ધર્મ કે સાધન માને હૈ । ઈસ સે ઉત્પન્ન હોને વાલી ચીજ, વહ હૈ ધર્મ । અથવા ક્રોધ માન, માયા, લોભ, મોહ, રાગ દ્વેષ, ઇત્યાદિ જો અભ્યંતર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શત્રુ હૈ, ઉન કૌ દબાના, દુર કરના, ઉનકા નામ હૈ ધર્મ યે ચીજે એસી હૈ જો દુર્ગતિ મેં ગિરતે હુએ પ્રાણીયોં કૌ બચા લેતી હૈ । ઇસલિયે ઇસકા નામ હૈ ધર્મ । જિસ સે ધર્મ હોતા હો વે ધર્મ કે કારણ કહે જાતે હૈ। ઉન કારણોં કૌ કાર્ય મેં (ધર્મ મેં) ઉપચોગ કરને સે કારણ ભી ધર્મ કહા જાસકતા હૈ । ઔર ઇસી લિયે એક પ્રકાર કા ધર્મ, દો પ્રકાર કા ધર્મ, તીન, ચાર, પાંચ, છ, સાત, આઠ, નવ, દશ, પ્રકાર કા ધર્મ । એસે ભેદ સિદ્ધાન્તો મેં માને ગયે હૈ । સંસાર કી એસી કોઇ ભી ચીજ, જિસ સે હૃદય શુદ્ધ હો, એવં પવિત્રતા હો કર્મો કા ક્ષય હો, આત્મા કા વિકાસ હો, વહ સબ ધર્મ કા કારણ હૈ । અત એવ વહ ધર્મ હૈ । દાન દેના, બ્રહ્મચર્ય પાલન કરના, દુસરે કી સેવા કરના, અહિંસા ઔર સંયમ કા પાલન કરના, તપ તપના, ઇત્યાદિ ધર્મ હૈ । ક્ષમા કરના ધર્મ હૈ । શાસ્ત્રોં કા પઢના, સંસાર ત્યાગ કર સાધુ બનના, ઈશ્વર ઉપાસના કરના, યહ સબ ધર્મ હૈ । કયોંકિ ઇન કર્મો સે પુન્ય-ધર્મ હોતા હૈ । આત્મ વિકાસ હોતા હૈ । જૈન ધર્મ કે તીર્થંકરોને ઇસ પ્રકાર ધર્મ કા પ્રતિપાદન કિયા હૈ । અહિંસા ધર્મ કે ઉપર ફિર કભી સમઝાઉંગા । કયોંકિ અભી આપકો આત્મ સ્વરૂપ બતલાના હૈ । ઇસલિયે વિષયાન્તર નહી જાના ચાહિયે । આપ આત્મા કા સ્વરૂપ સુન લીજિયે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આત્મા કહો, જીવ કહો, ચેતન કહો યહ સબ એક હી ચીજ હૈ । પર્યાય વાચી શબ્દ હૈ । આત્મા કા મૂલ સ્વરૂપ સચ્ચિદાનન્દ મય હૈ । આત્મા અરુપી હૈ । અભેદી હૈ અચ્છેદી હૈ । જૈસા કિ ઈશ્વર હૈ । લેકિન ઈશ્વર ઔર ઈસ આત્મા મેં ઇતના હી અન્તર હૈ કિ ઈશ્વર નિર્લેપ હૈ, નિરાવરણ હૈ, શુદ્ધ સ્વરૂપી હૈ । ઔર યહ આત્મા ઢકા હુઆ હૈ । આચ્છાદિત હૈ । આવરણ સહિત હૈ । યહી કારણ હૈ કિ સંસાર મે પરિભ્રમણ કરતા હૈ । સુખ દુઃખોં કા અનુભવ કરતા હૈ । ઈન આવરણોં કો જૈન શાસ્ત્રકાર "કર્મ" કહતે હૈ । ચૈતન્ય શક્તિ વાલે આત્મા કે ઉપર જડ એસે કર્મ લગે હુએ હૈ ઈસી કે કારણ યહ આત્મા નીચે રહતા હૈ । જૈસે કોઈ તુંબા હો, ઉસ તુંબે કા સ્વભાવ તો હૈ પાની મેં તૈરને કા, પરન્તુ ઉસકે મિટ્ટી ઔર કપડે કા લેપ કર ખુબ વજનદાર બના દિયા જાય તો વહી તુંબા તૈરને કે બજાય પાની મેં ડુબ જાયગા । ઠીક યહી દશા ઇસ આત્મા કી હૈ ।

તબ યહ નિશ્ચિત હુઆ કિ આત્મા કે સાથ કર્મોં કા બંધન રહા હૈ. ઇસીલિયે આત્મા કો પરિભ્રમણ કરના પડતા હૈ । જૈન ધર્મ કહતા હૈ કિ આત્મા ઔર કર્મ કા સબંધ અનાદિ કાલ સે હૈ । ઔર આત્મા કે ઉપર રહી હુઇ રાગ દ્વેષ કી ચીકનાઈ કે કારણ સે હૈ । અનાદિ કાલ સે આત્મા કે સાથ રાગ દ્વેષ રહા હુઆ હૈ । કિસી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમય આત્મા શુદ્ધ થી. ઔર બાદ મેં રાગ દ્વેષ સે વ્યાપ્ત હુઈ। એસા નહીં કહ સકતે। કયોં કિ એસા કહા જાય તો મુકતાત્માઓં કો ભી રાગ દ્વેષ કી ચીકાસ લગને કી સંભાવના રહેગી। અતઃ આત્મા ઔર ઉસ પર રાગ દ્વેષ કી ચિકાસ અનાદિ કાલ સે હૈ। ઔર ઇસીલિયે કર્મ કે આવરણ ઉસ પર લગતે રહતે હૈ।

આત્મા કે ઉપર રાગ દ્વેષ કે આવરણ કબ લગે? યહ ભી નહીં કહ સકતે। કોઇ નહીં કહ સકતા કિ ખાન મેં માટી ઔર સોના કબ મિલા। હૈ હી। મિલા હુઆ હી હૈ। હમેશા સે હૈ। લેકિન પ્રયોગોં દ્વારા સોના ઔર માટી અલગ કર સકતે હૈ। ઇસી પ્રકાર આત્મા કે ઉપર લગે હુએ આવરણ (કર્મ–રાગ–દ્વેષ) અલગ કર સકતે હૈ। સોના ઔર માટી અલગ કરને પર સોના સોના રહ જાતા હૈ ઔર માટી માટી રહ જાતી હૈ। ઇસી પ્રકાર કર્મ ઔર આત્મા અલગ હોને સે આત્મા અપને અસલી શુદ્ધ સ્વરુપ મેં આ જાતી હૈ। ઔર કર્મ અલગ હો જાતે હૈ।

ઇસ પર સે યહ સિદ્ધ હોતા હૈ કિ આત્મા પહલે ઔર કર્મ પીછે, યહ બીઠીક નહીં હૈ, કર્મ પહલે ઔર આત્મા પીછે, એસા તો બોલ હી નહીં સકતે। એસા કહને સે તો, આત્મા કી ઉત્પત્તિ હો જાયગી। ઔર યદિ આત્મા ઉત્પન્ન હોને વાલા હૈ તો ઉસકા નાશ ભી હોના ચાહિયે।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઇસ લિયે આત્મા ઔર કર્મ દોનોં અનાદિ સમ્બન્ધિત હૈ। ઔર વહદુધ ઔર પાની કી તરહ સે ઓતપ્રોત હૈ।

ઇસ પ્રકાર ગુરુ દેવ કે મુખાર વિન્દ સે પ્રશ્નોત્તર કો સરલતા સે સમઝ કર બારમ્બાર સાંજલિ નમસ્કાર કરતા હુઆ અકબર ને કહા હૈગુરુદેવ? ઇતને દિન મે આપકે ચારિત્ર પર હી મુગ્ધ થા લેકિન આજ તો આપકી વિદ્વતા કે પરિચય સે ક્ષુબ્ધ હુઆ હૂ અબ આપ સે પ્રાર્થના હૈ કિ મેરી આત્મા કા કલ્યાણ જિસ તરહ હો વૈસા સુગમતા કા માર્ગ કૃપયા બતાઇયે, ખાસ આત્મા કી ખોજ મે બહુત દિનોં સે લગા થા લેકિન આપકે જૈસા મહાત્મા કોઇ નહીં મિલા થા. હે મહારાજ? આપ સર્વ શાસ્ત્રજ્ઞ એવં આત્મ તત્વજ્ઞ હૈ આપસે કોઇ બાત છીપી હુઇ નહીં હૈ અતઃકૃપયા યહ બતાઇયે કિ મેરી જન્મ કુન્ડલી મે મીનરાશિ પર જો શનિશ્ચર આયા હુઆ હૈ ઉનકા મુઝે ફલ ક્યા હોગા. ઇસ પર સૂરિજી ને ઉતર દિયા કિ પૃથ્વીપતિ? યહ ફલાફલ બતાને કા કામ જ્યોતિષિ ગૃહસ્થિયોં કા હૈ જિસકો અપની જીવિકા ચલાની પડતી હૈ વે હી ઇસ બાતોં કા વિશેષ ધ્યાન રખા કરતે હૈ. હમ કો કેવલ મોક્ષ માર્ગ કે સાધન ભૂત જ્ઞાન કી આકાંક્ષા રહતી હૈ ઔર તદર્થહી હમ લોગ શ્રવણ મનન ઔર પ્રવચન કિયા કરતે હૈ અકબર કે બારમ્બાર અત્યા-ગ્રહ કે પશ્ચાત્ સૂરિજી ને કહા હૈ આત્મજિજ્ઞાસો? આપ કુંડલીસ્થ ગ્રહોં કી શંકા ન કરકે આત્મ સાધન ભૂત જ્ઞાન

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રાપ્ત કરને કી કોશિશ કરેં કયોંકિ આત્મ જિજ્ઞાસુઓં કે લિયે ઇતર કી ખોજ ઔર શંકા અકિંચિત્ કર (વ્યર્થ) હુઆ કરતી હૈ.

ઇધર સૂર્યાસ્ત હોને જારહા હૈ. ગુરુદેવ કે પ્રતિલેખન (પડિલેહન વિશેષ ક્રિયા) કા સમય ઉપસ્થિત હોરહા હૈ. સભા મે વિદ્વદ્ગોષ્ઠી કરતે હુએ પંડિત શાંતિચન્દ્રજી તથા સમસ્ત સભાસદ ગુરુદેવ ઔર બાદશાહ કે આને સે વિલમ્બ દેખતે હુએ તર્ક વિતર્ક મે મસ્ત હો બૈઠે હૈ. સભા કે બાહર દ્વારપાલોં કા મન વિહ્વલ હો રહા હૈ કિ અભી તક અંદર સે કોઇ નહીં આ રહે હૈ કયા કારણ હૈ ? શાયદ ફક્કડબાબાને પ્રભુવર બાદશાહ કો અપની ફક્કડાઇ દ્વારા કહી લેતો નહીં ગયા. ઇતને મે આગે સૂરિજી મહારાજ ઔર પીછે પીછે અકબર બાદશાહ કો સભા મંડપ મે આતે હુએ દેખ કર અપની અપની શંકા કો હઠાતે હુએ આનંદ મે મગ્ન હો ગયે.

અકબર સભા મે આકર યથોચિત સ્થાન પર સૂરિજી કો બૈઠા કર સ્વયં બૈઠતે હી કહને લગા કિ ઇન મહાત્માઓંકી કૃપા સે મેરી રાજધાની પૂર્ણ પવિત્રમયી હો ગઈ હૈ. મૈ કઇએક દિનોં સે ઐસે ફકીરોં કી ખોજ મે થા પરંતુ મુકદ્દર (ભાગ્ય) સે આજ આપકે ચરણ રજ સે કૃતાર્થ હુઆ હૂં મુઝે આશા હૈ કિ આપ મેરે પર દયા કરકે કુછ દિન ઠહરકર સન્માર્ગી બનાને કા કષ્ટ કરેંગે. અખૂલફજલ કો ઉદ્દેશ કરકે અકબરને કહા કિ સૂરિજી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

की विद्वता निस्पृहता और पवित्रता से अनुमान होता है की आपके शिष्यवर्ग भी सकल कला से परिपूर्ण होगे इतने मे अबूलफजल बोल उठा हे गरीबनवाज? आपके शिष्य की वक्तृत्व कला से मालूम होता है कि आपके गुरुजी बृहस्पति के तुल्य ही होंगे. विशेष परिचय तो आपको हो ही गया होगा.

तत्पश्चात् अकबर ने थानसिंह को पूछा कि सूरिजी के कितने शिष्य होंगे. उनमे से साथ कितने है. जवाब मे थानसिंह ने निवेदन किया कि हजुर आपके २५०० पचीश सौ शिष्य है. जिनमे एक शिष्य पट्टधर विजय सेन सूरिजी है और ८ उपाध्याय और १६० पंडित है. शेष विनापदवी केमुनी है. इनमे से उपाध्याय श्री शांतिचंद्र गणि आदि १३ तो सामने दीख रहे है किन्तु सुना है कि कुल ७८ साथ है. उपस्थित शिष्यों के नाम तो उपाध्यायजी बता सकते है. इस बात को सुन कर उपाध्याय श्री शांतिचंद्र गणि ने सभा मे उपस्थित शिष्यों के नाम की आकांक्षा को पूर्ति करके अकबर की शंका को लंका भेज दी. इस प्रकार विनोद के बाद सूरिजी ने उठ कर जाने की इच्छा प्रकट की. उस पर बादशाह ने थानसिंह को कहा कि अपने शाही बाजे के साथ धूमधाम पूर्वक आपको अपने स्थान पर पहुंचा दो. हुकम होते ही सब शाही फोज शाही बाजे और बडे बडे अफसरएवं अबूलफजल के साथ थानसिंह ने सूरिजी को कर्णराजा के

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

મહલ મેં પહુંચા કર સબ અપને અપને સ્થાન કી ઔર રવાના હો ગયે. અબૂલફ઼જલ ભી દરબાર મે આકર અકબર કો સૂરિજી કે પહુંચ જાને કી ખબર દેદી.।

ફિર રાત કો મહલ મેં અકબર ઔર અબૂલફ઼જલ બૈઠ કર સૂરિજી કે સમ્બન્ધ મે અન્યોન્ય બાતચીત કરને લગે. ઉસ સમય બાદશાહ ને સૂરિજી સે ઈશ્વર ઔર ખુદા કે વિષયમે જો બાતેં કીથી વો કહ સુનાઈ ઔર કહા કિ સૂરિજી વાસ્તિવક તપસ્વી ઔર પૂરા ફકીર હૈ ઇનકો દૂર દેશ સે આમન્ત્રણ ભેજ કર બુલાયા હૈ ઔર ઉન્હોને અપને લિયે ઇતના કષ્ટ કિયા હૈ તો જિસ તરહ સે યે મહાત્મા સંતુષ્ટ હોકર જાવે વૈસા હી કરના અપના ફર્જ હૈ. ઇસ પર અબુલફ઼જલ બોલા કિ ગરીબપરવર ઉસ દિન સભા મે મોહી કે મુખ સે સુના થા કિ કંચન કામિની કા સ્પર્શ ભી નહીં કરતે હૈ. તો કિસ ચીજ સે સંતુષ્ટ કરેગે હાં હો સકતા હૈ કિ પુસ્ત ભંડાર દેકર અપના ફર્જ અદા કર દેગે. કયોંકિ વહ જ્ઞાન કે સાધન ભૂત હોને સે ઇન્હોં કે વિશેષ ઉપયોગી હી હોગા. બાદશાહ ને ઇસ બાત કા અનુમોદન કરતે હુએ કહા કિ વહ કૈસે ત્યાગી હૈ ઇસ વિષય મે કલ ઔર પરીક્ષા કરેગે. ઇતના કહ કર અપને અપને આરામ રૂમ મે ચલેગયે.

દૂસરે દિન અકબર ને સૂરિજી કે સાથ ધર્મ ચર્ચા કરના પ્રારમ્ભ કિયા. ઇસ પર સૂરિજી ને કહા હે સૌમ્ય!

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ધર્મ કે અનેક માર્ગ હૈ મૈને આપકો બતલા દિયા હૈ। કિન્તુ સબસે ઉત્તમ ધર્મ અહિંસા હી હૈ અહિંસા કો પાલને મે સબ કા સમાવેશ હોજાતા હૈ સબ પાપોં મે મુખ્ય પાપ હિંસા હી હૈ. જીવોં કો મારને વાલા, મારને મે સલાહ દેને વાલા, શસ્ત્ર સે મરે હુએ જીવોં કે અવયવોં કો પૃથક્ પૃથક્ કરને વાલા, માંસ ખરીદને વાલા, બેચને વાલા, સંભાલને વાલા, પકાને વાલા, ઔર ખાને વાલા યે સબ હિંસક કહલાતે હૈ. પશુઓં કી હિંસા સે ઉનકે શરીરસ્થ રોમ તુલ્ય હજાર વર્ષ પશુઘાતક કો નરક મે જાકર અસહ્ય દુઃખ ભોગના પડતા હૈ. જો અપને સુખ કી ઇચ્છા સે જીવોં કો મારતા હૈ વહ જીતા હુઆ મૃત પ્રાયઃ હૈ ક્યોંકિ ઉસકો કહીં ભી સુખ નહીં મિલતા.।

ઇતની દુઃખ કી બાત હૈ કિ જબ ખુદ કે પાલે હુએ પશુ કો ભી જીહા કે લાલચ સે હનન કર દેતે હૈ ઉનસે મહાપાપી દૂસરા કૌન હોગા? જો પશુ સેવક કે દિયે બિના દાના ચારા નહીં ખાતા સેવક કે બાહર જાને પર જ્યાં જ્યાં કિયા કરતા હૈ ઔર ઉસકે આને સે ખુશ હોજાતા હૈ ઉસ બેચારે પશુ કો ભી અપને હાથ સે માર ડાલતે હૈ. બેદ. ઉનસે નિર્દયી ઔર કઠોર હૃદય પુરુષ કૌન હૈ અર્થાત્ કોઈ નહીં.

સૂરિજી કી બાતે સુન કર બાદશાહ ને પ્રશ્ન કિયા કિ ફૂલ ફૂલ કંદ ઔર પૌધે મે ભી જીવ હૈ ફિર આને

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વાલે કો પાપ કયોં નહીં હોતા ઉતર મે આપને કહા જીવ અપને પુન્યાનુસાર જૈસે અધિકાધિક પદવી કો પ્રાપ્ત કરતે હૈ વૈસે વૈસે અધિક પુન્યવાન ગિને જાતે હૈ. ઇસી કારણ સે જો એકેન્દ્રિય સે દ્વિન્દ્રિય. દ્વિન્દ્રિય સે ત્રીન્દ્રિય ઔર ત્રીન્દ્રિય સે ચતુરેન્દ્રિય ઇસ તર સર્વોતમ જીવ પંચેન્દ્રિય સમઝના ચાહિયે. ઔર પંચેન્દ્રિય મે ભી ન્યૂનાધિક પુન્ય વાલે હૈ અર્થાત્ તિર્યક્ પંચેન્દ્રિય બકરા ગૌ ભૈંસ ઉંટ આદિ મે હાથી અધિક પુન્યવાન હૈ ઔર મનુષ્ય વર્ગ મે ભી રાજા મન્ડલાધીશ ચક્રવર્તી ઔર યોગી અધિક પુન્યવાન હોને સે અવધ્ય ગિને જાતે હૈ.

કયોંકિ સંગ્રામ મે યદ્દિ રાજા પકડા જાતા હૈ તો મારા નહીં જાતા ઇસસે યહ સિદ્ધ હુઆ કિ એકેન્દ્રિય કી અપેક્ષા દ્વિન્દ્રિય કો મારને મે અધિક પાપ હોતા હૈ એવં અધિક અધિક પુન્યવાન કો મારને સે અધિક પાપ લગતા હૈ. ઇસલિયે જહાં તક એકેન્દ્રિય સે નિર્વાહ હો સકે વહાં તક પંચેન્દ્રિય જીવ કા મારના સર્વથા અયોગ્ય હૈ યદ્યપિ એકેન્દ્રિય જીવ કા મારના ભી પાપ બન્ધ કા કારણ હી હૈ કિન્તુ કોઈ ઉપાયાન્તર ન રહને સે ગૃહસ્થોં કો વહ કાર્ય અગત્યા કરનાં હી પડતા હૈ. અતએવ કિતને હી ભવ્ય જીવ ઇસ પાપ કે ભય સે ધન ધાન્ય રાજપાટ પુત્ર કલત્ર વગૈરહ છોડકર સાધુ હી બન જાતે હૈ. ઔર અપને જીવન પર્યન્ત અગ્નિ આદિ કો ભી નહીં છૂતે તથા ભીક્ષા માત્ર સે ઉદર પોષણ કર લેતે હૈ ગૃહસ્થ ભી જો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અગત્યા એકેન્દ્રિય કા નાશ કરતે હૈ ઉસ પાપ કે પરિહાર કે લિયે સાધુઓં કી સેવા દાન ધર્મ ઔર દોનો સંધ્યા આદિ પુન્યકૃત્ય જન્મ ભર કિયા કરતે હૈ. મોક્ષમાત્ર જીવી સાંધુઓં કે ઉપર આરમ્ભ કા દોષ નહીં હોતા હૈ. કયોંકિ ગૃહસ્થ લોગ અપને નિમિત હી આહાર બનાતે હૈ.

ક્ષત્રિયેાં કે લિયે હિંસા ધર્મકારક કહી જાતિ હૈ. કિન્તુ ક્ષત્રિયેાં કા ધર્મ શસ્ત્રવાન્ શત્રુ કે સન્મુખ હોને કે લિયે હી હૈ. કિન્તુ વહ ભી યેાગ્ય ઔર શાસ્ત્રયુક્ત એવં નીતિપૂર્વક નિષ્કપટ હોકર તથા ઇતના હી નહીં કિન્તુ ઉતમ વંશી વીર રાજા કે સાથ હી કરના ચાહિયે. પરંતુ આજકલ નિરપરાધી જીવેાં કો મારને હી મે અપના ધર્મ સમઝતે હૈ. લેકિન વાસ્તિવક યહ બિલકુલ અનર્થ-કારક હૈ રાજા વિચક્ષણ ક્ષત્રિય હોકર ભી હિંસા કેા દેખ કર ડર ગયે. કિતને હી મુર્ખ ગંવાર તેા હિંસા કરને મે બડી બહાદુરી માનતે હૈ. ઔર કહતે હૈ કિ હિંસા કરને સે હિંસકેા કી સંખ્યા બઢતી હૈ જિસસે યુદ્ધાદિ કાર્ય મે વિશેષ વિજય હોને કી સમ્ભાવના હૈ. કિન્તુ ઉન લેાગેા કી યહ કલ્પના નિર્મૂલ હૈ. કયેાં કિ દેખિયે રાજા વિચ-ક્ષણ ઔર પ્રાચીન બહિંશને યદિ હિંસા કા ત્યાગ કિયા ઔર હિંસા કર્મ કી નિંદા ભી કી તેા કયા ઉનકા રાજ્ય નષ્ટ હેા ગયા? અથવા વે લેાગ લડાઇ મે અસકત હેા ગયે? યા વે શત્રુ સે હાર ગયે? નહીં। ઔર યથેષ્ટ માંસ ખાને વાલે કયા વિજયી હુએ?

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

એક યહ ભી વિચાર કરને કી બાત હૈ કિ એક પક્ષી કો મારને વાલા એક હી જીવ કા હિંસક નહીં હૈ કિન્તુ અનેક જીવોં કા હિંસક હૈ. કયોંકિ જિસ પક્ષી કી મૃત્યુ હુઈ હૈ યદિ વહ સ્ત્રી જાતિ હૈ ઔર ઉસકે છોટે છોટે બચ્ચે હૈં તો વે માં કે મરજાને સે કયા જીન્દા રહ સકતે હૈ કભી નહીં. એક ઔર શોચને કી બાત હૈ કિ ખુદા દુનિયા કા પિતા હૈ। તબ દુનિયાં કે બકરી ઉંટ ગૌ વગેરેહ સભી પ્રાણિયોં કા વહ પિતા હુઆ તો ફિર વહ ખુદા અપને કિસી પુત્રકે મારને મેં ખુશી કિસ તરહ હોગા ? અગર હોતા હો તો ઉસે પિતા કહના ઉચિત નહીં હૈ। ઇસલિયે બકરી ઈદ કે રોજ જો મુસલમાન લોગ હિંસા કરતે હૈ કિતના અત્યાચાર કરતે હૈ ?

અહિંસા હી સમસ્ત અભીષ્ટ વસ્તુઓં કો દેને વાલી હૈ. પ્રાણિયોં કે વધબંધ આદિ કલેશોં કો કરના જો નહીં ચાહતા હૈ વહ સબ કા શુભેચ્છુ અત્યન્ત સુખ રુપ સ્વર્ગ અથવા મોક્ષ કો પ્રાપ્ત હોતા હૈ. એવં જો પુરુષ ડાંસ મશકાદિ સુક્ષ્મ અથવા બડે જીવોં કો નહીં મારતા હૈ વહ અભિલષિત પદાર્થ કો પાતા હૈ. ઔર જો કરના ચાહેં વહ કર સકતા હૈ। અહિંસાવાદી પ્રતાપી પુરુષ જિસ ચીજ કા વિચાર કરેં। વહ ચીજ અનાયાસ એવં તુરન્ત હી મિલ જાતી હૈ।

જો પૂરુષ સબ પ્રાણિયોં મે અપની આત્મા કે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમાન વર્તાવ કરતા હૈ વહી પંડિત ઔર નેત્ર વાલા હૈ ગૌ ભૈંસે બકરી વગેરહ ઔર અન્હજ અર્થાત સબ પ્રકાર કે પક્ષી ઉદ્ભિજ્જ યાને વનસ્પતિ ઔર સ્વેદજ યાને ખટમલ મચ્છર ડાંસ જુંઆ લીખ વગેરહ સમસ્ત જન્તુઓં કી જો મનુષ્ય હિંસા નહીં કરતે હૈ વેહી શુદ્ધાત્મા ઔર દયા પરાયણ સર્વોતિમ હૈ બહુત સે સાધુજન અપને જીવન કી મૂર્ચ્છા મોહ છોડકર નિજ માંસ કે દ્વારા દુસરેં કે માંસ કી રક્ષા કર કે ઉતમ ગતિ કો પ્રાપ્ત હુએ હૈ અહિંસા સબ પ્રાણિયેં કી હિત કરને વાલી માતા કે સમાન હૈ ઔર અહિંસા હી સંસાર રુપ મરુ દેશમે અમૃત કી નાલી કે તુલ્ય હૈ. તથા દુઃખરુપ દાવાનલ કો શાન્ત કરને કે લિયે વર્ષાકાલ કી મેઘ પંકિત કે સમાન હૈ એવં ભવ ભ્રમણ રુપ મહા રોગ સે દુખી જીવોં કે લિયે પરમ ઔષધિ કી તરહ હૈ. અહિંસા સમસ્ત વ્રતોં મે ભી મુકુટ કે સમાન હૈ અતએવ હૈ મહીપતે ? આપ ભી સર્વ સુખ જનની અહિંસા કો સ્વીકાર કરતે હુએ પ્રજા સે ભી જીવોં કી રક્ષા કરવાતે હુએ અહિંસામય રાજ્ય કો નીતિ સે પાલન કરે. ઔર આપકે દિલ મે કોઇ ભી શંકા હો તો પૂછ કર નિવૃતિ કર દીજિયે.

ઔર જૈન ધર્મ મેં દયા કો પ્રધાન પદ દિયા ગયા હૈ। સબ ધર્મ ઇસી કો અવલંબન કરકે રહે હૈં। દાન, શીલ, તપ, ભાવ પરોપકાર ઇત્યાદિ શુભ ક્રિયાએ હોતી હૈ. ઉન સબકા મૂલ દયા હૈ । જૈન ધર્મ મેં કહા હૈ કિ "ધર્મ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સ્સ જણુણી દયા" ધર્મ કી માતા દયા હૈ। દયા કે ઉપર હી સબ કી દારમુદાર હૈ। લેકિન દયા કે સ્વરુપ કો સમઝના ચાહિયે। લોગ દયા દયા ખુબ પુકારતે હૈ। પરન્તુ દયા કયા ચીજ હૈ, અભી સમઝે નહીં।

અહિંસા ઔર દયા મેં બહુત અન્તર હૈ। કિસી જીવ કો તકલીફ્ નહીં દેના, મારના નહીં, સતાના નહીં, ઉસકે દિલ મેં ચોટ પહુંચાના નહીં, યહ અહિંસા હૈ। લેકિન ઈસ અહિંસા કા પાલન કૌન કર કરેગા ? જિસ કે હૃદય મેં દયા હોગી વહી। ઈસલિયે દયા, યહ અન્તઃકરણ કે ભાવોં કા નામ હૈ। દુઃખી કો દેખકર કે અપને હૃદય મેં દર્દ હોના યહ દયા હૈ। અથવા મેરે ઈન શબ્દોં પર દૂસરોં કો દુઃખ હોગા ઐસા બિચાર હોના ઉસીકા નામ દયા હૈ।

દૂસરી બાત યહ હૈ કિ ઇસમેં ભી મુખ્ય કરકે નિરપરાધી જીવોં કી હિંસા કા ત્યાગ બતાયા હૈ। ઇસલિયે યહ નહીં સમઝના ચાહિયે કિ બીછુ, સાંપ, શેર, ખટમલ, જૂં આદિ જીવ હમારે અપરાધી હૈ ઔર અપરાધી સમઝ કર કે ઉસકો માર દિયા જાય। ખરી બાત યહ હૈ કિ સંસાર મેં કોઇ ભી જીવ મનુષ્ય કા અપરાધી નહીં હૈ। સાંપ, બીછુ, શેર આદિ જાનવર તો ખુદ હી મનુષ્ય સે ઇતને ડરતે હૈ કિ વે મનુષ્ય સે છિપ કર હી રહના ચાહતે હૈ। જહાં જહાં મનુષ્યોં કી આબાદી હોતી હૈ વહાં વહાં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

से वे दूर ही चले जाते है। और जब तक वे किसी दबाव में, भय में, आफ़त में, नहीं आते अथवा वे गभराते नहीं, तब तक मनुष्य पर कभी हमला नहीं करते। उन बिचारे निर्दोष जीवों को अपराधी समझ कर उनकी जान लेना, मनुष्य का भयंकर अत्याचार है। गुन्हा है। इस गुन्हा की सजा, मनुष्य लोग अनेक प्रकार की बिमारियां, भूकम्प, जलप्रलय, आग, आदि के द्वारा पाते है। जो मनुष्य शुद्ध अहिंसा का; शुद्ध दया का पालन करता है; उसको कोई जीव तकलीफ़ नहीं देता। इसलिये निरापराधी विशेषण का दुरुपयोग नहीं करना चाहिये।

निरपराधी विशेषण देने का तात्पर्य यह है कि मानो कोई मजिस्ट्रेट है और एक खून का गुन्हेगार उसके सामने आया। कानून की दृष्टि से उसको फ़ांसीकी सजा करनी है। उस समय उस अपराधी को दंड करना, सजा करना, उस मजिस्ट्रेट के लिये वाजिब है। इसी प्रकार कोई दुष्ट आदमी किसी बहन बेटी के उपर अत्याचार करता है। चोरी करता है। तो उस समय वह अपराधी समझा जायगा। और उसके अपराध को सजा करना गृहस्थ के लिये अनुचित नहीं समझा जायगा। इसलिये हर एक प्राणी पर दया रखना परम कर्त्तव्य है चूंकि अहिंसा पालन करने वाला बडा भाग्यवान् होता है और अहिंसावाद्दी की आज्ञा जनता सहर्ष स्वीकार करती

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હૈ । સૌમ્યાકૃતિ સે સમ્પન્ન એવં પરમ ત્યાગી બનતા હૈ। યશ ચારેા દિશાઓં મેં વ્યાપ્ત હેા જાતા હૈ । ચિર જીવી તથા આરેાગ્યશાલી બનતા હૈ । જો સબ જીવેાં કે ઉપર દયા કરતા હૈ વહી સચ્ચા ધર્મી કહા જાતા હૈ । ઔર ધર્મી મનુષ્ય અવશ્ય સદ્દગતિ કા પાત્ર બન જાતા હૈ । ઔર ઉનકેા હમેશા સુખ ઔર સમ્પદા અનાયાસ હી મિલ જાતિ હૈં । ઇસલિયે હે રાજન્? સર્વ પ્રકાર સે દયા કા પાલન કરના અપના પરમ પવિત્ર કર્તવ્ય સમઝેં । ઇસી મેં તુમ્હારા કલ્યાણ હૈ ।

સૂરિજી કા માર્મિક ઉપદેશ દતચિત સે શ્રવણ કર અકબર સવિનય કહને લગા હે ગુરુ દેવ? મૈને એસા નહીં જાના થા કિ આપ એસે દયાશીલ એવં ભકતવત્સલ હૈ આપને જૈસે પરેાપકાર ભાવ સ્પષ્ટ રુપ સે પ્રકટ કિયા હૈ તથા અમૂલ્ય સદુપદેશ દિયા હૈ ઇસકે લિયે મે ઇસી જીવન મે હી નહીં બલ્કિ જન્માંતર મે ભી આભારી રહૂંગા ઇતને દિન મે વાસ્તવિક અહિંસા સે વાકીફ નહીં થા અબ આપકી કૃપા સે કુછ હ્રુદયગંમ હુઆ હૈ. ઔર હેાને કી આશા હૈ. જિસસે મેરા ભવિષ્ય સુધર જાયગા. અતએવ આપસે પુનઃઅર્જ હૈ કિ યહાં કુછ દિન ઠહર કર મેરી ભવિતવ્યતા મે જ્ઞાન કા સહયેાગ દેકર કૃતાર્થ કરે. ઔર એક વિનતી હૈ કિ આપ જો મેરે લિયે તકલીફ ઉઠાકર દુર દેશ સે પધારે હૈ ઇસકે બદલે મે મૈં જો કુછ દેના ચાહતા હૂં ઉસે સ્વીકાર કરેં.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

आपके कथनानुसार मेरी लक्ष्मी यद्यपि आपके उपयोग मे नहीं आती क्योंकि आप अपने शरीर पर भी मूर्च्छा नहीं रखते है तो लक्ष्मी को तो कहना ही क्या ? फिर भी निवेदन है कि मेरे आग्रह से आपके उपयोगी पुस्तक भंडार लेलेवें.

यह पुस्तक भंडार फतहपुर शिकरी पर पद्मसुन्दर नामक नागपुरीय तपागच्छीय एक जैन यतिजी का था उसका अंतःकाल होजाने पर प्रेम के नाते दरबार मे मंगवा लिया. और उसी समय विचार कर लिया था कि जब कोइ सुयोग्य विद्वान् महात्मा मिलेगें तब उन्हे भेट कर दुंगा. इस भंडार मे पुस्तकों के सिवाय कुछ नहीं है सिर्फ भागवत महाभारत पुराण रामायणादि शैव शास्त्र न्याय व्याकरण साहित्य वेदान्त सांख्य मीमांसा छंद अलंकार जैनागम और नानादेशीय इतिहास आदि अनेक ग्रन्थ हैं. इस भंडार के योग्य पात्र न देखने के कारण मैंने किसी को देना उचित न समझा किन्तु आज मेरे भाग्यवश आप जैसे सुविहित महात्माओं का आगमन होगया. इसलिये आपको सुपुर्द कर मेरे शिर का भार हल्का कर रहा हूं इतना कहने के बाद खानखाना नामके अफसर द्वारा पुस्तकों की मंजुषा (पेटीयें) सामने मंगवा कर आपको भेट कर दी.

सूरिजी ने उसे अस्वीकार करते हुऐ कहा कि

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આવશ્યકતાનુસાર પુસ્તકેં હમારે પાસ હૈ. ફિર લેકર ઉસકી આશાતના કયોં કરે આત્મ સાધન મે મુખ્ય સહાયક હોને કે કારણ પુસ્તકોં કા રખના આવશ્યક હોને પર ભી જરૂરત સે અધિક રખના મમત્વ કે હેતુ પરિગ્રહ મૂર્છા રુપ હી હોજાતા હૈ. ઈતને મે અબૂલ-ફ્જલ સૂરિજી સે કહને લગા હે મહારાજ ? યદિ આપ ઈસકો ભી સ્વીકાર ન કરેગેં તો હમ લોગો કી આત્મા અત્યન્ત દુખમય હોજાવેગી. તો ફિર આપકી અહિંસા કૈસે રહેગી. અકબર ઔર અબુલફ્જલ કે અત્યાગ્રહ સે બાધ્ય હોકર સૂરિજી ને પુસ્તકોં કો સ્વીકાર કરકે "અકબરીય ભાંડાગાર" કે નામ સે આગરા મે શ્રી સંઘ કો સુપુર્દ કર દી.

સૂરિજી કે પાસ અકબર બાદશાહ તથા અબુલફ્જલ આદિ વિનોદકી બાતે કરતે થે। ઇતને મેં વીરબલ ને પૂછા કિ મહારાજ ? શંકર સગુણ હૈ ? સૂરિજીને કહા કિ હાં સગુણ હૈ। ઉસને કહા કિ મૈં તો શંકર કો નિર્ગુણી માનતા હૂં। ગુરુજીને કહા નહીં। કદાપિ નહીં। મૈં પૂછતા હૂં કિ શંકરકો આપ ઇશ્વર માનતે હૈ ? વીરબલ બોલા જીહાં। સૂરિજી ને કહા કિ ઇશ્વર જ્ઞાની યા અજ્ઞાની ? વીરબલ. ઇશ્વર જ્ઞાની। સૂરિજી બોલે જ્ઞાની કિસકો કહતે હૈ। વીરબલને કહાકિ જ્ઞાન વાલા। સૂરિજીને કહા કિ જ્ઞાન ગુણ હૈ કિ નહીં ? ઉસને કહા કિ જ્ઞાન ગુણ હૈ। સૂરિજી ને કહા જ્ઞાન ગુણ હૈ ? વીરબલને કહા કિ જીહાં, જ્ઞાન ગુણ હૈ। ગુરુજીને કહા કિ જબ આપ જ્ઞાન કો ગુણ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

માનતે હૈ તબ શંકર ભી જ્ઞાન યુકત હૈ। ઈસલિયે શંકર સગુણ હો ગયા। ઇસ પર વીરબલ બોલા કિ મહારાજ ? આપનેતો બહુત હી સરલ એવં સુન્દર રીતિ સે સ્પષ્ટ રુપ સે સમઝા દિયા. ઔર મેં ભી સમઝ ગયા। આપ કી:અલૌકિક વિદ્વતા પર બડા આનંદ આ રહા હૈ। લેકિન ફિર કભી સમય પાકર આપસે બાતચીત કર અપને કો ધન્ય સમઝુંગા। ઇતની બાતેં કર સબ સભા વિસર્જન હો ગઇ।

ચાતુર્માસ કા આસન્ન સમય દેખ કર સૂરિજી ને બાદશાહ કો સંકેત કરકે આગરા તરફ વિહાર કર દિયા આગરા બાદશાહ કી મુખ્ય રાજધાની થી. વહાં કી જનતા કી અનન્ય ભક્તિ સે વિવશ હો કર સં૦ ૧૬૩૯ કા ચાતુર્માસ આપને આગરા મે હી ઠાન લિયા. વહાં કે નાગરિક જીવોં કી ભાવના કો અપને ઉપદેશ પ્રાસાદદ્વારા અક્ષરશઃ પરિવર્તન કરતે હુએ આપને અહિંસા દેવી કી સ્થાપના કરકે ચાતુર્માસ ઉઠતે હી કુશાવર્ત દેશસ્થ શૌર્યપુર મે અધિષ્ઠિત શ્રી નેમીશ્વર ભગવાન્ કી દીદક્ષા સે વહાં પર પધાર કર પિપાસિત ચક્ષુઓં કો તૃપ્ત કરતે હુએ વાપિસ આગરા પધારને પર ચિન્તામણિ પાર્શ્વનાથ પ્રાસાદ કી ધુમધામ પૂર્વક પ્રતિષ્ઠા કી. ઇતને મે અકબર બાદશાહ કા રાજદૂત આપકો બુલાને કે લિયે આકર પ્રાર્થના કરને લગા. હે વિશ્વ રક્ષક ? આપકે લિયે બાદશાહ બહુત લાલાયિત હૈ. આપકી દૈનિક ચર્ચા કિયે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિના ઉસે ચૈન નહીં પડતી, ઈતને દિન ચાતુર્માસ કી વજહ અગત્યા સમય બિતાયા હૈ અબ પ્રાર્થના કી હૈ કિ એક બાર ઔર કૃપા કરકે પધાર જાવે. અતઃ હૈ ભકત પ્રિય ? આપ વહાં પધારને કે બાદ અન્યત્ર પધારે. ભૂપાલ કો સન્માર્ગ મે લાને સે સારી પ્રજા અપને આપ સુધર જાયગી. એક ભૂપાલ કો અપને કાબૂ મે લાને સે અનેક જનતા સ્વતઃ કાબુ મે આજાતી હૈ દુરાચારી એવં દુરાગ્રહી જન ભી શાસક કી સામ દામ દંડ ઔર ભેદરુપી નીતિ સે વિવશ હો વશ મે આ જાતે હૈ. આપકી દયા સુનકર કૈદી લોગ પુકાર રહે હૈ કિ એક બાર વો મહાત્મા ઔર આજાતા તો હમ લોગ ભી કૈદ ખાને સે છુટકારા પા જાતે અતએવ હે પરોપકારીન્ ? આપ અવશ્ય પધારેં.

સર્વજીવોપકારી શ્રી હીરવિજયસૂરિ મહારાજ ને સબ બાતે સુન કર પ્રત્યેક પશુપક્ષીઆદિ જીવોં કો મુકત કરવાને કે મન હી મન સંકલ્પ કરતે હુએ ઉસી દૂત કો અપને આને કા દિવસ કહ કર આગે ભેજ દિયા.

ફતહપુર મે દુત કે મુખ સે સૂરિમહારાજ કે આને કી નિશ્ચિત ખબર સુનકર અકબર અબુલફજલ થાનસિંહ ઔર કર્મચારી આદિ સબ કૈદી પશુ પક્ષી અપને અપને મનોરથ રથ કો બઢાતે હુએ ગુરુદેવ કે આને કે દિન કી પ્રતીક્ષા કરને લગે.

કુછ સમય વ્યતીત હોને પર ફતહપુર શિકરી કે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પાસ આએ હુએ સૂરિજી કી ખબર પાતે હી બડે સમારોહ કે સાથ ઉન્હેં શાહી મહલ મેં લાકર વિશ્રામ કે લિયે યોગ્ય સ્થાન પર બૈઠા કરકે અકબર અપને મહલ મેં ચલા ગયા. બાદ મેં જનતા ભી તિતર બિતર હોગઇ.

અકબર કો દુસરે દિન સૂરિજી આમ જનતા કે સમક્ષ ધર્મોપદેશ દેને લગે જિસમેં કિતને હી ભવ્ય જીવ પરમાત્મા કે સ્વરુપ કો સમઝ કરકે અપેય અભક્ષ્ય મદિરા માંસ ઔર કુવ્યસનોં કો છોડ કરકે સન્માર્ગ ગામી હોતે હુએ સૂરિજી કો ગુરુ તુલ્ય માનને લગે. અકબર કે ભી હૃદય મેં ઇસ ઉપદેશ કા ગહરા અસર પડા. જિસકા ફલસ્વરૂપ યહ હુઆ કિ અકબર કા પાષાણુવત્ કઠોર હૃદય ભી મોમ કી તરહ કોમલ બન ગયા.

એક સમય બાદશાહ ને સૂરિજી સે કહા કિ ગુરુદેવ ? આપને જો કષ્ટ કિયા હૈ ઉસકે લિયે મેરે દિલ મેં દર્દ હૈ જિસકી નિવૃતિ તભી હોસકતી હૈ જબકિ આપ હમ સે કુછ લેલેવેં. ઉતર મેં સુરિજી ને કહા શાહંશાહ ? યદિ આપકી બિમારી મુઝે દેને સે હી હટ જાતી હૈ તો મેરે આત્મ કલ્યાણ મેં સહાયક ચીજેં દેકર આપ કૃત કૃત્ય હોજાઇયે. વે ચીજેં યે હૈ કિ—

આપકે જૈલ ખાને મેં કિતને હી વર્ષો સે જો કૈદી પડે હુએ સડ રહે હૈ ઉન અભાગે પર દયા કરકે છોડ દીજિયે. જો બિચારે નિર્દોષ પક્ષી પિંજડે મેં બન્દ કિયે હુએ હૈ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઉન્હે નિકાલ કર સ્વચ્છંદચારી બના દીજિયે. આપકે શહર કે પાસ ડાબર નામક ૧૨ કોશ કા લમ્બા ચૌડા તાલાબ હૈ ઉસમે હજારોં જાલે તથા બંસીયે રોજના ડાલી જાતી હૈ. ઉનકો સર્વદા કે લિયે બન્દ કર દીજિયે ઔર હમારે પર્યૂષણોં કે પવિત્ર દિનોં મે આપકે સારે રાજ્ય મે કોઈ ભી મનુષ્ય કિસી ભી જીવ કી હિંસા ન કરે. ઐસે ફરમાન કી ઉદ્ઘોષણા કર દીજિયે.

ઇતની બાતે સુન કર બાદશાહ ને કહા મહારાજ? આપ અપને લિયે તો કુછ નહીં કહા. ઉતર મે સૂરિજી ને કહા કિ સંસાર મે પ્રાણી માત્ર કો મે અપની આત્મા કે સમાન હી સમઝતા હું. અતએવ ઉનકે હિત કે લિયે જો કુછ કિયા જાયગા વહ મેરે હી હિત કે લિયે હોગા.

ઇસ પર અકબર ને સૂરિજી કે સમક્ષ હી જૈલ મે સે કેદિયોં કો અભયદાન દેકર નિકાલ દિયે. પિંજડે મે સે પક્ષિઓં કો નિકાલ કર ગગનમાર્ગી બના દિયે. એવં ડાબર તાલાબ મે જાલે તથા વંસિયે ડાલને કી સખ્ત મના કરદી. ઔર પર્યૂષણોં કે અતિરિકત ૪ દિન અધિક મિલા કર ૧૨ દિન અહિંસા પલાને કા હુકમ નિકાલ દિયા. ઉન હુકમોં કે ફરમાન નિમ્ન પ્રકાર હૈ પહલે સૂબા ગુજરાત દુસરા સૂબે માલવા તીસરા સૂબે અજમેર ચૌથા દિલ્લી ઔર ફતહપુર પાંચવા લાહોર ઔર મુલતાન કે ગવર્નર કો લિખ કર ભેજા કિ અપને અપને સમસ્ત ક્ષેત્ર મે કોઈ ભી મનુષ્ય ભા. કૃ. ૧૦ સેલગા કર ભા. શુ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૬ તક અર્થાત્ ૧૨ દિન જીવ હિંસા ન કરે. યહ અસૂલ હમેશા કે લિયે કાયમ સમઝના. ઈસ પ્રકાર ફરમાન લિખ કર અકબર ને સૂરિજી કો ભી એક એક પ્રતિ ભેટ કરદી. ઈસ ફરમાન કા ફલ સ્વરુપ આજ ભી માલવે કી ધાર રિયાસત મે ઈસ નિયમ કા પાલન કિયા જાતા હૈ. ફરમાન કી નકલ ઈસ પ્રકાર હૈ.

ઈશ્વર કે નામ સે ઈશ્વર બડા હૈ.

મહારાજાધિરાજ જલાલુદ્દીન અકબર બાદશાહ

ગાંજી કા ફરમાન નં. ૧.

માલવા લાહોર દિલ્લી મુલતાન અજમેર આદિ કે મુત્સદ્દિયોં કો વિદિત હો કિ હમારી કુલ ઈચ્છાએ ઈસી બાત કે લિયે હૈ કિ શુભાચરણ કિયે જાય ઔર હમારા શ્રેષ્ઠ મનોરથ એક હી અભિપ્રાય અપની પ્રજા કે મન કો પ્રસન્ન કરને ઔર ઉન્હેં આકર્ષણ કરને કે લિયે સદૈવ તત્પર હૈ.

ઈસ કારણ જબ કભી હમ કિસી મત વા ધર્મ કે ઐસે પુરુષોં કા જિક્ર સુનતે હૈ જો અપના જીવન પવિત્રતા સે વ્યતીત કરતે હૈ અપને સમય કો આત્મધ્યાન મે લગાતે હૈ ઔર જો કેવલ ઈશ્વર કે ચિન્તવન મે લગે રહતે હૈ તો હમ ઉનકે પૂજા કી બાહ્ય રીતિ નહીં દેખતે હૈ કેવલ ઉનકે ચિત કે અભિપ્રાય કો વિચાર કર ઉનકી સંગતિ કે લિયે હમેં તીવ્ર અનુરાગ હોતા હૈ ઔર ઐસે કામ કરને કી ઈચ્છા હોતી હૈ જો કિ ઈશ્વર કો પસંદ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હો. ઈસ કારણ જૈનાચાર્ય હરિભદ્ર સૂર્ય (હીરવિજય સૂરિ) ઔર ઉનકે શિષ્ય જો ગુજરાત મે રહતે હૈ ઔર હાલ હી મે યહાં આયે હૈ ઉનકે ઉગ્રતપ ઔર અસાધારણ પવિત્રતા કા વરણન સુન કર હમને ઉનકો દરબાર મેં હાજિર હોને કા હુકમ દિયા. ઔર વે આદર કે સ્થાન કો ચૂમને કી આજ્ઞા પાને સમ્માનિત હુએ. આપ અપને દેશ જાને કે લિયે વિદા હોને કે સમય નિમ્ન લિખિત પ્રાર્થના કી કિ યદિ બાદશાહ અનાથોં કા સચ્ચા રક્ષક હૈ તો યહ આજ્ઞા દેદેં કિ ભાદ્રોં માસ કે ૧૨ દિનોં મે જો પચૂસર (પજ્જૂષણ) કહલાતે હૈ જિનકો જૈની લોગ વિશેષકર પવિત્ર સમઝતે હૈ કોઈ ભી મનુષ્ય ઉન નગરોં મે જીવ ન મારે જહાં ઉનકી જાતી રહતી હૈ તો ઈસસે દુનિયાં મેં પ્રશંસા હોગી બહુત સે જીવ વધ હોનેસે બચ જાયેંગે ઔર સરકાર કા યહ ઉત્તમ કાર્ય પરમેશ્વર કો પસન્દ હોગા. જિન મનુષ્યોં ને યહ પ્રાર્થના કી હૈ વે દુર દેશ સે આયે હુએ હૈ. ઔર ઉનકી ઇચ્છા હમારે ધર્મ કે પ્રતિકૂલ નહીં હૈ. ઉન શુભ કાર્યો કે અનુકુલ હી હૈ. જિનકા માનનીય પવિત્ર મુસલમાન ને ઉપદેશ દિયા હૈ ઇસ કારણ હમને ઉનકી પ્રાર્થના કો માન લી ઔર હુકમ દિયા કિ ઉન ૧૨ દિનોં મે કિસી જીવ કી હિંસા ન કી જાયગી.

યહ નિયમ સદા કે લિયે કાયમ રહેગા. ઔર સબ કો ઈસકી આજ્ઞા પાલન કરને ઔર ઇસ બાત કા યત્ન કરને કે લિયે હુકમ દિયા જાતા હૈ કિ કોઇ મનુષ્ય અપને ધર્મ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમ્બન્ધી ઠાર્યો કે કરને મે દુખ ન પાવે. મિતિ ૭ જમાદુલ સીની સન્ ૬૬૨ હિજરી.

અકબર ને ફરમાન દેતે હુએ સુરિજી સે યહ ભી કહા કિ માંસાહાર એવં મદ્ય પાન કે પ્રિય મેરે અનુચરોં કો જીવહત્યા બન્દ કરને કી બાત રુચિકારક નહીં હોને કે કારણ ધીરે ધીરે બન્દ કરાને કી કોશિશ કરુંગા. પહલે કી તરહ મૈં ભી શિકાર નહીં કરૂંગા. ઔર ઐસા પ્રબન્ધ કર દુંગા કિ પ્રાણીમાત્ર કો કિસી તરહ કી તકલીફ ન હો.

એક દિન સુરિજી કે વિવેક પર મુગ્ધ હોતે હુએ અકબર ને આપકો ગુરૂ માનતે હુએ સારી પ્રજા કે સમક્ષ ગુરુદેવ કો જગદ ગુરુ કી પદવી દેદી ઉસ સમય એક ભાટ ને ગુરુ સ્તુતિ કી. જિસમેં અકબર ને ઉસ કો લાખ રૂપયે દે દિયે. ઔર જગદ ગુરુ પદવી કે સમય અકબર ને મહાન્ ઉત્સવ મનાયા. જિસમેં કુલ એક કરોડ કા અર્થ કર દિયા. ધન્ય હૈ અકબર કી ગુરુ ભક્તિ કો.

ઉસ ઉત્સવ કા આનન્દ અનુપમ રહા. ઇસ ખુશીયાલી મે મેડતીય શાહ સદારંગ ને હજારોં રુપયે તથા હાથી ઘોડે ગરીબ ગુરબોં એવં યાચકો કો દાન દેકર સંતુષ્ટ કર દિયે. કૈદી સબ લોગ સુરિજી કી જય જય બોલને લગે પિંજડે સે નિકલતે હુએ પક્ષીગણ આપકે ગુણગાન કરતે હુએ અપને અપને પરિવારોં સે મિલને કે લિયે ઉત્સુક હોકર યથેચ્છ પરિભ્રમણ કરને લગે. શહર મે ચારોં ઓર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હુંદુભિ નાદ હોને લગા. શેઠ સાહુકાર લોગ શ્રીફલ મિઠાઈ કપડે રુપયે ઇત્યાદિ કી પ્રભાવના દેને લગે. ઉસ સમય અકબર બાદશાહ કા માનનીય પ્રતિષ્ઠિત જેતાશાહ નામ કા એક નાગોરી શ્રાવક થા। અકબર કે કહને સે જગદ્ગુરુદેવ ને દીક્ષા દેકર જીતવિજય નામ રખા। પરન્તુ વહ બાદશાહી યતિ કે નામ સે હી પ્રસિદ્ધ હુઆ।

ઇધર શેઠ થાનસિંહને મહોત્સવપૂર્વક અપને મન્દિર મે જિન પ્રતિમા કી જગદ્ગુરુ દેવ કે કર કમલોં દ્વારા પ્રતિષ્ઠા કરવાઈ. ઉસ સમય શ્રી શાંતિચન્દ્રજી વાંચક (ઉપાધ્યાય) પદ સે વિભૂષિત હુએ. એવં દુજણમલ ને આપકે કર કમલોં દ્વારા દુસરા પ્રતિષ્ઠા મહોત્સવ કરવાયા. ઉપરોકત કાર્ય કરતે હુએ જગદ્ગુરુ શ્રી મદ્વિજય હીરસુરિજી મહારાજને અકબર કે અત્યાગ્રહ સે ચાતુર્માસ સં. ૧૬૪૦ મે ફતહપુર શીકરી પર હી ઠા લિયા. ધર્મોપદેશ દ્વારા જનતા કો સચેત કરતે હુએ સમય કો સાર્થક કરને લગે. પર્યૂષણ પર્વ આને પર અહિંસા પલાને કી ઉદ્ઘોષણા અકબર ને સમસ્ત રાજ્ય મે કરવાદી જિસસે જૈન ધર્મકી કરુણા કા પ્રવાહ સબ દિશાઓં મે ફૈલ ગયા.

ચાતુર્માસ કે બાદ અકબર કે આગ્રહ સે ઉપાધ્યાય શાન્તિચંદ્રજી કો યંહી છોડ કર સૂરિજી વિહાર કર કે આગરા હોતે હુએ મથુરા કે પ્રાચીન જૈન સ્તૂપોં કી યાત્રા કરતે હુએ ગ્વાલિયર પહુંચે જહાં કિ ગોપગિરી પર્વત પર આઇ હુઈ વિશાલ કાય ભવ્યાકૃતિ જિન પ્રતિમા (બાવન

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગજા કે નામ સે પ્રસિદ્ધ હૈ.) કે દર્શન કર સં૦ ૧૬૪૧ કા ચાતુર્માસ કરને કે લિયે ઈલાહાબાદ આ પહુંચે. ભવ્ય જીવોં કો પ્રતિબોધ દેતે હુએ અહિંસા પરમો ધર્મ પર અત્યંત જોર દેકર આતતાયિયોં કી બૂરી આદત કો છોડાતે હુએ ગાંવોગાંવ ઘુમતે હુએ પુનઃઆગરા પધારને પર સં૦ ૧૬૪૨ કા ચાતુર્માસ સંઘ કે આગ્રહ સે કરકે યહાં પર શ્રી જૈન જૈનેતર મુસલમાન આદિ કો સદ્બોધ દેને લગે. જિસસે કિતને હી હિન્દુ મુસલમાન લોગોં ને મદ્ય માંસ કા આજીવન પરિત્યાગ કર દિયા.

આગરે મે વિરાજમાન જગદ્ગુરુ કો જાનકર કે દર્શનાર્થ અકબર આકર જનતા કી બઢતી હુઈ સદ્ભાવના કો દેખ સુન કર અત્યંત હર્ષિત હુઆ.

એક સમય જગદ્ગુરુ ઔર અકબર પરસ્પર આલાપ સંલાપ કર રહે થે ઉસ સમય પ્રસંગ વશ ગુરુજી ને કહા કિ અબ મેરી ચૌથી અવસ્થા આગઇ હૈ દિન પ્રતિદિન શારીરિક શક્તિ ભી ઘટ રહી હૈ. અતએવ ઐસા વિચાર હૈ કિ ઇધર ઉધર ન ઘૂમ કર ગુજરાત મે રહે હુએ શત્રુંજય ગિરનાર આદિ પવિત્ર તીર્થો કી યાત્રા કરકે શેષ જીવન એક તીર્થ સ્થાન પર વ્યતીત કરું.

આપ સે એક માંગ હૈ કિ ગુજરાત આદિ દેશોં મે રહે હુએ શત્રુંજય ગિરનાર આબુ તારંગા કેસરિયાજી સમેત શિખર ઔર રાજગૃહી કે પાંચ પહાડ આદિ જો

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હમારે બડે બડે તીર્થ સ્થાન હૈ ઉન પર કિતનેક અવિચારિ બુદ્ધિહીન મુસલમાન હિંસાદિ કૃત્ય કર હમારે દિલ કો દુઃખાતે હૈ ઔર તીર્થ કી પવિત્રતા કો નષ્ટ ભ્રષ્ટ કર દેતે હૈ ઈસલિયે આપ સે અનુનય હૈ કિ ઇન તીર્થો કે વિષય મેં એક ઐસા શાહી ફરમાન હોના ચાહિયે જિસસે કોઈ મનુષ્ય ઇન તીર્થો પર કિસી ભી પ્રકાર સે અનુચિત વ્યવહાર ન કરને પાવેં.

ઇસ પ્રકાર જગદ્ગુરુ કે દયામય વચન સુન કર તુરન્ત હી બાદશાહ ને અપને ફરમાન મે ગુજરાત કે શત્રુંજય પાલા પુરી ગિરનાર સમ્મેત શિખર ઔર કેસરિયાજી આદિ જૈનસમ્પ્રદાય કે પવિત્ર તીર્થ હૈ. ઉનમે સે કિસી તીર્થ પર કોઇ ભી મનુષ્ય અપની દખલગિરી ન કરે. ઔર કોઇ જાન બુઝ કર કિસી જાનવર કી ભી હિંસા ન કરે. યે સબ તીર્થ સ્થાન જગદ્ ગુરુ શ્રી મદ્વિજય હીરસુરિજી મહારાજ કો સોંપે ગયે હૈ. ઐસા ફરમાન અકબર ને લિખ કર સુરિજી કે કર કમલોં મે સાદર સવિનય સમર્પણ કર દિયા. ઉસ ફરમાન કી નકલ યહ હૈ.

સર્વ શક્તિમાન્ પરમેશ્વર.

જલાલુદ્દીન મોહમ્મદ અકબર બાદશાહ ગાંજી કા ફરમાન નં. ૨

શુરવીર તૈમૂરશાહ કા બેટા
મીરશાહ ઉસકા બેટા સુલતાન
મહમ્મદ મીરજા ઉસકા બેટા
સુલતાન અબુ સૈયદ ઉસકા બેટા
શેખ ઉમર મીરજા ઉસકા બેટા
બાબર બાદશાહ ઉસકા બેટા
હુમાયુ બાદશાહ ઉસકા બેટા
અકબર બાદશાહ જો દીન
ઔર દુનિયા કા તેજ ૯.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સૂબે માલવા શાહજહાનાબાદ લાહોર મુલતાન અહમદાબાદ અજમેર મરેઠ ગુજરાત બંગાલ તથા મેરે તાબે કે ઔર સભી મુલકોં મે અબ જો મોજુદ હૈ તથા પીછે સે જો નિયત કિયે જાય ઉન સભી સૂબેદારોં કરોડિયોં ઔર જાગીરદારોં કો સૂચિત કિયા જાતા હૈ કિ—

હમારા કુલ ઇરાદા અપની પ્રજા કો ખુશ કરને ઔર ઉસકે દિલ કો રાજી રખને કા હૈ. કયોંકિ રઇયત કા જો મન હૈ સો પરમેશ્વર કી એક બડી અનામત હૈ ઔર વિશેષ કરકે વૃદ્ધાવસ્થા મે મેરા યહી ઇરાદા હૈ કિ મેરા ભલા વાંચને વાલી પ્રજા સુખી રહે. તથા હમારા અંતઃકરણ પવિત્ર હૃદય વાલે ઇશ્વર ભક્ત સજ્જનોં કી ખોજ મે નિરંતર લગા રહતા હૈ. ઇસલિયે અપને રાજ્ય મે રહે હુએઐસે સાધુ પુરુષ કા જબ કભી હમ નામ સુનતે હૈ તો તુરન્ત ઉન્હેં બડે આદર કે સાથ અપને પાસ બુલા કર સત્સંગતિ કર આનન્દ પ્રાપ્ત કરતે હૈ.

હમને ગુજરાત મે રહને વાલે જૈનશ્વેતામ્બર સમ્પ્રદાય કે પ્રધાનાચાર્ય શ્રી હીરવિજય સૂરિજી ઔર ઉનકે શિષ્યોં કો અપને દરબાર મે આમન્ત્ર દિયા। ઉનકે દર્શન એવં મુલાકાત સે હમેં બહુત ખુશી હુઇ જબ વે વાપિસ જાને લગે તબ યહ ઉન્હોનેં કહા કિ આપકી રાહ સે એક ઐસા આમ હુકમ હોના ચાહિયે કિ સિદ્ધાચલજી ગિરનારજી તારંગાજી કેસરિયાનાથજી ઔર આબૂજી કે તીર્થ જો ગુજરાત મે હૈ તથા રાજગૃહ કે પાંચ પહાડ ઔર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમ્મેત શિખરજી ઉર્ફે પાર્શ્વનાથ પહાડ જો બંગાલ મે હૈ. ઉન સભી પહાડોં કે નીચે સભી મન્દિરોં કી - કોઠિયોં કે પાસ તથા સભી ભક્તિ કરને કી જગહોં મે જો જૈન શ્વેતામ્બર ધર્મ કી હૈ ઉનકી ચારોં ઓર કોઇ ભી આદમી કિસી જાનવર કો ન મારે. યહ માંગ કરી અબ યે મહાત્મા દૂર દેશોં સે આયે હૈ ઔર ઈનકી માંગ યથાર્થ હૈ.

યદ્યપિ મુસલમાની મજહબ સે કુછ વિરુદ્ધ માલૂમ હોતી હૈ તો ભી ખુદા (પરમેશ્વર) કો પિછાનને વાલે આદમિયોં કા યહ દસ્તૂર હોનતા હૈ કિ કોઇ કિસી ધર્મ મે દખલ ન દેવે. ઈસ કારણ સે હમારી સમઝ મે યહ અરજી દુરુસ્ત માલૂમ દી તહકીકાત કરને પર ભી માલૂમ હુઆ કિ યે સભી સ્થાન બહુત અર્સે સે જૈન શ્વેતામ્બર ધર્મ વાલોં કે હી હૈ. અતએવ ઈનકી યહ અર્જી મન્જૂર કી ગઈ હૈ કિ સિદ્ધાચલ ગિરનાર તારંગા કેસરિયાજી ઔર આબૂ કે પહાડ જો ગુજરાત મે હૈ તથા રાજ ગૃહ કે પાંચ પહાડ ઔર સમ્મેત શિખર ઉર્ફે પાર્શ્વનાથ પહાડ જો બંગાલ મે હૈ તથા ઔર ભી જૈન શ્વેતામ્બર સમ્પ્રદાય કે ધર્મ સ્થાન જો હમારે તાબે કે મુલ્કો મે હૈ વે સભી જૈન શ્વેતામ્બર સમ્પ્રદાય કે આચાર્ય શ્રી હીરવિજયસૂરિ કે સ્વાધીન કિયે જાતે હૈ. જિસસે શાન્તિપૂર્વક ઇન પવિત્ર સ્થાન મે અપની ઇશ્વર ભક્તિ અચ્છી તરહ કિયા કરેં.

યદ્યપિ ઈસ સમ્બન્ધ મે યે તીર્થસ્થાન આદિ હીર-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિજય સૂરિ કો દિયે જાતે હૈ પરન્તુ વાસ્તવ મે યે સબ જૈન શ્વેતામ્બર ધર્મ વાલોં કે હી હૈં.

જબ તક સૂર્ય સે દિન ઔર ચાંદ સે રાત રોશન રહેં તબ તક યહ શાશ્વત ફરમાન જૈન શ્વેતામ્બર ધર્મ વાલોં મે પ્રકાશિત રહે. કોઇ ભી મનુષ્ય ઇસ ફરમાન મે દખલ ન કરે. ઇન પર્વતોં કી જગહ નીચે ઉપર આસ પાસ સભી યાત્રા કે સ્થાનોં મે ઔર પૂજા ભક્તિ કરને કી જગહોં મે કોઈ કિસી પ્રકાર કી જીવ હિંસા ન કરે ઇસ હુકમ પર ગોર કર અમલ કરેં. કોઈ ભી ઇસસે ઉલટા વર્તાવ ન કરે. તથા દૂસરી નઈ સનંદ ન માંગે. લિખા તા. ૭ મી. માહે ઉદી બેહેસ્ત મુતા બિક રવિઉલ અવલ સન્ ૩૭ જુલસી.

ફરમાન કે સાથ હી સાથ અકબર ને પ્રાથના કી કિ હે ગુરૂ દેવ ? આપ ત્યાગી પુરૂષ હૈ તથા વિશ્વ કે હિત ચિંતક હૈ અતઃઆપકો યહાં સે જાને કે લિયે મૈ કૈસે કહું તથા ના ભી કૈસે કૂં અંતિમ મે અર્જ યહી હૈ કિ સમય સમય પર મેરે યોગ્ય સેવા કાર્ય ફરમાતે રહેં ઔર આપ જૈસે ગુરૂ દેવ કા ભી ફર્જ હૈ કિ મેરે જૈસે અધમ સેવક કો ન ભૂલેં.

વિનીત બાદશાહ કે પ્રિય વચન સુન ધર્માશીર્વાદ પ્રદાન કરતે હુએ નવ પલ્લવિત પૌધે કી રક્ષા નિમિત્ત ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ કો રખ કર પ્રજા સહિત મુગલ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સમ્રાટ્ કો આશ્વાસન દેતે હુએ શેષ શિષ્ય સહિત સુરિજી ગુજરાત કી તરફ રવાના હો ગયે.

ઇધર ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્રજી જગદ્ગુરુદેવ કે વિરહ સે ખિન્ન પ્રાણિયોં કો અપને ઉપદેશામૃત દ્વારા શાન્ત્વના દેને લગે, ઔર ગુરુ સદૃશ ઔજસ્વી ભાષણ દેતે હુએ જનતા કો રંજિત કરને લગે, તથા બાદશાહ સે સન્માનિત આપ દરબાર મે ભી પ્રતિરોજ વિદ્વદ્ ગોષ્ઠી કરને લગે.

એક વક્ત અકબર બાદશાહ ઔર ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્રજી પરસ્પર વિનોદ કી બાતેં કર રહેથે । ઉસ વક્ત અકબર ને કહા કિ મહારાજ ? કુછ ચમત્કાર તો દિખલાઓ ઉત્તર મેં ઉપાધ્યાયજી ને કહા કિ ચમત્કાર દેખના ચાહતે હૈ ? અગર દેખને કી ઇચ્છા હૈ તો મેરે સાથ આપ કે બગીચે મેં ચલિયેં । ફિર કયા થા । તુરન્ત હી અકબર ઔર ઉપાધ્યાયજી બગીચે મેં ગયે । વહાં પર શાન્તિચન્દ્રજી ને અકબર કા પિતા હૂમાયુ આદિ સાત દાદા પ્રદાદા કા દર્શન અકબર કો કરવાયા । અકબર ઇસ પ્રકાર ઉપાધ્યાયજી કે ચમત્કાર કો દેખ કર બડા આશ્ચર્ય મેં પડ ગયા । ઔર જૈન ધર્મ કે પ્રતિ અટલશ્રદ્ધા અકબર કે હૃદય મે હો ગઈ । યહ સબ ઉપાધ્યાયજી કી અનુકમ્પા કા ફલ હૈ ।

કુછ દિન મે આપકી ધવલ કીર્તિ ચારોં ઓર ફૈલતી હુઇ કો દેખકર સ્પર્દ્ધાલુ દિગમ્બર ભટ્ટારક વાદી ભૂષણ ને શાસ્ત્રાર્થ કરને કી ઉદ્ઘોષણા કર દી ઉપાધ્યાયજી કે શાસ્ત્રાર્થ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કરના બાયેં હાથ કા ખેલ થા કયોં કિ આપ એક હી સાથ એક સો આઠ અવધાન કરને સે અસાધારણ પ્રતિભા કો પાકર દિગ્વિજય કે જૈસા અદ્વિતીય વિદ્વાન્ બન ગયે થે. ઔર ભૂતપૂર્વ મે બાગડ કે ઘટશિલ નગરાધીશ તથા જોધપુરીય ભૂપતિ મલ્લદેવ કે ભતીજ રાજા સહસમલ્લ કી અધ્યક્ષતા મે ગુણચન્દ્ર નામક દિગમ્બરાચાર્ય કો એવં અનેક દિગ્ગજ વિદ્વાનોં કો પરાજય પૂર્વક જય પતાકા ફહરાતે હુએ રાજપૂતાના કે અનેક રાજાઓં કે મનોરંજક બન ગયે થે. ફિર વો સમય આને પર સોત્સાહ અગ્રેસર હો ઉતર પક્ષાવલમ્બી હોકર ઈડરગઢ કે મહારાજા શ્રી નારાયણ કી સભા મે વાદી ભૂષણ કે સાથ ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્રજી વાદવિવાદ પૂર્વક અન્ત મે ઉસે પરાજય કર આપને વિજય માલા પહન લી. ઇસ પ્રકાર ઉપાધ્યાયજી કી અજેય વિદ્વતા કો દેખ કર અકબર કા મુર્જાયા હુઆ દિલ હરા ભરા હોગયા. ઔર સૌહાર્દ ઔર ઔદાર્ય ગુણોં સે પ્રશંસાત્મક ઉપાધ્યાય રચિત કૃપારસ કોષ કો આપકે મુખાર બિન્દ સે ૧૨૮ પદ્યો કો સુન કર અકબર મુકત કંઠ સે પ્રશંસા કરતા હુઆ વિશેષ દયામય જીવન બનાતા હુઆ આપમે અનુરકત હોગયા. જિસસે શાન્તિચન્દ્રજી કે કથનાનુસાર જજિયા કર મૃતદ્રવ્ય ગ્રહણ કરના કતઈ બન્દ કર દિયા ઔર અકબર ગાય ભૈસ બૈલ બકરા આદિ પશુઓં કો કસાઇ કી છુરી સે બચાને કે લિયે સાલ ભર મે ૬ મહીને તક સભી જીવોં કો અભય દાન દેકર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અહિંસા કા પરમ પુજારી બન ગયા. અકબર કે ભારત મેં છ માસ અહિંસા પલાને કા દિન નિમ્ન પ્રકાર પાયા જાતા હૈ.

પર્યૂષણપર્વ કે ૧૨ દિન સર્વ રવિવાર કે દિન. સોફિયાન એવં ઇદ કે દિન સંક્રાતિ કી સર્વતીથિયેં અકબર કે જન્મ કા પૂરા માસ મિહિર ઔર નવરોજા કે દિન સમ્રાટ કે તીનોં પુત્રોં કા જન્મ માસ ઔર રજબ (મોહરમ) કે દિન. અંગ્રેજી ઇતિહાસ કાર કેમ્બ્રીજ હિસ્ટ્રી ઓફ ઇંડિયા કોલ્હૂમ ૪ મેં લિખતે હૈ કિ અકબર ધં મીલ કી જગહ પર પશુઓં કો ઇક્કઠ્ઠા કરવા કર એક હી સાથ ચારેાં તરફ સે ઘેરા ડાલ કર ૧૫ હજાર પશુઓં કો પાંચ દિન મેં કૂર રીતિ સે મારતાથા। બાદ મેં લિખા હૈ કિ જબ જૈન અહિંસા ધર્મકા સિદ્ધાન્ત અકબરને સ્વીકાર કિયા તબ સે પૂર્વકીકી હુઈ હિંસા કા અન્તઃકરણ મેં દુઃખ રુપ પશ્ચાત્તાપ કરતા થા। પશ્ચાત્તાપ ઉસકો કહતે હૈ કિ કિયે હુએ પાપોં કી માંફી માંગના એવં ઉન પાપ કી નીન્દા કરના કિ મૈનેં બહુત બૂરા કિયા। ઔર ભવિષ્ય મેં ઇસ પ્રકાર કઠોર કર્મ નહીં કરુંગા। ઇસ પ્રકાર મન મેં આલોચના કરના પશ્ચાત્તાપ હૈ।

ડા. સ્મિથ લિખતે હૈ કિ જૈન ધર્માચાર્યોં ને નિઃસંદેહ વર્ષોંતક અકબર કો ઉપદેશ દિયા। બાદશાહ પર ઉપદેશ કા ગહરા પ્રભાવ પડા। જૈન સાધુઓં ને બાદશાહ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સે ઇતના જૈન સિદ્ધાન્ત કા પાલન કરવાયા કિ લોગ સમઝ ગયે કિ અકબર અબ જૈની હો ગયા।

ડા. સ્મિથ મહાશય અકબરઃ નામક પુસ્તક પૃષ્ટ ૧૬૬ મેં લિખતે હૈ કિ સન્ ૧૫૯૨ કે બાદ ઉસકી જો કૃતિયાં હુઈ હૈ- ઉનકા મૂલ કારણ ઉસકા સ્વીકાર કિયા હુઆ જૈન ધર્મ હી થા। અબુલ ફજલને અન્ત મેં જો વિદ્વાનોં કી સૂચી દી હૈ। ઉસમેં તીન મહાન્ સમર્થ વિદ્વાનોં કે નામ આયે હૈ। ક્રમસે હીરવિજય સૂરિ, વિજય સેનસૂરિ ઔર ભાનુચન્દ્ર ઉપાધ્યાય યે તીનોં જૈન ગુરુ યા જૈન ધર્માચાર્ય થે।

આઇને અકબરી મેં એક બાત ઔર લિખતે હૈ કિ અકબર કા હુકમ થા કિ મેરે રાજ્ય મેં કસાઇ, મચ્છીમાર, તથા માંસ વિક્રેતાઓં કો અલગ મોહલ્લા મેં રહના ચાહિયે। ઔર કિસી કે સાથ મેલ સંમેલ ન કરેં। અગર ઇસ હુકમ કો હમેશા કે લિયે નહીં પાલેગેં તો વે સભ્ય સજ્જ કે પાત્ર બનેગેં।

આઇને અકબરી મેં અબુલ ફજલ લિખતે હૈ કિ "અકબર કહતા થા કિ મેરે લિયે કિતની સુખ કી બાત હોતી યદિ મેરા શરીર ઇતના બડા હોતા કિ માંસાહારી લોગ કેવલ મેરે શરીર હી કો ખાકર સંતુષ્ટ હોતે ઔર દૂસરે જીવોં કા ભક્ષણ ન કરતે। અથવા મેરે શરીર કા એક અંશ કાટ કર માંસાહારિયોં કો ખિલા દેનેં કે બાદ યદિ વહ અંશ વાપિસ પ્રાપ્ત હોજાતા તો ભી મેં બહુત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રસન્ન હોતા। મૈં અપને શરીર દ્વારા માંસાહારિયોં કો તૃપ્ત કર સકતા"।

ધન્ય હૈ પ્રતાપી જગદ્ગુરુ દેવ કો આપકે પ્રભાવ સે એક હિંસક મુગલ સમ્રાટ્ અકબર ને અહિંસા પરમો ધર્મ કા પાલન કર ભારત મે દયા ભાગીરથી કો બહાદી.

બાદશાહ કે યે સબ કાર્ય કર દેને પર જગદ્ગુરુ દેવ કો ખુશ ખબર દેને એવં દર્શન કરને કે લિયે ઉપાધ્યાય શાન્તિચંદ્રજી ને અકબર સે અપને ગુરુજી કે ચરણોં મે જાને કી ઇજાજત માંગને પર અકબર કે આગ્રહ સે અપના સહાધ્યાયી પંડિત ભાનુચન્દ્રજી કો દરબાર મે બૈઠા કર આપ ગુજરાત કી તરફ રવાન હોકર માર્ગ મે ઉપદેશામૃત કી વર્ષા કરતે હુએ યથા સમય પટન (પાટણ) આ પહુંચે. તત્રસ્થ જગદ્ગુરુ દેવ કો સવિધિ વન્દના કે પશ્ચાત્ કિયે હુએ અકબર કે કાર્યો કો સુનાતે હુએ પ્રાપ્ત ફરમાન પત્ર કો ચરણ કમલ મે ભેટ કર ગુરુ દર્શન સે પ્રફુલ્લિત હુએ. સૂરિજી ઉપાધ્યાયજી કે દ્વારા કિયે હુએ કાર્યોં પર પ્રસન્ન હોકર મન હી મન પ્રશંસા કરતે હુએ આમ જનતા કો ખુશ ખબરી બાતે સુનાને લગે.

ઇધર શ્રી વિજય સેન સૂરિજી ભૅવરા કી તરહ વિચરતે હુએ દો ચાતુર્માસ કે બાદ સં૦ ૧૬૪૨ કા ચાતુર્માસ કરને કે લિયે પતન નગર મે આ પહુંચે. કુછ સમય કે બાદ ખરતર ગચ્છીય જૈનાચાર્ય સે ધર્મ સાગરજી કે બનાયે હુએ "પ્રવચન પરીક્ષા" નામકે ગ્રન્થ મેં આપને

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શાસ્ત્રાર્થ પ્રારંભ કિયા. યહ વાદ વિવાદ લગાતાર ચૌદહ રોજ તક રાજ સભા મે હોતા રહા. અન્ત મે સૂરિશેખર વિજય સેન સૂરિજી કી જય હુઈ ઔર ખરતર ગચ્છ કે આચાર્ય કી અહંભાવના ખત્મ હો ગઈ.

ખરતર ગચ્છાચાર્ય કી અપ્રતિષ્ઠા હોને પર આપકે ભક્તગણ રુષ્ટ હોકર અમદાવાદસ્થ કલ્યાણરાજ નામક સાધુ કો બહકાયા કિ આપ રાજકીય સતા કો લેકર વિજય સેન સૂરિજી કે શિષ્ય કે સાથ શાસ્ત્રાર્થ કર પરાજય કરકે અપના ગૌરવ બઢાઇયે. ઇસ પર કલ્યાણરાજ નામક સાધુ ને ખાનખાના નામક રાજેન્દ્ર કી સભા મે સામંતાદિક રાજ કર્મચારી ઔર નગર કે પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિયોં કે સામને સૂરિજી કે શિષ્ય કે સાથ વિવાદ ઉઠાયા. પરિણામ મે કલ્યાણ રાજ કો પરાજય કર સૂરિજી કે શિષ્ય ને અપને ગુરુજી કી મહતા કો બઢાતે હુએ સકલ જન કો વશ મે કર લિયા ઔર ઔષ્ટ્રિક મત કે અનુયાયિયોં કા ભી સંશયરૂપી અંધકાર કો દૂર કર દિયા, આપકી જય ધ્વનિ સે નગર ગુંજ ઉઠા.

યહ વિજય ધ્વનિ વિજયસેન સૂરિજી કે કર્ણ ગોચર હોતે હી પ્રેરણા કરને લગી કિ આપ અમદાબાદ પધારે. તદનંતર સૂરિજી પતન નગર સે વિહારી હોકર અલ્પકાલ મે હી અમદાબાદ પધાર ગયે. આપકે સામૈયા (સ્વાગત) મે રાજા કી તરફ સે હાથી ઘોડે નગારા નિશાન આદિ સામગ્રીદ્વારા શહર મે અચ્છી અચ્છી સજાવટ કી ગઇ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નગર કી નારિયાં ને સ્વર્ણ કી ચૌકી પર હીરા માણુક મોતિયોં કે સાથિયે (સ્વસ્તિક) ઔર નન્દાવર્ત બના કરકે ધવલ મંગલ ગીત ગાતી હુઇ શ્રદ્ધા પૂર્વક સૂરીજી કી પૂજા કી. શ્રાવક ગણ ને જ્ઞાન પૂજા પ્રભાવના સ્વામી વાત્સલ્ય આદિ મે ભાગ લિયા.

જબ સૂરિજી ને ધર્મ દેશના પ્રારમ્ભ કી તબ કુતૂહલતા સે ખાનખાના રાજા રાજ કર્મચારી જૈન ઔર જૈનેતર ધર્માવલમ્બી અનેક સજ્જન ઉપસ્થિત હુએ સૂરિજી કા માધૂર્ય ઉપદેશ જનતા કો લોહ ચૂમ્બક કી તરહ અપની ઔર આકર્ષણ કરને લગા.

ચાતુર્માસ નિકટ આજાને પર રાજા પ્રજા કે અત્યાગ્રહ વશ સૂરિજી ચૌમાસા આડમ્બર પૂર્વક અમદાબાદ મેં કર કે આસ પાસ કે શહરોં મે ભવ્ય જીવોં કો પ્રતિબોધ દેને લગે.

ઇધર જગદ્ ગુરુ વિજય હીરસૂરિજી મહારાજ આગરા ફતહપુર અભિરામબાદ ઔર આગરા ઇસ પ્રકાર ચાર ચાતુર્માસ કરને કે બાદ મરુધર દેશ કો પવિત્ર કરતે હુએ ફલોધી તીર્થ કી યાત્રા કરકે ચાતુર્માસ કે લિયે નાગપુર (નાગૌર) પધારે. યહ ચાતુર્માસ પૂર્ણ હો જાને પર ગુજરાત કી તરફ પ્રયાણ કિયા। તબ માર્ગ મેં અનેક ગાંવો મેં ઘુમતે હુએ મેડતા પધારને પર પૂર્વ પરિચિત કે હેતુ ખાન ખાના નામક સુબેદારને ભવ્ય સ્વાગત પૂર્વક નગર પ્રવેશ કરવાયા। કુશલ મંગલ કી બાતચીત કરતે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હુએ ખાનખાનાને પ્રશ્ન કિયા કિં મહારાજ ? ઈશ્વર રુપી હૈં યા અરુપી ? સૂરિજીને કહા કિ અરુપી હૈ। ઉસને કહા કિ જબ ઇશ્વર અરુપી હૈ તબ તો ઇશ્વર કી મૂર્તિ સ્થાપન કરને કી કયા જરુરત હૈ ?

ઇસ પર સુરિજી ને બડી ગંભીર વાણી સે કહા કિ રાજન્ ! મૂર્તિ જો હૈ વહ ઈશ્વર કા સ્મરણ કરાતી હૈ. જિસકી મૂર્તિ હોતી હૈ ઉસ વ્યકિત કો વહ યાદ દિલાતી હૈ। અગર કોઈ મનુષ્ય કહતા હૈ કિ મૈં મૂર્તિ કો નહીં માનતા હૂં. વહ અવલ દર્જે કા પાગલ હૈ। કયોંકિ સંસાર મેં ધ્યાતા ધ્યાન ઔર ધ્યેય ઇન ત્રિપુટી કે વિના કોઈ ભી મનુષ્ય સિદ્ધી પદ નહીં પા સકતા। સંસાર મેં કિસી ભી પદાર્થ કા આલમ્બન લિયે વિના ધ્યાન નહીં હો સકતા। દુનિયા મેં અરુપી પદાર્થ કા જ્ઞાન ભી મૂર્તિ સે હી હોતા હૈ। જૈસે કિ આપ મુઝે સાધુ ઔર હિન્દુ કહતે હૈ. ઔર મૈં આપ કો મુસ્લીમ કહતા હૂં। યહ સબ ઇન વેષ રુપ મૂર્તિ કે આધાર પર હી નિર્ભર હૈ। ઇસ-લિયે મૂર્તિ માનના હરએક વ્યકિત કા પરમ કર્તવ્ય એવં આવશ્યક હૈ। કોઇ મૂર્તિ કો નહીં માનતા હૈ પરન્તુ પ્રકારાન્તર સે તો માનના હી પડતા હૈ।

સૂરિજી કે વચન શાન્ત ચિત્ત સે શ્રવણ કર ખાન-ખાના બોલા કિ આપ કે કહને સે યહ સિદ્ધ હુઆ કિ મૂર્તિ માનના ચાહિયે। અચ્છા માન લેતે હૈ। પરન્તુ ઇસકી પૂજા કયોં કરની ચાહિયે ? અપને કો કયા લાભ ?

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગુરુદેવ ને મધૂર ધ્વનિ સે કહા કિ મહાનુભાવ ? જો મનુષ્ય મૂર્તિ કી પૂજા કરતે હ, વે મૂર્તિ કી પૂજા નહીં કરતે હુએ મૂર્તિ દ્વારા ઇશ્વર કી પૂજા કરતે હૈ । કયોંકિ પૂજા કે સમય પૂજક કી ભાવના યહી રહતી હૈ કિ મૈં સાક્ષાત્ ઇશ્વર કી પૂજા કર રહા હૂં । ન કિ પત્થર કી। જૈસે ઉદાહરણ લીજિયે કિ આપ લોગ મસ્જીદ મેં પશ્ચિમ દિશા તરફ નિવાજ પઢતે હૈ, તો કયા પશ્ચિમ દિવાલ કો હી ખુદા માનતે હૈ ? નહીં । કહના હોગા કિ પશ્ચિમ દિશા કે આશ્રિત્ય ખુદા કો પ્રસન્ન કરતે હૈ । મૂર્તિ પત્થર કી બનવા કર મંત્રાદિ સે પ્રતિષ્ઠા કરને કા તાત્પર્ય યહી હૈ કિ અભિષેક દ્વારા મૂર્તિ મેં ઇશ્વરત્વ કા આરોપ કિયા જાતા હૈ ।

મૂર્તિ પૂજા કરને સે લાભ યહ હોતા હૈ કિ અપની આત્મા નિર્મલ બનતી હૈ। કયોંકિ સામને જૈસા પ્રતિબિમ્બ હોતા હૈ વૈસા હી ભાવ પૈદા હોજાતા હૈ । જૈસે કિ વેશ્યા કે મકાન પર જાને સે બૂરે બિચાર પૈદા હો જાતે હૈ । ઔર ધર્મ સ્થાન મેં જાને પર સુન્દર વિચાર ઉત્પન્ન હો જાતે હૈ । ઈસી પ્રકાર મૂર્તિ પૂજા સે આત્મા કા પરિણામ શુદ્ધ હો જાતા હૈ । ઔર મૈલ દૂર હોના અનિવાર્ય હૈ । ઈસલિયે નિર્મલ હોના હી લાભ કા મુખ્ય કારણ હૈ ।

ઈસ પ્રકાર યુકિતયુકત ગુરુદેવ કા ચાતુર્ય વચન સુન કર ખાનખાના બડા પ્રસન્ન હોકર મુક્ત કણ્ઠ સે પ્રશંસા કરને લગા । ઔર બોલા કિ મહારાજ ! અકબર બાદશાહ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ને જો આપકો માન સત્કાર પૂર્વક જગદ્ગુ ગુરુ પદ પ્રદાન કિયા વાસ્તિવક ઉન ગુણોં સે આપ યથાર્થ વિભૂષિત હૈ। મહારાજ ? મેરે પર દયા કરકે કુછ ચીજેં સ્વીકાર કીજિયે। સૂરિજી ચીજોં કા ઇન્કાર કરતે હુએ સાધુ જીવન કા પૂરા પરિચય દેકર અપને ઉપાશ્રય મેં પધાર ગયે। ઔર યહાં સે આગે ચલતે હુએ સિરોહી આ પહુંચે. ઇતને મે ગુરુ દેવ કે પત્રાનુસાર વિહાર ક્રમ કો જાનતે હુએ વિજયસેન સૂરિજી ભી ઉત્કન્ઠાવશ કુછ પૂર્વ હી ગુજરાત સે રવાના હો કર સિરોહી આ પહુંચે. દોનો ગુરુ શિષ્યોં કે મિલાપ સે જો આનન્દ શ્રોત બહા વહ અનિર્વચનીય હૈ. કુછ દિન કે બાદ વિજય સેન સૂરિજી ગુરુ આજ્ઞા પાકર સ્તમ્ભ-તીર્થ કી યાત્રા કરને કે લિયે રવાના હો ગયે. જગદ્ગુ ગુરુ દેવ ભી સિરોહી સે વિહાર કરકે મગસુદાબાદ પહુંચે. યહાં પર હિન્દુકુલ સૂર્ય જગત વિખ્યાત મહારાણા પ્રતાપ સિંહજી ને જગદ્ ગુરુદેવ શ્રી મદ્વિજય હીર સૂરિજી કો મેવાડ પ્રદેશ મે પધારને કે લિયે પ્રાર્થના પત્ર ભેજા. ઉસકી નકલ આનુપૂર્વી ઇસ પ્રકાર હૈ.

પત્ર મેવાડી ભાષામેં—

સ્વસ્તિ શ્રી મગસુદાનથ્ય મ્હાશુભ સ્થાને સરબ ઓપમા લાયક શ્રી પૂજ્ય ભટ્ટારક જી મહારાજ શ્રી હીર-વજે સૂરજિ ચરણ કુમલા અચે સ્વસ્ત શ્રો વજે કટક ચાંવડારા ડેરા સુથાને મહારાજાધિરાજ શ્રી રાણા પ્રતાપ-સિંહજી લી પગે લાગણો બંચસી અડારા સમાચાર ભલા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હે આપરા સદા ભલા છાઈજે. આપ બડા હે પૂજણીક હે. સદા કૃપા રાખે વીસુ સસહ (શ્રેષ્ઠ) રખાવેગા. અપરંચ આપરો પત્ર અણા દના મ્હે આયો નહિં સો કૃપા કર લખાવેગા શ્રી બડા હજૂરરી વગત પધારવો હુઓ જિમે અઠા સું-પાછા પદારતા પાતસાં અકબ્રજી ને જેના બાદ મ્હે શ્રાંન રો પ્રતિ બોધ દીદો જીરો ચમત્કાર મોટો બતાયો જીવ હિંસા છરકલી (ચિડિયા) તથા પંખેરૂ (પક્ષી) વેતી સો માફ કરાઈ જીરો મોટો ઉપકાર કીદો સો શ્રી જૈન રા ધ્રમ મે આપ અસાહીજ અદોતકારી અબાર કીસે દેખતા આપ જ્યું ફેર વે નહીં આવી પૂર બહી દસ સ્થાન અત્ર વેદ ગુજરાત સુદા ચારૂ દસા મ્હે ધરમરો બડો અદોતકર દેખાણો જઠા પછે આપરો પદારણો હુવો નહીં સો કારણ કહી વેગા પદારસી આગે સુ પટા પ્રવાના કારણ રા દસ્તુર માફક આપ્રે હે જી માફક તોલસુરજાદ સામો આવો સાબત રેઆ. શ્રી બડા હજૂરરી વખત આપ્રા ગુરૂજી રે સામો આવારી કસર પડી સુણી સો કામ કારણ લેખે ભૂલ વહીં વેગા. જીરો અદેસો ન્હીં જાણોગા આગે સુ શ્રી હેમા આચારજી ને શ્રી રાજમ્હે માન્યા હે જીરો પટો કર દેખાણો જિ માફક આપરા પગરા ભટારક ગાદીપ્ર આવેગા તો પટા માફક માન્યા જાવેગા. હેમાચારજી પેલા શ્રી વડ-ગચ્છ રા ભટારકજી ને બડા કારણ સુ શ્રી રાજ મ્હે માન્યા જિ માફક આપને આપરા પગરા ગાદી પ્ર પાટહવી તપાગચ્છરાને માન્યા જાવેગા રી સુવાયે દેસમ્હે આપરા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગચ્છ રે દેવરે તથા ઉપાસરે વેગા જીરે મુરજાદ શ્રી રાજ સુ. વા દૂજા ગચ્છરા ભટારક આવેગા સે રાખેગા શ્રી સમરણ ધ્યાન દેવ યાત્રા જઠે આદ કરાવ સી ભૂલસી નહીં ને વેગા પદારસી. પ્રવાનગી પંચોલી ગોરે ।

સં. ૧૬૪૫ રા વર્ષે આસોજ સુદ ૫ ગુરૂવાર

ઈધર સ્તમ્ભતીર્થ વિજયસેન સૂરિજી કે પહુંચને પર ભાવી પ્રતિષ્ઠા કા કાર્ય ક્રમ શુરૂ હો ગયા. ઈસ કાર્ય ક્રમ કે સંચાલક વજિયા રાજિઆ નામક શ્રાવક થે સં. ૧૬૪૫ જ્યેષ્ઠ શુકલા દ્વાદશી કે દિન ઉતમ મુહૂર્ત મે વિજયસેન સૂરિજી કે કર કમલોં દ્વારા શ્રી ચિંતામણિ પાર્શ્વનાથ તથા મહાવીર સ્વામી કી પ્રતિષ્ઠા કી ગઇ ઔર સપ્તફણિધર પ્રાર્શ્વનાથ કી પ્રતિમા ૪૧ ઇંચ કી મુખ્ય ગદ્દી પર સ્થાપન કી અલૌકીક સૌન્દર્યશાલી પ્રતિમા કા ચમત્કાર ચારોં ઓર ફેલને લગા.

પ્રતિષ્ઠા કે બાદ વજિયા રાજિઆ નામક દોનો ભાઈયેાં ને એક મન્દિર ઓર બનવા કર આપહી કે કર કમલોં દ્વારા પ્રતિષ્ઠા કરવાઈ. ઈસ મન્દિર મે બારહ સ્તમ્ભ છ દ્વાર સાત દેવ કુલિકા (દેવરિયા) ઔર ૨૫ સોપાન (સીઢી) હૈ. જિસમે આદીશ્વર પાર્શ્વનાથ મહાવીર આદિ ૨૫ જિનબિમ્બ યથા યોગ્ય સ્થાન પર સ્થાપિત કિયે. ।

ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્રજી કે સ્થાનપર ભાનુચંદ્ર ઔર સિદ્ધિચંદ્ર દોનો ગુરૂ શિષ્ય અકબર કે દરબાર કો સુશોભિત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કરને લગે. (ભાનુચંદ્રજી બાણ ભટ્ટ કૃત કાદમ્બરી કે પ્રસિદ્ધ ટીકાકાર હૈ.) આપને અકબર કો સૂર્ય સહસ્ર નામ પઢા કર તેજસ્વી બના દિયે સિદ્ધિચંદ્ર સદૃશ શતાવધાની થે ઔર ફારસી કે અચ્છે જાનકાર થે. અતએવ ઇનકે ઉપર બાદશાહ કા વિશેષ પ્રેમ હોને કે કારણ "ખુશફ્-હેમ" કી પદવી અકબર ને દેદી. ગુરૂ શિષ્યોં દ્વારા જગદ્ ગુરૂ હીર વિજય સૂરિજી કે ઉતરાધિકારી આચાર્ય કુલ કિરીટ વિજય સેન સૂરિજી કી વિદ્વત્તા ઔર અલૌકિક પ્રતિભા સુન કર અકબર પ્રસન્ન ચિત હોકર બુલાને કે લિયે આમન્ત્રણ પત્ર ભેજા જિસમે લિખા થા કિ આપકે પ્રિય શિષ્ય ભાનુચન્દ્રજી કે કથનાનુસાર નિશ્ચય કિયા હૈ કિ આજ સે શત્રુંજય તીર્થ કા કર મેરે રાજ્ય મે કોઈ નહીં લેગા. અબ આપકા પવિત્ર શત્રુંજય તીર્થ કર મોચન પૂર્વક આપકો સહર્ષ દે રહા હૂં. સાથ હી સાથ નિવેદન હૈ કિ આપકે પટ્ટાલંકાર અસાધારણ પ્રભાવશાલી વિજય સેન સૂરિજી કો લાહોર ભેજને કી કૃપા કરે.

ભગસુદાબાદ નગર મે મહારાણા પ્રતાપ કા એવં અકબર બાદશાહ કા વિનતી પત્ર પાકર જગદ્ ગુરૂ દેવ યહાં સે રવાના હોકર રાધનપુર પહુંચે. ઇતને મે સ્તમ્ભ તીર્થ કી પ્રતિષ્ઠા કરકે વિજય સેન સૂરિજી આપકે ચરણોં મે આ પહુંચે. આપ ગુરૂ સેવા મે રહતે હુએ ગુરુ મુખાર વિન્દ સે દોનો આમન્ત્રણ પત્ર કે વૃતાન્ત સે વાકીફ હોકર આમોદિત હોને લગે. કુછ દિન કે બાદ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જગદ્ગુ ગુરુ ને કહા કિ હે સેન સૂરિ? અકબર ને તુમ્હારે લિયે આમન્ત્રણ ભેજા હૈ ઔર તુમ કો જાને સે લાભ હી હોગા ઇસલિયે જલ્દી જાના ચાહિયે. જગદ્ગુ ગુરુ દેવ કી આજ્ઞા પાકર વિજયસેન સૂરિજી સં૦ ૧૬૪૬ માર્ગ શીર્ષ શુકલા તૃતીયા કે દિન શુભ મુહૂર્ત મે રાધનપુર સે લાહોર કી તરફ રવાના હુએ. જહાં કિ અકબર બાદશાહ ઇન્તજારી મે બૈઠા થા.

વિજયસેન સૂરિજી વિહાર કરતે હુએ પાટણ આદિ નગર વાસિયેાં કો પ્રતિબોધ દેતે હુએ દેલવાડા આબૂ તીર્થ કી યાત્રા કરકે સિરોહી પધારે. સિરોહી કા અધિપતિ સુરત્રાણ એવં નાગરિક લોગેા ને મિલ કર સૂરિજી કા શાનદાર સ્વાગત કિયા આપકે ઉપદેશ સે રાજા ને મદ્ય માંસ કા પરિત્યાગ કિયા. યહાં સે સૂરિજી ચલ કર નારદપુરી આયે. જહાં કિ આપકી જન્મભૂમિ થી ચાહે જૈસી અવસ્થા મેં કયેાં ન હેા મગર જન્મભૂમિ પર અપના સ્વાભાવિક પ્રેમ ઉચ્છલને લગ જાતા હૈ કહા હૈ કિ "જનની જન્મ ભૂમિશ્ચ સ્વર્ગાદપિ ગરીયસી" યહ લોકોક્તિ ભી વાસ્તવિક ચરિતાર્થ હૈ સૂરિજી ભી જન્મભૂમિ કો દેખ કર આનન્દ-મય હો ગયે વહાં સે પ્રયાણ કર મેડતા નગર કે રાજા કા સત્કાર સ્વીકાર કર વૈરાટનગર આદિ શહરોં મે હોતે હુએ લાહોર સે છ કોશ કી દૂરી પર લુધિયાના નામક શહર મે આ પહુંચે. યહ સમાચાર લાહોર કે કોને કોને મે છા ગયા. કી સૂરીજી પધાર ગયે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

તદનન્તર અકબર બાદશાહ કે મન્ત્રિયોં મે સે એક અબૂલફ઼જલ કા ભાઇ ફ઼ૈયજી (જો દશ હજાર સેના કા અધિપતિ થા) ઔર પ્રત્યેક નાગરિક જન ગુરુ દર્શન કે લિયે લુધિયાના આયે. આગન્તુક ભકતોં કે સાથ સૂરિજી પંચકોશી વન મે પધારે જહાં કિ અકબર કા મહલ થા. પંચકોશિ વન મે આયે હુએ સૂરિજી કો સમઝકર ભાનુચન્દ્રજી સશિષ્ય ગુરૂચરણોં મે આયે. યહાં સે સશિષ્ય વિજયસેન સૂરિજી લાહોર શહર કે પાસ એક ગંજ નામક શાખાપુર મે આ પહુંચે.

ઇધર બાદશાહ કે હુકમ સે શહર કી સજાવટ હોને લગી ઔર વ્યાખ્યાન કા પંડાલ તૈયાર હોને લગા સૂરિજી કે આવાસ સ્થાન કી સજાવટ અદ્‌ભુત ચિત્ર વિચિત્ર મય હોને લગી.

સૂરિજી કો લેને કે લિયે અકબર ચતુરંગી સેના શાહી બાજે એવં રાજ માન્ય બડે બડે અફ઼સર સહિત મન્ત્રિયોં કે સાથ જાકર ધૂમ ધામ પૂર્વક લાહોર નગર મે પ્રવેશ કરાતે હુએ પંડાલ મે વિજય સેન સૂરિજી કે મુખાર વિન્દ સે માંગલિક પ્રવચન સુનને લગે. કુછ સમય બાદ અકબર કે આગ્રહ સે સુરિજી ને ભાનુચંદ્ર કો ઉપાધ્યાય પદ સે વિભુષિત કિયા. પદવી કે ઉપલક્ષ મે શ્રી સંઘ ને બડા ભારી ઉત્સવ કિયા જિસમે શેખ અબૂલફ઼જલ ને ભી ૬૦૦ રૂપયે દિયે ઔર ગરીબ ગુરબોં કો અન્ન વસ્ત્ર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દેકર સંતુષ્ટ કિયે.

વિજયસેનસૂરિજી અકબર કે દરબાર મે કિતને હી પંડિતોં કો પરાસ્ત કરતે હુએ અપની ધવલ કીર્તિ કો ચારોં ઓર ફૈલાને લગે આપહી કે શિષ્ય નન્દી વિજય ને આપકે સમક્ષ રાજ સભા મે ઉત્કૃષ્ટ આઠ અવધાન કિયે. ઉસ સભા મે મારવાડ કે રાજા મલ્લ દેવ કે પુત્ર ઉદયસિંહ કચ્છ કે ભૂપતિ માનસિંહ ખાનખાના શેખ અબૂલફજલ આજમખાન જાલોર કે ગજની ખાન આદિ બહુત સે બડે બડે રાજા મહારાજા ઔર અફસર લોગ ઉપસ્થિત થે નંદી વિજય કા અદ્‌ભૂત કલા કૌશલ દેખ કર ચકિત હોતા હુઆ બાદશાહ ને સભા મે વિજયસેન સૂરિજી કે સમક્ષ નંદી વિજય કો "ખુશફ-હેમ" કી ઉપાધી સે વિભૂષિત કિયા.

એક સમય વિજય સેન સૂરિજી સે અકબર ને પૂછા કિ જગદ્ ગુરૂ દેવ કા સ્વાસ્થ્ય કૈસા હૈ ? કિસ દેશ ઔર કૌન નગર મે બિરાજમાન હૈ. ? જનતાગણ ગુરૂદેવ કી ભક્તિ કૈસે કરતે હૈ ? ઔર મેરે લિયે કયા ફરમાયા હૈ.?

ઈન પ્રશ્નોં કા ઉતર વિજયસેન સૂરિજી દેને લગે હે રાજેન્દ્ર ? આપકે સામ્રાજ્ય મે રહતે હુએ જગદ્ ગુરૂદેવ સબ તરહ સે સુખ શાંતિ મયસમય વ્યતીત કર રહે હૈ. એવં સમ્પ્રતિ શારીરિક તકલીફ નહીં હૈ ઔર જ્ઞાન ધ્યાન તપ જપ ઔર સમાધી મે લયલીન હોકર ઈશ્વર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કી ઉપાસના કર કે પ્રભુ કો પ્રસન્ન કર રહે હૈ. ગુજરાત કે અન્તર્ગત રાધનપુર નગર મે બિરાજમાન હૈ જનતાગણ આપકી ભક્તિ મેં રહ કર અમૂલ્ય લાભ ઉઠા રહે હૈ. આપકે લિયે સર્વ પ્રથમ ધર્મલાભાત્મક આશીર્વાદ દેકર ફરમાયા હૈ કિ સબ પ્રાણિયોં કો અપને આત્મ તુલ્ય સમઝતે રહેં એવં ધર્મ કાર્ય દ્વારા અપને અકન્ટક રાજ્ય કો દ્વિતીયા ચંદ્ર કે જૈસા બઢાતે રહે. અપની પ્રજા કો પ્રજા સંતાન હી સમઝતે રહેં.

સૂરિજી કા મધૂરતા,-સરલતા, ચતુરતા ઔર વાક્‌પટુતા કો દેખ સુન કર હંસતા હુઆ અકબર ને સભા કો હર્ષિત કરદી,

વિજયસેન સૂરિ આદિ સશિષ્ય હીરસૂરિજી કે ચરણોં મે અનુરકત અકબર કો દેખ જૈનેતર ધર્માવલમ્બી સબ લોગ કહને લગે કિ અકબબર જૈની હોગયા અકબર સે સમ્માનિત સૂરિજી કો નિરીક્ષણ કર બ્રાહ્મણોં કે હૃદય મેં બહુત ક્રોધ ઉપજા. ફિર સૂરિજી કે પ્રતિ અશ્રદ્ધા પૈદા કરાને કે લિયે અકબર કો બ્રહ્મણોંને કહા હે રાજરાજેશ્વર ? જૈની લોગ જગન્નિયન્તા નિર્વિકાર બ્રહ્મા વિષ્ણુ મહેશ-ઇશ્વર કો નહીં માનતે હૈ ઔર સૃષ્ટિ કે કર્તા ઈશ્વર કો નહીં માનતે હૈ, ઐસે અનીશ્વર વાદી કે મતાનુસાર ચલના આપ જૈસે સમ્રાટોં કો શ્રેયસ્કર નહીં હૈ અતએવ હમ લોગો કી અર્જ હૈ કિ આપ ઉનકે પંજે મે ન પડ કર પહલે કે જૈસા હી વર્તાવ કરતે રહેં.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

બ્રાહ્મણોં કે વચન સુનતે હી કોપાગ્નિ સે જલતે હુએ બાદશાહ ને રાજ સભા મે ક્રોધાવેશ કો છિપા કર સૂરિજી સે કહા કિ લોગ કહતે હૈ કિ જૈની લોગ ઈશ્વર કો નહીં માનતે હૈ તો ઉનકે ક્રિયા કાન્ડ આદિ સબ વ્યર્થ હી હૈ ઇસલિયે આપ તાત્વિક બાતેં બતા કર હૃદય સ્થધ્વાન્ત કો દૂર કર દીજિયે. વરના અન્યોન્યાશ્રય સે મેરા કલ્યાણ હોના અસમ્ભવ હૈ.

વિજય સેન સૂરિજી બ્રાહ્મણ દેવતા કી ફૈલાઈ હુઈ માયા કો મન હી મન સમઝ કર ઉતર દેને લગે. હે શાહંશાહ ? જો અઠારહ દૂષણોં સે રહિત હૈ જિસમે શાંત રસ હૈ જો તીનોં કાલ કા પ્રકાશક હૈ જિસ પ્રકાશક કે સામને સૂર્ય ભી ફીકા પડ જાતા હૈ ઔર જન્મ મરણાદિ સે રહિત હૈ. જિસમે વિષયોં કા સર્વથા અભાવ હૈ ઇસ પ્રકાર કે ચિદાત્મા અચિન્ત્ય સ્વરૂપ પરમાત્મા (ઈશ્વર) હૈ. ઐસે પરમેશ્વર કો હમ લોગ મન વચન કાયા સે સાદર માનતે હૈ તો અનીશ્વર વાદી હમ લોગ કૈસે હુએ આપ સ્વયં શોચ સકતે હૈ। કયા ઉસને હનુમાન્ નાટક કા કાવ્ય યહ નહીં પઢા હૈ ?

યં શૈવા સમુપાસતે શિવ ઇતિ બ્રહ્મેતિ વેદાન્તિનો
બૌદ્ધા બુદ્ધ ઇતિ પ્રમાણુપટવઃ કર્મેતિ મિમાંસકાઃ
અર્હન્નિત્યથ જૈનશાસનરતાઃ કર્તેતિ નૈયાયિકાઃ
સોયં વો વિદધાતુ વાંછિત ફલં ત્રૈલોક્ય નાથો હરિઃ ૧

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પરમેશ્વર કો શૈવ લોગ શિવ શબ્દ સે, વેંદાન્તી બ્રહ્મ શબ્દ સે, બૌદ્ધ બુદ્ધ શબ્દ સે, મિમાંસક કર્મ શબ્દ સે, જૈની અર્હન્ શબ્દ સે, નૈયાયિક કર્તા શબ્દ સે ઇશ્વર કો પુકારતે હૈ સચમુચ કહા જાય તો ઉપર કે શ્લોક સે સ્પષ્ટ પ્રતીત હોતા હૈ કિ જૈન લોગ ઇશ્વર કો માનતે હી હૈ ઇસ પ્રકાર સૂરિજી કે વચન પર દૃઢ વિશ્વસ્ત હોકર અકબર ને ભડકાને વાલે બ્રાહ્મણોં કો ફટકાર દિયા.

એક દિન રાજા કો અપને મહલ મે પ્રસન્ન ચિત સે બૈઠા હુઆ દેખ કર સમયજ્ઞ વિજય સેન સૂરિજી ને કહા કિ હે નર દેવ ? આપને જૈસે દાણી ઔર જજિયા કર છોડ દિયા હૈ વૈસે મૃતમનુષ્ય કે દ્રવ્ય કો ભી છોડ દીજિયે જિસમે આપ અધિક પ્રશંસા કે પાત્ર બનેગે. લક્ષ્મી સ્વભાવિક ચંચલ હૈ ફિર અસન્માર્ગ સે આઈ હુઈ લક્ષ્મી કિતને દિન ઠહર સકતી હૈ અતઃઅવશ્ય હી છોડ દીજિયે.

શુભ ચિંતક વિજય સેન સૂરિજી કે હિત વચન સુન કર અકબર ને મૃત મનુષ્ય કે દ્રવ્ય કો સર્વદા કે લિયે તિલાન્જલી દેદી બાદ બાદશાહ કે આગ્રહ સે લાહોર ચાતુર્માસ કરતે હુએ ૩૬૩ વાદિયોં કે સાથ વાદ વિવાદ કર જયપતાકા કો લહરાને લગે । ઉસ વકત બાદશાહ ને ખુશ હોકર કે વિજય સેન સૂરિ કો "સવાઈ" પદવી પ્રદાન કી ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઈસ પદવી કે સમય અકબર કી સભા મેં ૧૪૦ વિદ્વાન્ થે । જબ સવાઇ પદવી દી ગઇ । તબ અકબર ને ૫ વિદ્વાનોં કી મુખ્ય કમેટી બનાઇ । જિસમેં પ્રથમ હીર વિજય સૂરિજી ઔર પાંચવેં વિજય સેન સૂરિજી થે ।

જબ કી સવાઇ વિજય સેન સૂરિજી લાહૌર કે ભવ્ય પ્રાણિયેાં કેા પ્રતિબોધ દેતે હુએ સત્ય ઔર અહિંસા કે પૂજારી બનાતે થે । તબ જગદ્ ગુરુદેવ પાટણ ચૌમાસા કે બાદ સકલ દુરિત કેા ધ્વંસ કરને વાલી, મન વાંછિત ફલ કેા દેને વાલી, શ્રી સિદ્ધાચલ (શત્રુંજય) તીર્થ કી યાત્રા કરને કે લિયે વિહાર કર પતન રાધનપુર પાલનપુર અમદાવાદ હેાકર કે ખંભાત પધારે । મેઘજી પારેખ કે આગ્રહ સે નવ નિર્મિત મન્દિર કી પ્રતિષ્ઠા શાનદાર ઉત્સવ કે સાથ જગદ્ ગુરુ કે કર કમલેાં દ્વારા કી ગઈ । યહાં પર એક મણ અન્ન એક હી ટાઈમ મેં ખાને વાલા. બડા પુષ્ટ શરીર વાલા સુલતાન હબીબલ નામક એક ખેાજી રહતા થા । વહ બડા કામી એવં પૂરા લેાભી થા । કિસી કારણ સે સૂરિજી કા અપમાન કરકે નગર બહાર નિકાલ દિયા । સારી જૈન સમાજ મેં હાહાકાર મચ ગયા । સૂરિજી કે મન મેં તેા કુછ ભી વિચાર પાદુર્ભાવ નહીં હુએ । પરન્તુ ભાવી મેં સાધુઓં કેા તકલીફ ન હેા ઇન કે લિયે પ્રતીકાર કરના જરુરી સમઝ કર ધનવિજય નામક શિષ્ય કેા અકબર કે પાસ ભેજા । વહાં જાકર કે ઉપાધ્યાય શાન્તિચન્દ્રજી દ્વારા અકબર કેા સબ કુછ ઘટના કહ સુનાઇ । સૂનતે હી અકબર કી ભ્રકૂટી

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ચઢ ગઈ ઔર ક્રોધાવેશ મેં આતે હી હુકમ લિખ દિયા કિ હીરવિજય સૂરિજી કી બૂરાઇ (અપમાન) કરને વાલે કો માર દિયા જાય । ઇસ પ્રકાર કા ફરમાન લિખ કર ધન વિજય કે સાથ અપને કર્મચારીયોં કો ભેજ દિયે । ધન વિજય ગુરુ સેવા મેં પહુંચતે હી સબ ફરમાન કી બાતે નિવેદન કરતે હુએ કર્મચારીયોં કો સામને ઉપસ્થિત કર દિયે ।

ઇસ પ્રકારકા ફરમાન લેકર કર્મચારી અકબર કી આજ્ઞા સે સૂરિજી કે પાસ પહુંચ ગયે હૈ । યહ બાત હમીબલ કો માલૂમ હુઇ । અનર્થ હુઆ કિ મેરે લિયે અકબર ને પ્રાણાન્ત આજ્ઞા દેદી હૈ અબ કયા કરું ? કિધર જાઉં ? કિં કર્તવ્ય મૂંઢ હોકર સૂરિજી કે ચરણોં મેં હી જાના ઉચિત સમઝા । ચૂંકિ અકબર કે પ્રાણાન્ત હુકમ કો વાપિસ લોટા દેને કી શકિત સૂરિજી હી મેં હૈ । યે ચાહેગેં તો મુઝે બચા દેગેં । એસા અંતઃકરણ મેં શુભ શોચ કર ઉપાયાન્તરન મિલને કે હેતુ સૂરિજી કે ચરણોં મેં આ પડા । ઔર કહને લગા કિ મહારાજ ? મૈ નેં આપકા અપમાન કર બહુત હી બૂરા કિયા । મેરે અપરાધ કો ક્ષમા કર આપ હાથી ઘોડા ચતુરંગી સેના આદિ ચીજેં કો સ્વીકાર કર મુઝે કૃતાર્થ કરેં । કયોંકિ આપ પરોપકારી એવં દયાળુ હૈ । સબ જીવોં કે ત્રાતા હૈ । અતઃ મેરે એક અપરાધ કો ક્ષમા કર અકબર કે હુકમ કો લૌટા દેના આપકે હી ઉપર આધાર હૈ । મૈં આજ સે બુરા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કી શપથ પૂર્વક કહતા હૂં કિ આયંદા કોઈભી મહાત્મા કા કભી અપમાન નહીં કરુંગા । ઔર આપ નગર મેં પધારેં ।

સૂરિજીને કહા કિ સુલતાનજી ? દેખિયે યહ નગર આપકા હૈ. ઔર મેરા આપને અપમાન કિયા । ફિર ભી આપ મુઝે આમંત્રણ દે રહે હૈ ઈસલિયે મેં ચલને કે લિયે તૈયાર હૂં । કયોં કિ મેરે હૃદય મેં આપકે પ્રતિ બૂરે વિચાર નહિ હૈ અગર હો તો મૈં આપકે નગર મેં આઉંગા કયોં ? યહ તો આપ ખુદ હી વિચાર કર સકતેં હૈ । અકબર કા હુકમ તો પ્રાણાન્ત આગયા । પરંતુ મૈં આપકો કહતા હૂં કિ આપ નિશ્ચિંત અપના રાજ્ય પાલન કરેં । કિન્તુ કિસીભી સાધુ કા તિરસ્કાર કભી મત કરના ઔર અપની પ્રજા કો શાન્તિ સે પાલન કરના । હમીમલ કો એસા કહકર સૂરિજી શિષ્ય સહિત ઉપાશ્રય મેં પધાર ગયે । હમીમલ ભી અપની રાજધાની મેં ચલા ગયા ।

એક સમય સૂરિજી મુંહપતિ મુંહ કે ઉપર બાંધ કર વ્યાખ્યાન પઢ રહે થે જિસમેં હમીમલ ભી સામીલ થા. પ્રવચન કે અંત મેં હમીમલ ને પૂચ્છા કિ જગદ્ગુરો ? આપ મુખ પર કપડા કયોં બાંધતે હૈ ? સૂરિજી ને કહા કિ વ્યાખ્યાન પઢતે સમય મેરે મુખ સે થુંક પુસ્તક પર કદાચિત્ પડ જાય તો જ્ઞાન કી આશાતના હોતી હૈ। ઇસ લિયે કપડા રખને સે દોષ નહીં લગતા હૈ। પુનઃ હમીમલ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ને પૂછા કિ મહારાજ ? ક્યા થુંક નાપાક હૈ ? સૂરિજી ને કહા કિ જબ તક મુંહ મેં હૈ તબ તક પાક હૈ ઔર બહાર નિકલને કે બાદ નાપાક હૈ ।

જગદ્ ગુરુ દેવ કે માધૂર્ય વચન સુનકર મુગ્ધ ભાવ સે પ્રાર્થના કરને લગા કિ મહારાજ ? મેરે યોગ્ય સેવા કાર્ય ફરમાઇયે । ઈસ પર સૂરિજી ને કૈદિયોં કો સર્વદા કે લિયે મુક્ત કરવાદિયે । ઔર દારુ માંસ એવં પરસ્ત્રી ગમન સર્વથા બંધ કરવા દિયા । સાથ હી સાથ સમસ્ત નગર મેં કોઇ જીવ હિંસા ન કરે ઈસકે લિયે અમારી પટહ બજવા દિયા । હબીબલ ભી ઉપરોકત કાર્ય કરતા હુઆ અપની રાજ્ય લક્ષ્મી કા સદ્વ્યય કરતા હુઆ ન્યાય નીતિ સે પ્રજા કા પાલન કરતા હુઆ અપને કો ધન્ય ધન્ય સમઝને લગા ।

અમદાવાદ કા સુબેદાર આજમખાન, પાટણ કા સુબેદાર કાસિમખાન આદિ બડે બડે રાજા મહારાજાઓં કો અપની ઓજસ્વી ભાષા મેં ઉપદેશ દેકર સચ્ચે અહિંસા કે પૂજારી બનાયે । એવં માંસ મદિરા પરસ્ત્રી કા આજીવન પર્યન્ત પરિત્યાગ કરવાયા । અપૂર્વ પ્રભાવશાલી સૂરિજી કે સામને જબ ભારત વર્ષ કા સર્વે સર્વા અકબર બાદશાહ ઝુક ચૂકા થા । તો છોટે બડે રાજાઓં કા તો કહના હી ક્યા થા । ઈસ પ્રકાર ઉપદેશ દ્વારા સંસાર મેં અહિંસા કી ભાગીરથી બહાને વાલે યહી સૂરિજી હુએ હૈ ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ખંભાત મેં કુછ દિન ઠહર કર કે વિહાર કર અનેક ગાંવોં મેં ઘૂમતે હુએ સં. ૧૬૪૯ કે ફાલ્ગુન માસ મેં તિર્થ સ્થાન પર પહુંચ ગયે । આપકે પહુંચને કે પૂર્વ હી સમાચાર પાકર મારવાડ, મેવાડ, માલવા, ગુજરાત દક્ષિણ, બંગાલ, કચ્છ આદિ પ્રદેશોં કે કરીબ તીન લાખ મનુષ્ય ઇચ્છે હો ગયે । પહલે ઇતને મનુષ્યોં કા જત્થા એક સાથ હોના અસમ્ભવ થા. કયોંકિ યાત્રિયોં સે કર લિયા જાતા થા । અબ શાસન સમ્રાટ્ જગદ્ગુ ગુરુ દેવ કી દેશના સે મુગલ સમ્રાટ્ અકબર ને યાત્રિયોં કા કર માફ્ કર દિયા । જિસસે યાત્રી અધિક ઉપસ્થિત હુએ ।

તીર્થ પર શાહ તેજપાલ, શાહ રામાજી. શાહ કુબેરજી જસુ ઠક્કુરજી ઓર શેઠ મુલા શાહ ઇન પાંચોં ધનિયોં કે દ્વારા બનાયે હુએ પાંચ વિશાલ જિન મંદિરોં કી પ્રતિષ્ઠા હો સહસ્ર મુનિયોં સે સમન્વિત વિબુધ શિરોમણી જગદ્ગુ ગુરૂદેવ શ્રી મદ્વિજય હીર સૂરીશ્વરજી મહારાજ કે કર કમલોં દ્વારા કી ગઈ । ઇસ સમય આઈ હુઇ જનતા આનંદ સાગર મેં મીનવત્ કલ્લોલે કરને લગી ।

ઇસ સમય એક ડાસુર નામક શેઠને ગુરૂ વંદન કર કે ૭ હજાર રૂપયે ગુરૂચરણોં મેં ભેટ કર વાસક્ષેપ કર વાયા । રામજી ૨૨ વર્ષકી અવસ્થા મેં પતિ પત્નીને સંઘવી કકુશેઠ આદિ ૫૩ વ્યકિતયોં કે સાથ બ્રહ્મચર્ય વ્રત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ધારણ કિયા । ઇસ વકત આયે હુએ ભકતોં ને અપને અપને ગાંવ મેં પધારને કે લિયે એવં ચૌમાસા કે લિયે વિનતિ કી । પરંતુ ઉના સંઘ કી વિનતિ કો સ્વીકાર કી ।

કુછ દિન કે બાદ વિહાર કરતે હુએ જગદ્ ગુરૂ દેવ શ્રી સંઘ કે સાથ ઉન્નતપુરી (અના) મેં પધાર કર શ્રી શ્રીમાલ જ્ઞાતીય શાહબકોર કો દીક્ષા દેકર કે ચાતુર્માસ કા સમય ધર્મોપદેશ દ્વારા યાપન કરને લગે જનતા કા પવિત્ર અંતઃકરણ તપ જપ ધ્યાન ગુરુ સેવા આદિ ધર્મ કાર્યોં મેં દિનાનુદિન અધિકતર બઢતા ગયા જગદ્ ગુરુ દેવ કે પ્રતાપ સે જૈન જગત મેં હી નહી અપિતુ ઇસ પૂત ભારત મેં અહિંસા દેવી કી નિરંતર પૂજા હોને લગી ।

પ્રિય પાઠક ! પૂજ્ય ગુરુદેવ કા અમૂલ્ય સમય અહર્નિશ તપોમય હી વ્યતીત હુઆ । કયોંકિ આપ સે કી હુઈ તપસ્યા કા ઉલ્લેખ નિમ્ન પ્રકાર પાયા જાતા હૈ । તેલે ૨૨૫ । બેલે ૧૮૦ । ઉપવાસ ૩૬૦૦ । આમ્બિલ ૨૦૦૦ । નીવી ૨૦૦૦ । વીશ સ્થાનક કી તપસ્યા વીશ વાર ગ્યારહ મહિને કા પ્રતિમા તપ । સૂરિમંત્ર આરાધન તપ । તથા વિજય દાન સૂરિજી કે દેવ લોક હો જાને પર ગુરુ ભકિત કે નિમિત ઉપવાસ આમ્બિલ એકાસણા ૧૩ માસ તક ક્રમસર, તથા ચાર કરોડ સજ્ઝાય, એવં દશવૈકાલિક

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નિત્ય જપના, ઔર ઈનકે અલાવા ધ્યાન જ્ઞાન મેં કિતના સમય જાતા થા વહ જ્ઞાની ગમ્ય હૈ ।

આપકે આજ્ઞાકારી સાધુ ૨૫૦૦ થે । જિસ મેં એક આચાર્ય । ૮ ઉપાધ્યાય । ૧૬૦ પણ્ડિત (પન્યાસ) શેષ મુનિ વિના પદવી કે થે । સાધ્વી લગભગ પાંચ હજાર સુની જાતી હૈ । ઈતના સામ્રાજ્ય હોને પર ભી ગર્વ કા નામ માત્ર ભી નહીં થા । ઔર પ્રાણીયો કે હિત કે લિયે કિતના કઠોર–ઉગ્ર વિહાર કિયા હૈ વહ સબ આપ કે સામને હી હૈ ।

એક સમય કી બાત હૈ કિ ગુરૂદેવ અસાધ્ય રોગ રુપી કાલ કે ગાલ મેં પડ ગયે । ઉસ સમય વિહાર કી શકિત ન હોને પર દુસરા ચૌમાસા ભી યંહી કરના પડા । ગુરુદેવ કા સ્વાસ્થ્ય પ્રતિકૂલ સૂનકર જામનગર કે જામસાહબ કા મુખ્ય વજીર અબજી ભણુશાલી મુખ સાતા પૂછને એવં વંદન કરને કે લિયે આયે થે । ઉન્હોંને ગુરુદેવ કી સૌનેયા સે નવ અંગ પૂજા કરકે એક લાખ કા અંગ લુછણા કિયા । ઔર અનેક યાચક વર્ગો કો દાન દેકર સંતુષ્ટ કિયે ।

જબ ઉના મેં જગદ્ ગુરુ બિમારી મેં ગ્રસ્ત હોગયે થે તબ ભી ઔષધ કા સેવન નહીં કિયા । ઈન પર શ્રી સંઘ ને સત્યાગ્રહ કરકે કહા કિ અગર આપ ઔષધી નહીં લેગેં તો હમ લોગ આજ સે અન્ન પાની ત્યાગ કર દેગેં । ઔર સ્તનપાન ભી માતા બચ્ચે કો નહીં દેગી ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઇસ પ્રકાર અટલ ભકિત સંઘ કી દેખ કર ગુરુદેવ ને ઔષધ સેવન કરના સ્વીકાર કિયા ।

એક દિન કા જિક્ર હૈ કિ ગોચરી મેં ખીચડી લાયે થે ગુરુદેવ ને ઉનકો ઉપયોગ મેં લી । થોડી દેર કે બાદ જબ ઉસ ભકત કો માલૂમ પડતી હૈ કિ ખીચડી મેં ખારા અધિક પડ ગયા હૈ. દૌડતા હુઆ ઉપાશ્રય મેં આકર કે કહતા હૈ કિ ગુરુદેવ ? આજ ગલતી હુઇ કિ ખીચડી મેં લુણ અધિક પડ ગયા । ઇસલિયે જગદ્ગુ ગુરુદેવ કો નહીં વપરાના । પરંતુ જગદ્ગુ ગુરુદેવ તો પહલે હી વાપરે કર બૈઠ ગયે થે । ઇતની ખારી ખીચડી હોને પર ભી ગુરુદેવને એક ભી શબ્દ શિષ્ય કો નહીં કહા । જીહા પર કિતના ગુરુદેવ ને કંટ્રોલ કર રખા ? । કહને કા તાત્પર્ય હૈ કિ રસ નિરસ જૈસા મિલતા ઉસસે હી અપના નિર્વાહ કર લેતે થે । પરંતુ કિસી કો કહતે નહીં । ઇન પર શિષ્ય વર્ગ બહુત ગભરાયે કિ ગુરુદેવ કી તબિયત અધિક બિગડ જાયગી । ચિન્તા કરને લગે । તબ જગદ્ગુ ગુરુદેવ ને આશ્વાસન ભરે શબ્દોં મેં કહા કિ ચિન્તા ન કરેં । મેરા સ્વાસ્થ ઇનસે નહીં બિગડેગા ઔર સુધરેગા ।

ઉત્તરોત્તર ગુરુદેવ કા શરીર જીર્ણ શીર્ણ હોતા હુઆ દેખ કર શ્રી સંઘને વિજય સેન સૂરિજી કો સૂચના દી કિ આપ જલ્દી પધારિયે । કયોં કિ જગદ્ગુ ગુરુદેવ કા સ્વાસ્થ્ય દિનાનુદિન અધિક બિગતા જારહા હૈ ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ઉસ સમય વિજય સેન સૂરિજી લાહોર સે વિહાર કર મહિમ નગર મે ચૌમાસા કે ઉદ્દેશ સે આરહે થે ઇતને મે ઉન્હા કા પત્ર મિલા, પત્ર દ્વારા સમાચાર જાન કર મહિમ-નગર મેં ચાતુર્માસ ન કર અતિશીઘ્ર ચલતે હુએ પાટણ જા પહુંચે કિ ચાતુર્માસ લાગુ હોગયા જિસસે આપ વિવશ હોકર વહીં બૈઠ ગયે. કિન્તુ આપકા મન ગુરુ ભક્તિ મેં ચલા ગયા થા કેવલ યહાં પર શરીર માત્ર હી થા. અતએવ આપકે લિયે ચાર માસ નિકલના ચાર યુગ સા હોગયા.

અબ ક્રમશઃ પર્યુષણ પર્વ આગયા સૂરિજી કલ્પસૂત્ર સુનાને લગે ગુરૂદેવ કી કૃપા સે પર્વ નિર્વિઘ્ન પૂર્વક નિકલ ગયા. સમ્વત્સરી કો પરસ્પર ખમત ખામણા કરકે વિજય સેનસૂરિજી અપને પ્રિય ભક્તોં કો પત્ર દેને લગે. જિસમે એક પત્ર અકબર કે નામ સે લખ કર શ્રાવક દ્વારા ભેજા અપને ગુરૂદેવ કો સુખ સાતા એવં વન્દના કે લિએ એક મન્ડલી ભેજ દી.

ઇધર સૂરિજીકા પત્ર લેકર શ્રાવક અકબર કે દરબાર મે પહુંચા ઉસ સમય અકબર કી સવારી ઘુમને કે લિયે બાહર નિકલ રહી થી ઇસલિયે પત્ર ન દેકર સવારી કે પીછે વહ ભી ચલને લગા કુછ દૂર જાને પર એક તાલાબ મે મચ્છલિયોં કી શિકાર કરતા હુઆ એક મનુષ્ય કો અકબર દેખતે હી ઉસે બુલા કર મીઠે મીઠે શબ્દોં મે સમઝાને લગા હે વત્સ ? તુઝે મછલિ આદિ શિકારોં કી બહુત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શોક હૈ લેકિન નિષ્કારણ નિરપરાધી જીવ હિંસા સે અપની આત્મા કો તૃપ્તિ કરના મુનાસિબ નહીં હૈ જીવ પ્રાણીમાત્ર મે સમાન હૈ સુખ દુખ કા અનુભવ સબ પ્રાણિયોં કો અપને જૈસા હી હુઆ કરતા હૈ. અસ્તુ। યદિ ઈસ બાત પર આસ્થા નહીં હો તો નિરપરાધી સાધારણ જીવોં કી હિંસા છોડ કર મેરે દેહસ્થ માંસ સે હી અપની લાલચા પૂર્તિ કિયા કર. દૂસરી બાત પર્યૂષણ કે પર્વ મે કિસી પ્રકાર કી જીવ હિંસા કરના સખ્ત મના હૈ. યહ બાત જગ જાહિર હૈ કયા તૂં ને નહીં સુના હૈ ?

શિકારી મન હી મન શોચને લગા કિ પ્રથમ તો મૈ નિયંમ ભંગ કા દંડી હૂં ઔર દૂસરા મધૂર શબ્દો સે સમઝા રહા હૈ ઈસ પર ભી અગર મૈને શિકાર નહીં છોડા તો મેરા જૈસા આત્મઘાતી કૌન હોગા ? એસા વિચાર કર ઉસને કહા કિ હે જહાંપનાહ ? આપકે હુકમ કો ઉલંઘન કર મેં કલંક કા પાત્ર બના ઔર આપને અપના શરીર મેરે ભોજન કે લિયે દેના ચાહા ઇનસે મૈં મૃત પ્રાયઃ હોગયા વિશેષ આપસે ન બોલ કર આજ સે યહ પ્રતિજ્ઞા કરતા હૂં કિ મેરે જીવનમેકદાપિ જીવ હિંસા નહીં કરૂંગા ઈસ પર બાદશાહ ધન્ય વાદ દેકર આગે બઢ ગયે.

યહાં કે સબ વૃતાન્ત દેખ સુન કર આયા હુઆ શ્રાવક ક્ષુબ્ધ હોકર રાજસવારી કે સાથ દરબાર મે આકર

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પત્ર નજરાને કર કહને લગા હજૂર ? યહ પત્ર વિજયસેન સૂરિજી ને ભેજા હૈ.

અકબર બાદશાહ પત્ર પઢ કર જગદ્ગુરુદેવ કી હાલત ખરાબ સમઝ કર અસીમ ચિંતા સાગર મે ડુબતે હુએ બહુત સમય તક મૌન રહ ગયે ઔર જગદ્ગુરુદેવ કે દર્શનાર્થ જાને કે લિયે ભાવના કરને લગે.

ઇધર ઉન્નત નગર મે જગદ્ગુરુ શ્રીમદ્વિજય હીર સૂરીશ્વરજી મહારાજ અપના અન્ત સમય જાન કર ચૌરાસી લાખ જીવાયોનિયોં કે સાથ ક્ષમાપન કરતે હુએ ચાર શરણોં (અરહિત સિદ્ધ સાધુ ઔર કેવલી ભાષિત જો ધર્મ) કો સ્વીકાર કરકે અપને મંડલ કો એવં શ્રદ્ધાલુ શ્રાવકોં કો એકત્રિત કરકે અંતિમ ઉપદેશ દેને લગે.

હે શ્રદ્ધાલુ મુનિગણ ? એવં ભક્ત શ્રાદ્ધ ? અબ થોડે હી સમય મે મેરી મૃત્યુ હોને વાલી હૈ ઇસસે મુઝે ચિન્તા નહીં હૈ કયોંકિ મરણ કા ભય નાશ કરને કે લિયે તીર્થંકર જૈસે મહાપુરુષ ભી સમર્થ નહીં હુએ કહા ભી હૈ કિ

તિત્થયરા ગણુ હારી સુરવઇણો ચક્કિ કેસવા રામા
સંહરિઆ હય વિહિણા કા ગણણા ઇયર લોગાણું ૧

જબ તીર્થંકર ગણધર દેવતા ચક્રવર્તી કેશવ રામ આદિ સભી ઇસ પ્રકાર મૃત્યુ કો પ્રાપ્ત હુએ તબ ઇતર લોગોં કા તો કહનાહી કયા હૈ ?

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હે ભવ્યાત્મન્ ? આપ લોગોં કોભી અપને અપને સંયમ કી આરાધના મેં કિસી પ્રકાર કી ચિન્તા નહીં હૈ ચૂંકિ પટ્ટધર વિજય સેન સૂરિ મેરે સ્થાન પર મૌજૂદ હૈ ધીર વીર ગમ્ભીર વહ આચાર્ય તુમ્હારે જૈસે પંડિતો દ્વારા મુખ્ય કર સેવનીય હૈ. સર્વદા ઉનકી આજ્ઞા પાલન કરતે હુએ પરસ્પર પ્રેમ ભાવ સે રહ કર પરમાત્મા વીર કે શાસન કી ઉન્નતિ કરને મેં કટિબદ્ધ રહના. ઇસ પર સાધુ ઔર શ્રાવક દોનો ને તથાસ્તુ કહતે હુએ આપકે વચનોં કો સાદર સ્વીકાર કિયા.

ઇસ પ્રકાર સબ કો સાવધાન કરકે પંચ પરમેષ્ઠી કી સાક્ષી પૂર્વક અનશન કરકે મોક્ષ સુખ કો દેને વાલા નમસ્કાર મહા મન્ત્ર કા ધ્યાન ધરતે હુએ મન વચન ઔર કાયા કે પવિત્ર યોગોં સે આત્મ નિન્દા કે સાથ પ્રાણી માત્ર સે મૈત્રી ભાવ બઢાતે હુએ જગદ્ગુ ગુરુ નિર્બંધ નાયક સં. ૧૬૫૨ ભાદ્રવા શુકલા એકાદશી ગુરૂવાર કે દિન ભવ સમ્બન્ધી ઔદારિક શરીર કો છોડકર દેવ લોક સિધાર ગયે.

આપકે સમીપસ્થ શિષ્ય મન્ડલ ઔર શ્રાવક આદિ મૂર્ચ્છામય હોકર ફૂટ ફૂટ કર રોને લગે. કુછ દેર કે બાદ ગુરુ વચનામૃત કો સ્મરણ કર ધીરતા ધારણ કરતે હુએ શ્રાવક ગણ સંગઠિત હોકર મૃત શરીર કો ચંદનાદિ અનેક પ્રકાર કે સુગંધિત દ્રવ્યોં સે વિલેપન કર એક સુસુન્દર વિશાલા નામક શિબિકા મેં બૈઠા કર અગ્નિ સંસ્કાર ભૂમિ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પર લેજાકર કે ચન્દન શ્રીફલ ઔર ગો ધૃત સે દાહ ક્રિયા કરને લગે. શ્મશાન ભૂમિ સે લૌટ કરકે સ્નાનોતર ઉપાશ્રય આકર શાન્તિ કા પાઠ શ્રવણ પૂર્વક અપને અપને ઘર ચલે ગયે.

તદનંતર સબ વાપિસ ઇકટ્ઠે હોકર શાસન નાયક કે સ્વર્ગ ગમન કા સમાચાર પત્ર તથા સંદેશ દ્વારા ગામો ગામ ભેજે એવં વિજય સેન સૂરિજી કે પાસ પાટણ નગર મે દુઃખપ્રદ સમાચાર પહુંચા. વે પત્ર પઢને લગે તો ઉનકા એવં અનુયાયિયોં કા હૃદય કમ્પાયમાન હોકર શોક સાગર મે ડુબ ગયા. શોકાતુર પટ્ટ ધર સેન સૂરિજી સખેદ ગદ ગદ વાણી સે બોલને લગે.

હે ગુરૂદેવ ? મુઝે વિના દર્શન દિયે હી આપ કહાં પધાર ગયે આપ મેરે મુકુટાલંકાર થે દયા સાગર કી સેવા નિમિત હી લાહોર સે ચલા થા કિન્તુ અભાગ્ય વશ દર્શન ન પા સકા આપને મેરે લિયે થોડા સા ભી વિલમ્બ નહીં કિયા મેરે મન કી બાત મન હી રહ ગઇ હે મેરે ભગવન્ ? આપ જૈસે સૂત્રધર કે બિના હમ લોગ કિસ કે આધાર પર ખડે હોગેં અપની આત્મ કથા કિસે સુનાઉગાં કિસકો ગુરૂદેવ શબ્દ સે પુકારૂંગા. કિસકી આજ્ઞા માલા પહનુંગા હે પ્રભો ? અબ આપ જૈસે દિવાકર કે વિના મેરે હૃદય ગગન મન્ડલ મે કૌન ચમકેગા. ઔર અકબર જૈસે કઠોર હૃદયકો કૌન

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પિઘલાવેગા. ગુરૂદેવ કે વિના કૌન ઉપદેશામૃત કી વર્ષા કરેગા. ઇસ ભારત કે પ્રાણિયોં કો દુરાચાર સે કૌન બચાવેગા અબ પ્રતિપક્ષિયોં કી માયા રાક્ષસી કો કૌન તિલાંજલી દેગા અહિંસા દેવી કી પૂજા કૌન કરેગા હે ગુરૂ ? આજ આપકે પરલોક સિધાર જાને સે ધીરતા કા કૌન આધાર હોગા વિનય કા કૌન શરણ હોગા સત્ય આજ સચમુચ મારા ગયા કરૂણા બિચારી અબ કિસકી શરણ મે જાયગી શાન્તિ કો કૌન ધારણ કર સકેગા. ક્ષમા બિચારી કુટ કુટ કર રોરહી હૈ સંયમ કા સાથી કૌન બનેગા હે શાસન શિરોમણે ? આપ અમર અજર હોગયે કયોં કિ અસંખ્ય જીવોં કી રક્ષા કે સાથ પુન્ય તીર્થ ઔર જજિયા આદિ કે કર મોચન કરવાયા હૈ આપકી અમર કીર્તિલતા જબ તક સૂર્ય ચન્દ્ર હૈ તબ તક બના રહેગી અતએવ સવિનય પ્રાર્થના હૈ કિ જો ભવ્ય જીવ આપકો સચ્ચેહૃદય સે પુકારે ઉનકે લિયે મનોવાંછિત ફલ કી પૂર્તિ કરતે રહે.

ઇધર અકબર કે પાસ મે ભી જગદ્ ગુરૂ કે દેહાવસાન કા પત્ર આપહુંચા. પત્ર પઢતે હી અત્યન્ત દુઃખમય હોકર સારે રાજ્ય મે હડતાલ કી ઉદ્ઘોષણા કરવા દી ઔર અપને દરબાર મે નાચ ગાન આદિ સબ બન્દ કરવા દિયા. ઔર અગ્નિ સંસ્કાર કે લિયે ચોરાસી બીઘા જમીન ભેટ કર સચ્ચી શ્રદ્ધાન્જલી અકબર ને દી અકબર દ્વારા દી હુઇ ઉન્નતપુરી કી જમીન પર એક

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિશાલ રમણીય સ્તૂપ બના કર ગુરૂદેવ કે પાદુકા સ્થાપિત કીયે ગયે. વહ આજ ભી વિદ્યમાન હૈ ઉસ જમીન પર રહા હુઆ આમ્ર વૃક્ષ ભા. શુ. એકાદશી કે રોજ બાં જભી ફલ દેતા હૈ. ઔર ઉસ રાત મે ઉનકા ધ્યાન ધર બૈઠે તો પ્રાયશઃ દર્શન ભી હો જાતા હૈ ઐસા સુના જાતા હૈ,

વિશેષ આબૂ પાટણ સ્તમ્ભતીર્થ રાજનગર અમદાવાદ સૂરત હૈદરાબાદ આગરા મહુઆ માલપુર પતન-સાંગાનેર જયપુર આદિ શહરોં મે હીર વિહાર (હીર મંદિર) દેખા જાતા હૈ. ઇસ મન્દિર મેં પ્રતિષ્ઠિત શાસન સમ્રાટ્ કી ચમત્કારિક પ્રતિમાકી શ્રદ્ધાપૂર્વક પૂજા ભક્તિ કરને વાલોં કા દુઃખ દારિદ્ર દૂર હો જાતે હૈ ઔર વહ પુરૂષ લક્ષ્મી પાત્ર એવં વિજયી બન જાતા હૈ.

વિજય સેન સૂરિજી સાધુ મન્ડલ ઔર શ્રાવક સમુદાય કી ઉદાસીનતા દેખકર અમીટ શોક કો અગત્યા મિટાતે હુએ ભવ્ય જીવોં કો આશ્વાસન દેને લગે. ચાતુર્માસ પૂર્ણ હોતે હી શાસન કા સારા ભાર અપને સ્કંધોં પર વહન કરતે હુએ ભાગ્યશાલિયોં કો ધર્મોપદેશ દેતે હુએ ભૂમન્ડલ કો પાવન કરને લગે.

પ્રિય પાઠક ?

વિશ્વોપકારી શાસન ચૂડામણિ સૂરિ પુરંદર જગદ્ગુરૂ દેવ જૈસે મહાપુરૂષ આજ દિન તક સંસાર મે હોતે તો ન માલૂમ કિતના ઉપકાર કરતે. યહ અનિર્વચનીય હૈ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

અંત મે સવિનય યહી પ્રાર્થના હૈ કિ છિદ્રાન્વેષણ કો પરિત્યાગ કરતે હુએ ગુણૈક પક્ષ પાતી હોકર મહાવીર સ્વામી કે પરમ્પરાગત વિજય હીર સૂરિજી આદિ મહા-પુરુષોં સે ઉપદિષ્ટ આપ્ત વચન પર અટલ વિશ્વાસ રખ કર અપની આત્મા કો જ્ઞાન જ્યોતિ મે લયલીન કરતે હુએ અવશ્ય આત્મ કલ્યાણ કરેં । હમેં શોચના ચાહિયે કિ જબ યવન જાતિ અકબર ભી હીર વચનામૃત પાન કર કે સદૈવ કે લિયે અમર સા બનગયા તો હમ સે કયા અલભ્ય હૈ ? હમ સ્વયં પૂર્વ ઉપાર્જિત કર્મો સે પૂત હૈ એવં ઉંચ્ચ શિખર કી સીઢી પર આરૂઢ હૈ.

મૈ આશા રખતા હૂં કિ વર્તમાન સ્વતન્ત્ર ભારત કે અનુસાર આધુનિક ઉપદેશક આચાર્ય અવં શિક્ષક આદિ ભી મમત્વ પણા કો મિટા કર અહિંસોપાસક જગદ્ ગુરુ દેવ કા અનુકરણ કરતે હુએ ભેદ ભાવ કો ભી અક્ષ-રશઃ મિટાતે હુએ વાસ્તિવક ઉન્નતિ કે શિખર પર ચઢેગે । અન્યથા ભારત કી ઉન્નતિ કે બજાય અપની આત્મા કી ભી ઉન્નતિ આકાશ કુસુમ કે જૈસી પરમ અસમ્ભવ હોગી। ઇષ્ટદેવ હમેં સદ્ બુદ્ધિ પ્રદાન કરેં. તાકિ હમ અનુપમ સુખ પ્રાપ્ત કર સકેં. । ૐ શાન્તિ. ! ! !

શ્રી હિમાચલાન્તેવાસિ મુમુક્ષુ ભવ્યાનન્દ વિજય.
" શાસ્ત્રી "

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

॥ વન્દે શ્રી હીરજગદ્ ગુરૂમ્ ॥

મુનિરાજ શ્રી દર્શન વિજયજી (ત્રિપુટી) કૃત

જગદ્ ગુરૂ શાસન સમ્રાટ્ અકબર પ્રતિ બોધક

શ્રીમદ્ વિજય હીર સૂરીશ્વરજી કી

બડી પૂજા

પ્રથમ જલ પૂજા.

—: દોહા :—

જય જય સુમતિ જિણંદજી, જય સુપાસ્વ જિણંદ ।
જય જય આદીશ્વર પ્રભો, જય જય પાર્શ્વજિણંદ ।૧।

જય જય સૂરિ વાચક મુનિ, જિન શાસન શિણગાર
જય ગુરૂ હીર સૂરીશ્વરા, યુગ પ્રધાન અવતાર ।૨।

જય ચારિત્ર વિજય ગુરૂ, ચરણમે શીષ નમાય ।
જગ ગુરૂ કી પૂજા રચું, સબ હી કો સુખદાય ।૩।

(ઢાલ ૧)

(તર્જ આઓ આઓ આદીશ્વર બાબા, મહો ઇક્ષુ રસદાન)

આવો આવો ઓ પ્યારે સજ્જન,
કરો ગુરૂ ગુણ ગાન ॥ ટેક ॥

મહાવીર કે પાટ પરમ્પર, હુએ શ્રી યુગ પ્રધાન ।
વચન સિદ્ધ ઔર ઉગ્ર તપસ્વી,
જગચ્ચન્દ્ર સૂરિ જાણ ॥ આવો ॥૧।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જિનકે ચરણુમેં શિષ ઝુકાવે, મેદ પાટ કા રાણુ ।
તપા તપા કહકે બુલાવે, જૈત્ર સિંહ બલવાન ।૨।
શ્રી દેવેન્દ્ર સૂરીશ્વર ત્યાગી, દેવ પૂજ્ય શ્રુતવાન ।
કર્મ ગ્રન્થ આદિ શાસ્ત્રોકા, કિયા જિનને નિરમાણુ ।૩।
દાદા સાહેબ ધર્મ ઘોષ સૂરિ, ત્યાગી યુગ પ્રધાન ।
મહામંત્ર વાદી વ પ્રભાવિક, હુએ ધર્મ કે પ્રાણ ।૪।
દેવપત્તન મેં મંત્ર પદોં સે, સાગર રત્ન પ્રધાન
ગુરૂ કે ચરણોં મે ઉચ્છાલે, રત્ન ઢેર કો આન ।૫।
નિર્ધન પેથડ જિનકી કૃપાસે, બને બડા દિવાન ।
શાસન કા ઝંડા ફહરાવે, ગુરુ કૃપા બલવાન ।૬।
જિનકે વચન સે યક્ષ કપર્દી, છોડે માંસ બલિદાન ।
સેવક હોકર શત્રુંજય પર, પાવે અપના સ્થાન ।૭।
જોઅણિયેાં ને કારમણ કીના, ચહા મુનિયેાં કા પ્રાણ ।
ઉનકો પાટે પર ચિપટા કર, દિયા ગુરુને જ્ઞાન ।૮।
ગુરૂકે કંઠ કો મંત્ર સે બાંધા, યૂં લી ઉનસે વાણુ ।
તપગચ્છ કો ઉપદ્રવ નહીં કરના, સ્થંભિત કર અજ્ઞાન ।૯।
એક યોગી ચૂહે કે દ્વારા, કરે ગચ્છ કો પરેશાન ।
ઉસકે ઉપદ્રવ કો હટાયા, પાયા, બહુ સન્માન ।૧૦।
રાત મેં ગુરૂકા પાટ ઉઠાવે, ગોધરા શાકિની જાણુ ।
ઉનસે ભી તબ મુનિ રક્ષાકા, લીના વચન પ્રમાણુ ।૧૧।
સાંપ કાટતે કહા સંઘ સે, અપના ભવિષ્ય જ્ઞાન ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સંઘને ભી વહ જડી લગાઇ, હુએ ગુરૂ સાવધાન ।૧૨।
ભસ્મ ગ્રહકી અવધિ હોતે, શાસન કે સુલતાન ।
આનંદ વિમલ ગુરૂ જિન્હોં કો, નમે રાજ સુર ત્રાણ ।૧૩।
ક્રિયોદ્ધારસે મુનિ પંથ કો, ઉદ્ધરે યુગ પ્રધાન ।
જ્ઞાન કૃપાસે દૂર હટાવે, કુમતિ કા ઉફાણ ॥ આ. ॥ ૧૪
જેસલમેર મેવાત મોરબી, વીરમગામ મેદાન ।
સત્ય ધર્મકા ઝંડા ગાડા, દિન દિન બઢતે શાન । આ. ૧૫ ।
મણિ ભદ્ર સેવા કરે જિનકી, વિજય દાન ગુરૂ માન ।
ઉનકે પટ પ્રભાવિક સૂરિ, હીર હીરા કી ખાણ । આ. । ૧૬
ઇન ગુરૂઓં કી કરે આશાતના, વહ જગમેં હૈવાન ।
ભક્તિ નીર સે ચરણોં પૂજે, ચારિત્ર દર્શન જ્ઞાન. । આ. । ૧૭

કાવ્યમ્ (વસંત તિલકા)

હિંસાદિ દૂષણ વિનાશ યુગ પ્રધાન,
શ્રીમદ્ જગદ્ ગુરુ સુહીર મુનીશ્વરાણામ્
ઉત્પત્તિ મૃત્યુ ભવ દુઃખ નિવારણાય,
ભક્ત્યા પ્રણમ્ય વિમલં ચરણં યજેઽહં ॥ ૧ ॥

મંત્ર

ૐ શ્રીં સકલ સૂરિ પૂરંદર જગદ્ ગુરુ ભટ્ટારક શ્રી હીર વિજય સૂરિ ચરણેભ્યો જલં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૧ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દ્વિતીય ચંદન પૂજા

દોહા,

વિજય દાન સૂરિ વિચરતે આયે પાટણપુર ।
ઉપદેશસે ભવિ જીવકો, માર્ગ બતાવે ધૂર ॥ ૧ ॥

ગુરુવર કી સેવા કરે, માણિભદ્ર મહાવીર ।
કરે સમૃદ્ધિ ગચ્છ મેં, કાટે સંઘ કી પીર ॥ ૨ ॥

ઇસ સમય ગુરુ દેવકો, હુઆ શિષ્ય કા લાભ ।
તપગચ્છ મેં પ્રતિદિન બઢે, ધર્મલાભ ધનલાભ ॥ ૩ ॥

(ઢાલ ૨.)

(તર્જ ધન ધન વો જગમેં નરનાર)

ધન ધન વો જગમેં નરનાર, જો ગુરૂદેવ કે ગુણકો ગાવે । ટેર ।

પાલનપુર ભૂમિસાર, ઓસવાલ વંશ ઉદાર ।
મહાજન કે ઘર શ્રીકાર, પ્રલ્હાદન પાસ કી પૂજા રચાવે । ધન ।

ધન શેઠજી કુંરાશાહ, નાથી દેવી શુભ ચાહ ।
ચલે જૈન ધર્મ કી રાહ, ધર્મ કે મર્મકો દિલમેં ઠાવે ।ધ. ।૨।

સંવત્ પન્દ્રહસો માન, તિર્યાસી મિગસર જાણ ।
હીરજીકા જન્મ પ્રમાણ, શાન શૌકત જો કુલકી બઢાવે ।ધ. ।૩।

શિશુ વયમેં હીર સપૂત, પરતિખ જ્યું શારદ પૂત ।
બલ બુદ્ધિ સે અદ્ભુત, જ્ઞાન ક્ષય ઉપશમ કે હી પ્રભાવે ।ધ. ।૪।

પડિક્કમણા પ્રકરણ ઢાલ, યોગ શાસ્ત્ર વ ઉપદેશ માલ ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પયન્ના ચાર રસાલે, પઢે ગુરૂ કે ભી દિલકો લુભાવે ।ધ. ।૫।
હીરજી પાટણ મેં આય, નમેં દાન સુરિ કે પાય ।
સુને વાણી હર્ષ બઢાય, પાક દિલ સંયમ રંગ જમાવે ।ધ. ।૬।
પન્દ્રહસે છયાણું કી સાલ, લે દીક્ષા હીર સુકુમાલ ।
બને હીર હર્ષ મુનિ બાલ ન્યાય આગમ કા જ્ઞાન બઢાવે ।ધ. ।૭।
સંવત્ સોલાસો સાત, પન્યાસ હુએ વિખ્યાત ।
હુએ વાચક સંવત આઠ, પાટ સૂરિકી દશમેં પાવે ।ધ. ।૮।
હુએ પૂજ્ય સૂરીશ્વર હીર, નમે સુબા રાજ વજીર ।
ચન્દન ચર્ચિત ગંભીર, ધીર ચારિત્ર સુદર્શન ગાવે ।ધ. ।૯।

કાવ્યમ્-હિંસાદિ.

મંત્ર ૐ હ્રીં૦ ચન્દનં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥૨॥

તૃતીય પુષ્પ પૂજા

: દોહા :

હીર હર્ષ હુએ સૂરિ, હુઆ ઘર ઘર આનંદ ।
શાસન કી શોભા બઢી યશ ફૈલા ગુણ કંદ ॥ ૧ ॥

(ઢાલ ૩.)

તર્જ-કંદમોં કી છાયા મેં, પ્રભુ કે પૈર પૂજના)
હીર સૂરીશ્વરજી, ગુરૂ કે ગુણ ગાઈએ ॥ટેર॥
હીર મુનીશ્વર, હીર સૂરીશ્વર, । અકલ મહીમા રે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ભકિત સે ફલ પાઈયે ॥ હીર ॥ ૧ ॥

ફતેહપુરમેં ઉપકેશ ઘરમેં । હૈ તપ ભકિત રે
તપસે હી સુખ પ્રાઇએ ॥હીરા ૨ ॥

સતી શિરોમણિ સદ્‌ગુણી રમણી। શ્રાવિકા ચમ્પા રે-
છૈ માસી તપ ઠાઈયે ॥હીરા ૩ ॥

દેવ કૃપા સે ગુરુ કૃપા સે। તપ ગુણ બઢતે રે
કૃપા કેા વારી જાઈયે ॥હીરા ૪ ॥

હુઈ તપસ્યા મેાક્ષ સમસ્યા। આનંદ હેતુ રે
ઉચ્છવ રંગ ચાહિયે ॥ હીર ॥ ૫ ॥

તપ કી સવારી જૂલૂસ ભારી। બાજિંત્ર બાજે રે
જય નારે ભી મિલાઈયે ॥ હીરા ॥ ૬ ॥

અકબર બેાલે લેાક હૈ બેાલે। ઝુઠી તપસ્યા રે
ચમ્પા કેા કહે આઇયે ॥ હીર ॥ ૭ ॥

પૂછે ચમ્પા સે કિન કી કૃપા સે। રોળ મનાયે રે
સચ્ચા હી બતલાઇયે ॥ હીર ॥ ૮ ॥

પાર્શ્વ પ્રભુ કી હીર ગુરૂ કી ચમ્પા સુનાવે રે
કૃપાકા ફલ પાઈયે ॥ હીર ॥ ૯ ॥

કૃપાલુ નામી હીરજી સ્વામી। ઠાના શાહીને રે
ઇનસે હી મિલના ચાહિયે ॥ હીર ॥ ૧૦ ॥

ગુરૂ ચરનમેં ભકિત સુમન હૈ। ચારિત્ર દર્શન રે
કર્મોં કા ગઢ ઢાઈયે ॥ હીર ॥ ૧૧ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કાવ્યમ્–હિંસાદિ.

મંત્ર ૐ હ્રીં પુષ્પાણિ સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૩ ॥

ચતુર્થ ધૂપ પૂજા

: દોહા :

અકબર દિલમેં ચિંતવે, ભારત કા સુલતાન ।
બુલાઉં ગુરુ હીરજી, જૈનોં કા સુલતાન ॥ ૧ ॥
થાનસિંહ ઓસવાલ કો, બોલે અકબર શાહ ।
બુલાવોં ગુરુ હીર કો, સુધરે જીવન રાહ ॥ ૨ ॥
થાનસિંહ કહે જહાંપનાહ, દૂર હી હૈ ગુરુરાજ ।
અકબર કહે પરભી ઉન્હેં, બુલાવો મય સાજ ॥ ૩ ॥

(ઢાલ ૪.)

(તર્જ—શહીદોં કે ખુન કા અસર દેખ લેના)

હીરસૂરિ કો બુલાના પડેગા,
હમ કો ભી દર્શન દિલાના પડેગા ॥
ધન ગુર્જર હૈ એસે ગુરુ સે,
વહાં સે ગુરુ કો બુલાના પડેગા ॥ હીર ॥૧॥
રાજા રાણી દર્શન પાવે,
ઉનકા હી દર્શન દિલાના પડેગા ॥ હીર ॥૨॥
નામ જપ સે દુઃખ વિડારે,
એસે ફકીર કો યહાં લાના પડેગા ॥ હીર ॥૩॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વહીં સે સ્હારા દેવે ચમ્પા કો,
ઉસ ઓલિયા સે મિલાના પડેગા ।। હીર ।।૪।।
ઘર દુનિયા કો દિલ સે છોડે,
ખુદા કા બન્દા બતાના પડેગા ।। હીર ।।૫।।
સબ જીવોં કી રક્ષા ચાહે,
યહી કૃપારસ પિલાના પડેગા ।। હીર ।।૬।।
ત્યાગી ધ્યાની પણ્ડિત જ્ઞાની,
ઉન્હોં કા ઉપદેશ સુનાના પડેગા ।। હીર ।।૭।।
સબ મજહબ સે વાકેફ સાહિબ,
ઉનકા ભી મજહબ સુનાના પડેગા ।। હીર ।।૮।।
તેરા ગુરુ હૈ મેરા ગુરુ હૈ,
ઠેકા ભી હો તો તુડાના પડેગા ।। હીર ।।૯।।
શાહ અકબર યોં ભાવ બતાવે,
હીરે કા પાક ખિલાના પડેગા ।। હીર ।।૧૦।।
ચારિત્ર દર્શન ગુરુ ચરણ મેં,
ધ્યાન કા ધૂપ જમાના પડેગા ।। હીર ।।૧૧

કાવ્યમ્-હિંસાદિ૦

મંત્ર-ૐ હ્રીં૦ ધૂપં સમર્પયામિ સ્વાહા ।। ૪ ।।

પંચમ દીપક પૂજા

—: દોહા :—

અબ અકબર ગુજરાત મેં, ભેજે મોદી કમાલ ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

બોલાવે ગુરુ હીર કો, ફતેહપુર ખુશહાલ ॥૧॥
સંવત્ સોલસો ચાલિસા, આયે શ્રી ગુરુ હીર ।
બને ગુરુ ઉપદેશ સે, ધર્મી અકબર મીર ॥૨॥

(ઢાલ ૫)

(તર્જ-ઘડી ધન્ય આજ કી સબ કો, મુબારક હો ૨)

ઈસી દુનિયાં મે હૈ રોશન, "જગદ્ ગુરુ" નામ તુમ્હારા ।ટેકા
કઇ કો દીની જિન દીક્ષા, કઇ કો જ્ઞાન કી ભીક્ષા ।
કઈ કો નીતિ કી શિક્ષા, કઇ કા કીના ઉદ્ધારા ॥ ઈસી ॥૧॥
લુંકાપતિ મેઘજી સ્વામી, અઠ્ઠાઈસ શિષ્ય સહગામી ।
સૂરિ ચેલા બને નામી, કરે જીવન કા સુધારા ॥ ઈસી ॥૨॥
કીડી કા ખ્યાલ દિલવાયા, અજા કા ઈલ્મ બતલાયા ।
મુનિ કા માર્ગ સમઝાયા, સંશય સુલતાન કા ટારા ॥ ઈસી ॥૩॥
શાહી સન્માન તો પાયા, પુસ્તક ભંડાર ભી પાયા ।
બડા આગ્રા મેં ખુલવાયા, અકબ્બર નામ સે સારા ॥ ઈસી ॥૪॥
તપગચ્છ દ્વેષ દિલધારા, કરે કલ્યાણુ ખટચારા ।
ઉસી કા ગર્વ ઉતારા, સભી કે દુઃખ કો ટારા ॥ ઈસી ॥૫॥
ફતેપુર, આગરા, મથુરા, શોરિપુર, લાભ, માલપુરા ।
ભુવન પ્રભુ કે બને સનૂરા, મોગલ કે રાજ્ય મેં સારા । ઈસી ॥૬॥
કરે કોઇ ગુરૂ પૂજન, દીયે હાથી હરે ઉલઝન ।
કરે વસ્ત્રાદિ સે લુંછન, યતિમ યાચક કા દિલ ઠારા ॥ ઈસી ॥૭
તીરથ કા ટૈકસ હટવાયા, જજિયા કર ભી મિટવાયા ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

શત્રુંજય તીર્થ ફિર પાયા, ગુરૂ આધિન બને સારા ।।ઈસી. ૮।।
અકબ્બર ને સમઝ લીના, બડા ફરમાન લિખ દિના ।
હુકુમ સાલાના છૈ મહિના, યહી ઉપકાર તુમ્હારા ।।ઈસી. ૯।।
જગત પર કીના ઉપકારા, જગદ્ ગુરૂ આપ હૈ પ્યારા ।
અકબરને યૂં ઉચ્ચારા, દિયા વિરૂદ જયકારા ।।ઈસી. ૧૦।।
ગુરૂ ઉપદેશ કો પીકર, અકબ્બર કા હુકમ લેકર ।
જિતા શાહજી બને મુનિવર, બના શાહિ યતિ પ્યારા ।।ઈ. ૧૧।।
નમે સુલ્તાન આજમખાન, સિરોહી દેવડા સુલ્તાન ।
નમે પ્રતાપ ટેક પ્રધાન, ગુણોં કા હૈ નહીં પારા ।।ઈસી. ૧૨।।
મુગલ સમ્રાટ્ દરબારા, ખુલા ગુરૂ મેં ગુરૂ દ્વારા ।
પીછે જિનચન્દ્રસિંહ પ્યારા, ગયે સેનાદિ ગુરૂ સારા ।।ઈસી. ૧૩।।
ગુરૂ ચારિત્ર સીતારા, વિમલ દર્શન કા આધારા ।
બિના ગુરૂ કોઇ નહીં ચારા, ગુરૂ દીપક સે ઉજિયારા ।।ઈસી. ૧૪।।

કાવ્યમ્-હિંસાદિ.

મંત્ર-ૐ શ્રીં. દીપકં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૫ ॥

ષષ્ઠી અક્ષત પૂજા.

—: દોહા :—

જગદ્ ગુરૂ કરે જગત મેં, ભ્રાતૃ પ્રેમ પ્રચાર ।
અહિંસા કે ઉપદેશ સે, અહિંસક બને નરનાર ।।૧।।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

(ઢાલ ૬)

અહિંસા કા ડંકા આલમ મેં, શ્રી જગદ્ગુરૂને બજવાયા।
મહાવીર કા ઝંડા ભારત મેં, શ્રી હીરસૂરિ ને ફરકાયા ।૧।
મયરાની રોહ નગર સ્વામી, શિકાર કેા છોડે સુખ કામી।
સુલતાન સિરોહી કા નામી ઉનકા હિંસાદિ છુટવાયા ।૧।
અકબર સુબહ મેં ખાતા થા, સવા સેર કલેવા આતા થા।
ચિડિયોં કી જીભ મંગાતા થા, ઉસ સે ઉનકા દિલ હટવાયા ।૨।
કઇ પશુ પક્ષીકેા મારાથા, ઔર કઇપર જુલ્મ ગુજારાથા।
અકબર કા યહ નિત્ય ચારા થા, ઉસકે લિયે માફી મંગવાયા ।૩।
પિંજર સે પક્ષી છુડવાયે, કઇ કેદી કેા ભી છુડવાયે।
કઇ ગૈર ઈન્સાફ કેા હટવાયે, કઇયોં કા જીવન સુલઝાયા ।૪।
કાલા કાનૂન થા જજિયા કર, જનતાકેા સતાવે દુઃખ દેકર।
અકબરકેા મજહબ સમઝાકર, જજિયા કર પાપ કેા ધુલવાયા।૫।
પર્યૂષણ બારહ દિન પ્યારે, કિસી જીવકેાં કેાઈભી નહીં મારે।
અકબર યું આજ્ઞા પુકારે, ફરમાન પત્ર ગુરૂ ને પાયા ।૬।
સંક્રાન્તિ કે રવિકે દિન મેં, નવરોજ માસ ઈદકે દિનમેં।
સૂફિયાન મિહિર કે સબદિન મેં, જીવઘાત શાહીને રૂકવાયા ।૭।
ફિર જન્મ માસ અપના સારા, જીવઘાત યું છે મહિના ટારા
ચારિત્ર સુદર્શન ભય હારા, ગુરૂ ચરણ મેં અક્ષત પદ પાયા ।૮।

કાવ્યમ્-હિંસાદિ.

મંત્ર-ૐ શ્રી. અક્ષતાન્ સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૬ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સપ્તમી નૈવેદ્ય પૂજા

દોહા

જગદ્ ગુરુને જીવન મેં, કીના તપ શ્રી કાર ।
તેલે બેલે સૈંકડોં, વ્રત ભી ચાર હજાર ॥૧॥

આમ્બિલ નીવી એકાસણા, ઔર વિવિધ તપ જાન ।
પ્રતિદિન બારહ દ્રવ્ય કા, કરે ગુરુજી પરિમાણ ॥૨॥

કાઉસગ્ગ ધ્યાન અભિગ્રહ કરે, પ્રતિમા બાર બનાય ।
દશવૈકાલિક નિત્ય જપે, ચાર ક્રોડ સજ્ઝાય ॥૩॥

પણ્ડિત એકસૌ સાઠ થે, સાધુ કઈ હજાર ।
એક સૂરિ ઉવજ્ઝાય આઠ, યહ ગુરુ કા પરિવાર ॥૪॥

(ઢાલ-૭)

(તર્જ–કેસરિયાને કેસે જહાજ તિરાયા)

જગદ્ ગુરુ આજ અમોલક પાયા, નર ભવ સકલ મનાયા
॥ ટેર ॥

જગદ્ ગુરુ ને જગત કે હિત મેં, સારા જીવન બિતાયા ।
આપકે શિષ્ય પ્રશિષ્યોં ને ભી, કીના કામ સવાયા ॥ જ૦ ૧ ॥

વાચક શાન્તિચંદ્ર ગણિને, કૃપાંગ્રન્થ બનાયા ।
સુનકર શાહ ને અપને જીવન મેં, મુરદા નહીં દફનાયા ॥જ૦ ૨॥

કલ્યાણમલ કે કષ્ટ પિંજરસે, ખંભાત સંઘ કો છુડાયા ।
હુમાયૂં કા ઈલ્મ બતાયા, જમ્બૂવૃત્તિ બનાયા ॥ જ૦ ૩ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ભાનુચન્દ્ર ને શાહી દ્વારા, વાચક કા પદ પાયા ।
શાહી કે પુત્ર કો જ્ઞાન પઢાયા, તીરથ પટ્ટા પાયા ॥ જ૦ ૪ ॥

પટધર સેન સૂરિ આલમ મે, ગૌત્તમ કલ્પ ગવાયા ।
પાટણ રાજનગર ખંભાત મેં, પર ગચ્છી કો હરાયા ॥જ૦ ૫॥

સૂરત મેં શ્રી ભૂષણદેવ કો, વાદ મેં દૂર ભગાયા ।
શાહી સભા મેં પાંચ સે ભટ સે, વાદ મેં જય અપનાયા ॥જ૦ ૬ ॥

અકબર સેં ષટ્ જલ્પ કો પાયા. મૃત ધન આદિ હટાયા ।
સવાઈ હીર કા વિરુદ પાયા, પરતિખ પુન્ય ગવાયા ॥જ૦ ॥૭॥

અકબર કે પણ્ડિત સભ્યોં મેં જિનકા નામ લિખાયા ।
વિજય સેન ભાણુચંદ્ર અમર હૈ, શાસન રાગ સવાયા ॥જ૦ ૮॥

અષ્ટાવધાની નંદન વિજયજી, સિદ્ધિચંદ્ર ગણિરાયા ।
વિવેક હર્ષ ગણી ઈન્હોને, શાહી સે ધર્મ કરાયા ॥ જ૦ ૯ ॥

૫૯ પટ્ટ ધર શ્રી દેવ સૂરિને, વાદી સે જય પાયા ।
સુરદેવ ચંદ્ર આદિ દેવોંને ગુરુ કા માન બઢાયા ॥જ૦ ૧૦॥

વિરુદ જહાંગીર મહાતપાયૂં, સલીમ શાહ સે પાયા ।
રાણા જગતસિંહસે ભી દયા કા, ચાર હુકુમ લિખવાયા ।જ૦૧૧।

વાચક વિનય ને લોક પ્રકાશ સે, સચ્ચા પંથ બતાયા ।
યશો વિજયજી વાચક ગુરુ કે, જ્ઞાન કા પાર ન પાયા ॥જ૦ ૧૨॥

ખરતર પતિ જિનચંદ્ર સૂરિને, જગગુરુ કા યશ ગાયા ।
ફરમાન સપ્તાહ કી અહિંસા કા, અકબર શાહ સે પાયા।જ૦૧૩।

ગુરુ કે નામ સે પાવે ધન સુત, યશ સૌભાગ્ય સવાયા ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ચારિત્ર દર્શન ગુરુ ચરણોં મેં, ભાવ નૈવેદ્ય ધરાયા ॥જ૦ ૧૪॥

કાવ્યમ્—હિંસાદિ

મંત્ર ૐ હ્રીં. નૈવેદ્યં સમર્પયામિ સ્વાહા ॥ ૭ ॥

અષ્ટમી ફુલ પૂજા

—: દોહા :—

સોલસો બાવન ભાદોં મે, સુદી ગ્યારસ કી રાત ।
ગુરુજી સ્વર્ગ મેં જા બસે, ઉના મેં પ્રખ્યાત ॥ ૧ ॥

અગ્નિદાહ કે સ્થાન મેં, ફુલે બાંઝ ભી આમ ।
દિખાવે ગમી મુકુટ છોડ, અકબર અપને ધામ ॥ ૨ ॥

અકબર સે પાકર જમીન, લાડકી કરે વહાં સ્તૂપ ।
જો પરતિખ પરચા પૂરે, નમે દેવ નર ભૂપ ॥ ૩ ॥

આબૂ પાટણ સ્થંભના, રાજનગર જયકાર ।
સૂરત હૈદ્રાબાદ મેં, બને શ્રી હીર વિહાર ॥ ૪ ॥

આગરા મહુવા માલપુર, પટણા સાંગાનેર ।
નમું પ્રતિમા સ્તૂપ પાદુકા, જયપુર આદિ શહેર ॥ ૫ ॥

(ઢાલ-૮)

(તર્જ—સરોદા કહાં ભૂલ આયે.)

આવો ભાઇ આવો, ગુરુ કે ગુણ ગાઓ ॥ ટેર ॥

દેવી કહે દેવેન્દ્ર સૂરિ કે, ચરણ કમલ મેં જાઓ ।
બઢતી ઉનકે ગચ્છ કી હોગી, કુપથ મેં મત જાઓ ॥આ. ૧॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પદ્માવતી કહે તિલક સૂરિ કે, શિષ્ય કો સ્તોત્ર પઢાઓ ।
પ્રતિદિન તપગચ્છ બઢતા રહેગા, પ્રભુસૂરિ મત ઘબરાઓ ।ગુ. ૨।

મણિભદ્ર કહે દાન સૂરિ કો, વિજય દાન વરસાવો ।
કુશલ કરૂંગા વિજય તપા કા, વિજય ધ્વજા ફરકાવો ।ગુ. ૩।

ઐસે ગચ્છ મેં જગદ્ ગુરુ, શ્રી હીર સૂરિ કો ગાવો ।
વર્ષ ઇક્કીસ હજાર ચલેગા, વીર શાસન મન લાવો ।ગુ. ૪।

દેશ પ્રદેશોં મેં કયોં દોડો, ગુરુ ચરણોં મેં જાવો ।
સંગ્રામ સોની પેથડ સમ હી, લક્ષ્મી ઈજ્જત પાવો ।ગુ. ૫।

જંગદ્ ગુરુ કે ચરણ કમલ મેં, ફૂલ પૂજા ફુલ પાવો ।
ચારિત્ર દર્શન જ્ઞાન ન્યાય સે, જય જય નાદ ગજાવો ।ગુ. ૬।

કાવ્યમ્–હિંસાદિ૦

મંત્ર-ૐ શ્રી. ફુલં સમર્પયામિ સ્વાહા ।। ૮ ।।

: કલશ :

(રાગ–બઢંસ–અબ તો પાર ભયે હમ સાધો)

આજ તો જગદ્ ગુરુ ગુણ ગાયા, આનંદ મંગલ હર્ષ સવાયા ।।ટેશ।।

વીર જગત્ ગુરુ પાટ પરમ્પર, હુએ સૂરિ ગણી મુનિરાયા ।
હુએ બુદ્ધિ વિજય ગણિ જિનને, સંવેગરંગકા કલશ ચઢાયા ।૧।

આપ કે આદિમ પટ્ટ પ્રભાવક, મુક્તિ વિજય ગણિ શાસન રાયા ।
આપ કે પટ્ટ મેં વિજય કમલ સૂરિ, સ્થવિર વિનય વિજયજી ગવાયા ।। ૨ ।।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આપ કે શિષ્ય શાસન દીપક, શ્રી ચારિત્ર વિજય ગુરુ રાયા ।
આદિમ જૈન ગુરુ કુલ સ્થાપક, જિન કે યશ કા પાર ન પાયા ॥ ૩ ॥
આપ કે સેવક દર્શન જ્ઞાની, ન્યાય ને જયપુર મેં ગુણ ગાયા ।
સંવત્ ઉન્નીસૌ સત્તાણું, જગત્ ગુરુ કા દિન મનાયા ॥ ૪ ॥
તપગચ્છ મન્દિર મેં જગ ગુરુ કે, ચરણ કમલ સબ કો સુખ દાયા ।
સેવે ભંડારી કોચરજી, ચોરડિયા પાલરચા સુહાયા ॥ ૫ ॥
મ્હેતા છાજડ બેદ સચેતી, ઢઢ્ઢા ગોલેચ્છા સુખપાયા ।
ઢોર ગોડેલડા બમ્ છજલાની, નોલખી સિંધી વ ખીંસરા ભાયા । ૬ ।
કોઠારી લોઢા કરણાવટ, બાફણા પટની શાહા ઉમાયા ।
ઝોંહરી હરખાવત પોરવાલા, શ્રી શ્રીમાલ હૈ ભક્તિ રંગાયા ॥૭
સંઘ ને મિલ કર ભાવ સવાયા, ગુરુ પૂજન કા પાઠ પઢાયા ।
શિર નમાયાં જય જય પાયા, ચારિત્ર દર્શન નાદ ગજાયા ॥૮॥

દાદા સાહબ કી આરતી

આરતિ શ્રી ગુરૂદેવ ચરણ કી.
કુમતિ નિવારણ સુમતિ પૂરણ કી ॥ આ. ॥ ટેર ॥
પહેલી આરતી શ્રી ગુરૂદેવ કી.
દુરિત નિવારણ પુન્ય કરણ કી ॥ આ. ॥ ૧ ॥
દૂસરી આરતી ધરમ ધરન કી,
અશુભ કરમદલ દૂરીહરણ કી ॥ આ. ॥ ૨ ॥
તીસરી દશ યતિ ધરમ ધરણ કી,

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

તપ નિરમલ ઉદ્ધાર કરણ કી ॥ આ. ॥ ૩ ॥
ચૌથી સંયમ શ્રુત ધરમ કી,
શુદ્ધ દયા રૂપ ધરમ બરધણ કી ॥ આ. ॥ ૪ ॥
પાંચમી સભી સદ્‌ગુણ ગ્રહણ કી,
દિન દિન જસ પરતાપ કરણ કી ॥ આ. ॥ ૫ ॥
એહ વિધ આરતી કીજે ગુરૂદેવ કી,
સમરણ કરત ભવિ પાપ હરણ કી ॥ આ. ॥ ૬ ॥

ઇતિ શ્રી ગુરૂદેવજી કી આરતિ

"ૐ"

શ્રી જગત્ ગુરૂજી કી છોટી અષ્ટ પ્રકારી પૂજા

—* પ્રથમ જલ પૂજા *—

—: દોહા :—

અહ સમ સમરી શારદા, સદ્‌ગુરૂ ચરણ નમાય ।
વસુવિધ હીરસૂરીન્દ કી, પૂજા રચું સુખદાય ॥ ૧ ॥
નિર્મલ જલ ઝારી ભરી, આણી અંગ ઉમંગ ।
ગુરૂ પદ કી પૂજા કરૂં, જિમ સુખ પાઉં ચંગ ॥ ૨ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

"ઢાલ સુરતિ"

પૂજા પહિલી કરિયેં ગુરૂ પદની સુખકાર ।
અનુભવ વરીયે નિજગુણ, ધરિયે અધિક ઉદાર ॥ ૧ ॥
પૂજા જલ કી સાચવે, ચઢતે ભાવ પરિણામ ।
મિથ્યામલ દુરે હરે, પામેં નિરમલ ઠામ ॥ ૨ ॥

॥ શ્લોક ॥

અશુભ કર્મ વિપાક નિવારણં, પરમ શીતલ ભાવ વિકાસકમ્।
સ્વપરવસ્તુ વિકાશનમાત્મનઃ, શ્રી ગુરૂ હીરસૂરીશ્વર પૂજનમ્॥

ૐ હ્રૂઁ શ્રીઁ શ્રી હીરવિજય સૂરીશ્વર ચરણ કમલેભ્યો જલં યજામહે નમઃ ॥ ૧ ॥

દ્વિતીય ચંદન પૂજા

— દોહા —

દુજી પૂજા ગુરુ તણી, કરિયે ચિત્ત ઉલ્લાસ ।
મૃગમદ ચંદન સું મિલી, કેસર શુદ્ધ બરાસ ॥ ૧ ॥

(ઢાલ)

કેસર ચંદન ઘસી ઘણો, માંહિ મેલો ઘન સાર ।
રત્ન જડિત કચોલડે, ધરિયે ચિત્ત ઉદાર ॥ ૧ ॥
ગુરુ પદ પૂજા ભવિ જન, ભવ દવ તાપ સમાય ।
દુજી પૂજા કીજિયે, અનુભવ લચ્છી પાય ॥ ૨ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

॥ શ્લોક ॥

પરમુદારગુણું ગુરુ પૂજનં, જગદુપાધિચયાદ્રહિતં જિતમ્
પરમ પૂજ્ય પદસ્થિત મર્ચંત, વિનય દર્શન કેસર ચન્દનૈઃ ।૧।

ૐ હ્રીં શ્રીં શ્રી પરમ ગુરૂ શ્રી હીરવિજય સુરીશ્વરેભ્ય-શ્ચન્દનં યજામહે નમઃ ॥ ૨ ॥

તૃતીય પુષ્પ પૂજા

દોહા—

ત્રીજી પૂજા કુસુમની, કરિયે નિર્મલ ચિત્ત ।
પૂજા કરતાં ભવિ લહે, ઉત્તમ અનુભવ વિત્ત ॥ ૧ ॥

॥ ઢાલ ॥

જાઈ જૂઈ કેતકી, ઉમણ્યો મરુઓ સાર ।
મોગરો ચંપક માલતી, શ્રી ગુરુ ચરણે ધાર ॥ ૧ ॥
બોલસિરિ જાઈ ફૂલસું, કેવડો સરસ ગુલાબ ।
શુદ્ધ સુગંધિત ફૂલે કરી, ગુરુ પૂજો ભરી છાબ ॥ ૨ ॥

॥ શ્લોક ॥

સરસ પુષ્પ સુગંધિતમર્ચિતં, સકલ વાંછિત દાયક ચર્ચિતમ્ ।
સકલ મંગલ સમ્ભવ કારણું ગુરુસુગપાદપપૂજન ધારણુમ્ ।૧।

ૐ હ્રૂં શ્રીં શ્રી પરમ ગુરુ શ્રી હીર વિજય સૂરીશ્વર ચરણ કમલેભ્યઃ પુષ્પં યજામહે નમઃ ॥ ૩ ॥

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ચતુર્થ ધુપ પુજા

- દોહા -

ચોથી પૂજા ધૂપની, કરિયે હર્ષ અમંદ ।
કુમતિ મિથ્યાત્વ નિવારજો, પૂજો શ્રી હીર સૂરીન્દ ॥૧॥

॥ ઢાલ ॥

અગર ચંદન વલી મૃગમદ, કુંદરુ ને લોબાન ।
વસ્તુ સુગંધ મિલાય કે, કરિયેં એ ધૂપધાન ॥૧॥
ધૂપ કરો ગુરુ સન્મુખ, આણી ભાવ વિશાલ ।
જિમ પાવો ભવિ સંમતિ, દિન દિન મંગલ માલ ॥૨॥

॥ શ્લોક ॥

સમસુગંધકરં તપ ધૂપનં, સકલજન્તુમહોદય કારણમ્ ।
સકલવાઞ્છિતદાયક નાયકં, શ્રીગુરુ હીરસૂરિચરણં યજેત્ ।૧।

ૐ હ્રીં શ્રીં શ્રી પરમ ગુરુ શ્રી હીર વિજય સૂરીશ્વર ચરણ કમલેભ્યો ધૂપં યજામહે નમઃ ॥ ૪ ॥

પંચમી દીપક પૂજા

દોહા

પાંચમી પૂજા ગુરુ તણી, કરિયે દીપક સાર ।
મિટે તિમિર મિથ્યાત્વ સબ, એહ પૂજા અધિકાર ॥૧॥

॥ ઢાલ ॥

ભાવ દીપક ગુરુ આગલે, ધરિયેં શુભ વ્યવહાર ।

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

દ્રવ્ય દીપક ભલે કરીઈ, જન્મ સફલ અવતાર ॥૧॥
દીપ પૂજા કરતાં સહી. લહિયે જ્ઞાન વિશાલ ।
ગુરુ પૂજા મનો વાંછિત, આપે મંગલ માલ ॥ ૨ ॥

॥ શ્લોક ॥

વિમલ બોધ સુદીપક ધારકેઃ પરમ જ્ઞાન પ્રકાશક નાય કેઃ ।
ગુરુ ગૃહે શુભ દીપક દીપનં, ભવ જલે નિધિ પોત સમો ગુરુઃ ॥
ૐ હ્રીં શ્રીં શ્રી પરમ ગુરુ શ્રી હીર વિજય સૂરીશ્વર ચરણ કમલેભ્યો દીપં યજામહે નમઃ ॥ ૫ ॥

ષષ્ઠી અક્ષત પૂજા

—ઃદોહાઃ—

છઠ્ઠી પૂજા ભવિ કરો, અક્ષય શુદ્ધ અખંડ ।
ચંદ્ર કિરણ સમ ઉજ્જવલા, ધર્મ સ્થિતિ ગુરુ મંડ ॥૧॥

॥ ઢાલ ॥

ઉજ્જવલ તંદુલ અક્ષત, વિવિધ પ્રકારનાં લાય
કંચન મણિ રયણેં જડ્યા, થાલ ભરી ભરમાય ॥૧॥
સ્વસ્તિક કરી ગુરુ સન્મુખે, ભાવના ભાવો સાર ।
અક્ષત પૂજા જો કરે, લહે સુખ અપાર ॥૨॥

— શ્લોક —

પરમ-અક્ષત ભાવ કૃતેડ જિંતે, દદતિ વાંછિત સુખ સમુદ્ભવૈઃ

For Private And Personal Use Only